

Kapellberget

**Fornlämning Nyköping 231:1 (L1984:6709), Hotellet 26,
Nyköpings socken & kommun, Södermanlands län.
Arkeologisk undersökning.**

Nyare tid

Patrik Gustafsson Gillbrand

Kapellberget

**Fornlämning Nyköping 231:1 (L1984:6709), Hotellet 26,
Nyköpings socken & kommun, Södermanlands län.
Arkeologisk undersökning.**

Nyare tid

Patrik Gustafsson Gillbrand

Sammanfattning

Sörmlands Arkeologi AB har mellan 2017-07-10 och 2017-07-21 genomfört en arkeologisk undersökning inom fornlämning Nyköping 231:1 (L1984:6709), fastigheten Hotellet 26, Nyköpings socken & kommun, Södermanlands län. Undersökningen utfördes med anledning av att Westbarn Cityfastigheter AB planerar en utbyggnad av Scandic hotell. Undersökningsområdet uppgick till en yta om 120 m².

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att dokumentera de berörda delarna av fornlämningen och säk-
rare datera dessa samt att tillvarata fynd.

Enligt den äldsta stadsplanen låg det aktuella området i den nordvästra utkanten av den reglerade stadskärnan. De oregelbundna kvarteren och det äldsta gatunätet ger intryck av att ha anpassats till det så kallade Kapellberget. I 1600-talets rätvinkliga stadsplan syns istället ett antal långsmala rektangulära tomter vända mot Brunnsgatan. Därefter dröjer det till ända 1800-talets andra hälft innan det historiska kartmaterialet lämnar mer detaljerade upplysningar. Vid den tiden uppfördes Stadshotellet vars huvudbyggnad fortfarande kvarstår som en del av Scandic hotell.

Inom undersökningsområdet påträffades huskonstruktioner samt kulturlager som var drygt 0,5 meter tjocka. De yngsta lämningarna kunde med utgångspunkt i fyndmaterial dateras till 1700-talet. Därunder fanns två bebyggelsefaser från andra respektive första halvan av 1600-talet. Underst fanns delar av en byggnad samt en brunn som daterades till sent 1500-tal, som även motsvarar etableringsfasen på platsen. Därtill påträffades det rikligt med fynd av framför allt keramik och kritpipor, men även mynt samt ben- och hornföremål kan uppmärksammas.

Rapporten kan laddas ned via
www.sormlandsarkeologi.se

eller beställas från

Sörmlands Arkeologi AB
Tideliussgatan 37
118 69 Stockholm

mail@sormlandsarkeologi.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg
Kart- och ritmaterial: Patrik Gustafsson Gillbrand
Omslagsfoto: Runstenen U692 på Oknö i Mälaren.

© Sörmlands Arkeologi AB
Nyköping 2018

Innehåll

Sammanfattning 2

Utgångspunkt 5

Tidigare undersökningar

Syfte & metod 5

Syfte

Metod

Analyser

Topografi & kulturmiljö 9

Kvarterets historik

Resultat 9

Inledning

Kontextgrupp 1-8

Fynd

Osteologi

Datering

Stratigrafi/bebyggelsefaser

Avslutande diskussion 27

Referenser 28

Arkiv

Administrativa uppgifter 30

Bilagor 31

Bilaga 1. Kontexttabell

Bilaga 2. Plan över bebyggelsefas 1

Bilaga 3. Plan över bebyggelsefas 2

Bilaga 4. Plan över bebyggelsefas 3

Bilaga 5. Plan över bebyggelsefas 4

Bilaga 6. Profilritning

Bilaga 7. Fyndlista

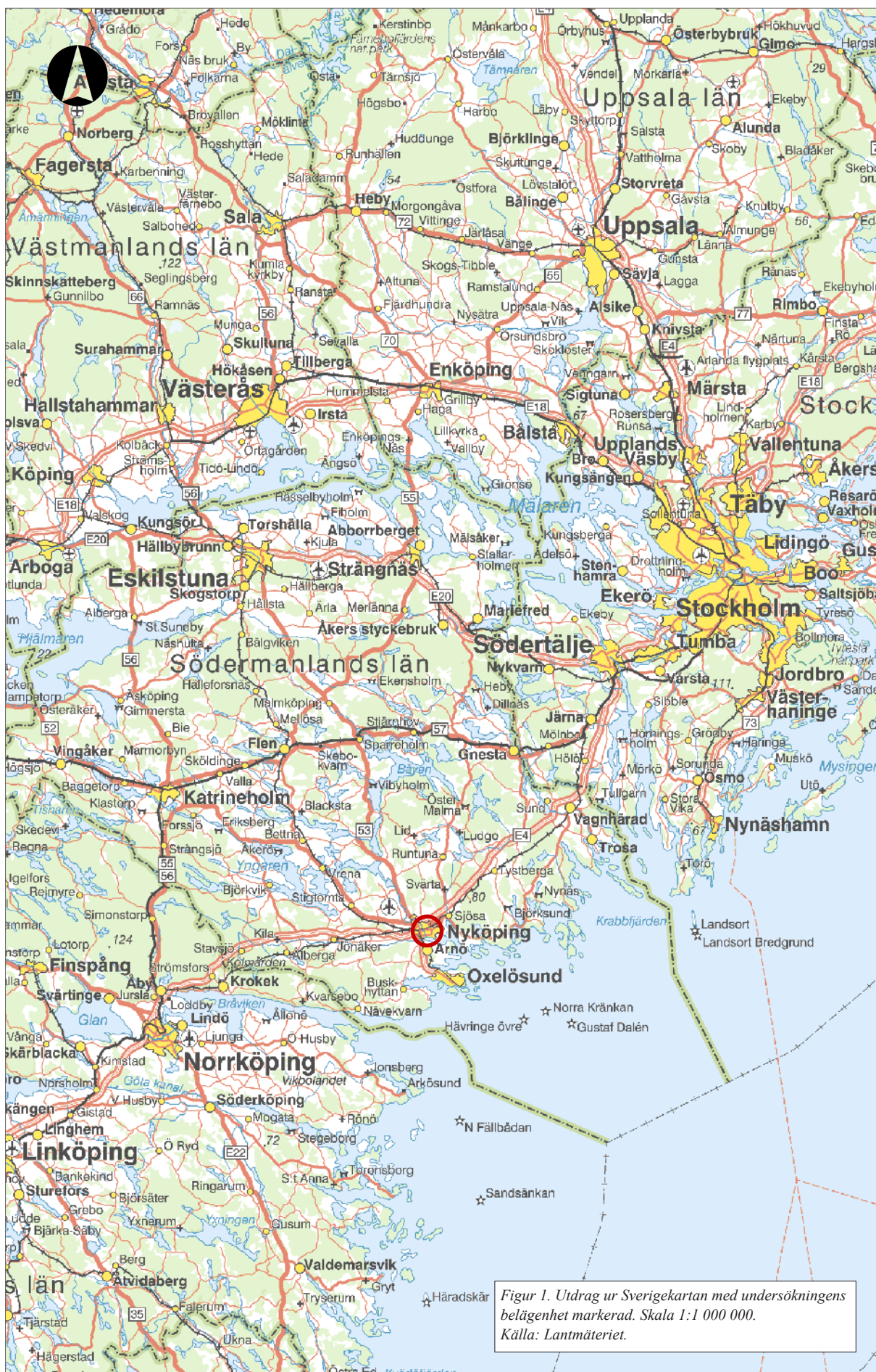
Bilaga 8. Dendrokronologisk analys

Bilaga 9. Arkeobotanisk analys

Bilaga 10. Osteologisk analys

Bilaga 11. Kritpipsanalys

Bilaga 12. Konservering

Figur 1. Utdrag ur Sverigekartan med undersökningens belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000.
Källa: Lantmäteriet.

Utgångspunkt

Sörmlands Arkeologi AB har mellan 2017-07-10 – 2017-07-21 genomfört en arkeologisk undersökning inom fornlämning Nyköping 231:1 (L1984:6709), fastigheten Hotellet 26, Nyköpings socken & kommun, Södermanlands län (figur 1, 3 & 4).

Undersökningen utfördes med anledning av att Westbarn Cityfastigheter AB planerar en utbyggnad av Scandic hotell. Den berörda fastigheten är belägen i de västra delarna av Nyköpings stad, väster om Brunnsgatan och norr om Västra Storgatan. Utbyggnaden innebär omfattande markgrepp inom fornlämning Nyköping 231:1, vilken består av kulturlager och bebyggelselämningar från medeltid och framåt. Inom och i närområdet har det tidigare påträffats lämningar från medeltid och nyare tid.

Berörd del av fastigheten är topografiskt uppdelad i två partier med ett på berg högre beläget avsnitt i den norra delen samt en lägre belägen yta i söder som ansluter befintlig hotellbyggnad. Vid en arkeologisk förundersökning påträffades en yta med bevarade kulturlager och huskonstruktioner, preliminärt daterade till 1600- och 1700-talen (tidigare undersökningar). Undersökningsområdet uppgick till en cirka 120 m² meter stor yta (figur 4).

Beslut i ärendet är fattat av länsstyrelsen i Södermanlands län (1st dnr 431-4270-2017) enligt 2 kap. 13 § i Kulturmiljölagen (1988:950). Ansvarig för kostnaden var Westbarn Cityfastigheter AB.

Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Patrik Gustafsson Gillbrand. Vid fältarbetet deltog även Lars Norberg och Ingeborg Svensson. Samtliga är verksamma som arkeologer vid Sörmlands Arkeologi AB.

Tidigare undersökningar

I samband med den arkeologiska förundersökningen påträffades en yta med bevarade huskonstruktioner samt kulturlager som var upp till drygt 0,5 meter tjocka. Lämningarna var belägna i den nordöstra delen av fastigheten (Gustafsson Gillbrand & Norberg 2017).

En huskonstruktion kunde med utgångspunkt i fyndmaterialet dateras till 1700-talet. Därefter handgrävdes ett mindre schakt inom huslämningen. Där fanns äldre lager och konstruktioner som i huvudsak kunde dateras till 1600-talet.

Inom övriga delar av fastigheten framkom mestadels berg under utfyllnadslagren. Stora delar av området befanns även vara urschaktade i samband med sentida markarbeten i form av en nedgrävd kulvert och olika tillbyggnader. Därutöver förekom det ställvisa förekomster av lämningar från 1800-talet i form av enstaka

fynd, olika gropar och stenmurar,. De flesta kunde knytas till de byggnader som uppfördes på platsen på 1880-talet.

I närområdet till den aktuella ytan har det tidigare genomförts ett flertal olika arkeologiska undersökningar och iakttagelser (figur 4).

Söder om undersökningsområdet finns en uppgift med osäkert läge om påträffade skelettdelar (SMA, SR19). Direkt norr om fastigheten ska det även ha påträffats en valvribba av kalksten. Fyndomständigheterna är dock oklara (SR18). Söder och nordväst om Hotellet 26 har timrade brunnar daterade till 1500-talet framkommit i samband med en schaktövervakning år 1975 (SR20:1-3). År 1985 genomfördes en arkeologisk undersökning inför byggnationen av varuhuset Älthéns, beläget direkt väster om den nu aktuella fastigheten. Resultatet var magert och området bedömdes utgöra ett utkantsområde till stadskärnan under nyare tid (SR81). I Brunnsgatan genomfördes en arkeologisk undersökning år 1982. Vid insatsen påträffades ben och keramik från medeltid och nyare tid. De dokumenterade kulturlagren var i genomsnitt en meter tjocka (SR82). I ett intilliggande schakt, också det i Brunnsgatan, påträffades år 1992 ett trägolv samt en avfallsgrop. Lämningarna daterades genom ett myntfynd till 1600-talets första hälft (SR169a, Persson 1994). År 1992 genomfördes en större undersökning inom det närliggande kvarteret Gripen. Här framkom omfattande bebyggelselämningar och upptill metertjocka kulturlager. Lämningarna daterades genom fyndmaterialet till 1600- och 1700-tal (SR175, Persson 1997).

Syfte & metod

Syfte

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att dokumentera de berörda delarna av fornlämningen och säkrare datera dessa samt att tillvarata fynd. Resultaten syftade även till att ge underlag för länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet.

Metod

Arbetet inleddes med att kvarvarande grusmassor schaktades bort inom undersökningsytan i syfte att frilägga 1700-talets bebyggelsenivå som hade identifierats vid den arkeologiska förundersökningen (Gustafsson Gillbrand & Norberg 2017). Lämningarna rensades fram för hand och bevarade kulturlager undersöktes samt dokumenterades. Därefter schaktades de undersökta bebyggelselämningarna bort med grävmaskin. Underliggande utfyllnadslager undersöktes extensivt med maskin och för hand ned till underlagrande lämningar.

Undersökningens fokus var de äldre lagren som undersöktes för hand med skyffel och skärslev lagervis.

Metoden var kontextuell till sin karaktär, det vill säga att lager och konstruktioner undersöktes stratigrafiskt. Samtliga lämningar inom ytan undersöktes i sin helhet. Lager gick igenom på hackbord, fynd samlades in kontinuerligt och relaterades till respektive kontext.

Föremål med daterande och karakteriserande egenskaper prioriterades vid insamling. De föremål som inte samlades in utgjordes framför allt av anonyma skärvor av yngre rödgods, spik och fönsterglas. Vid undersökningen plockades ett representativt benmaterial ut från fyra kontexter, övrigt benmaterial kasserades i fält.

Schakt, lager, anläggningar, konstruktioner, speciella fynd och topografi dokumenterades digitalt med RTK-GPS och beskrevs i text. En sektionsritning i skala 1:20 upprättades som stöd till den övriga plandokumentationen (bilaga 6). Ett representativt urval av översikter och detaljer samt schakt fotodokumenterades.

Upplysningar om undersökningen tillgängliggjordes i form av dialog med förbipasserande samt genom kontinuerliga inlägg på Sörmlands Arkeologi's hemsida, Instagram och Facebooksida.

Analys

Efter den arkeologiska undersökningen har Per-Arne Åkerhagen analyserat fynd av kritpipor som framkom (bilaga 11).

Myntfynd bestämdes av Monica Golabiewski Lannby vid Kungliga myntkabinettet (bilaga 7).

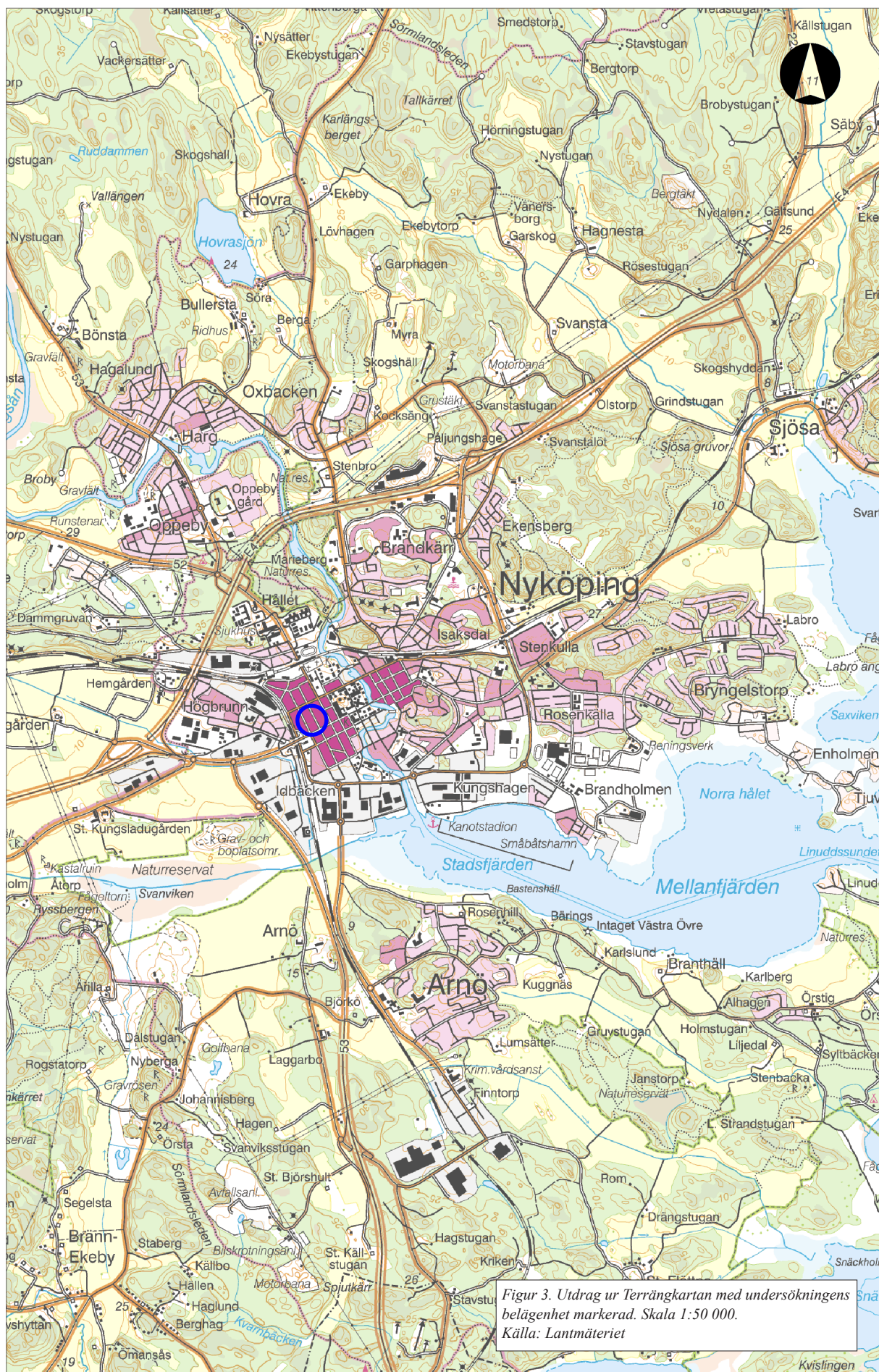
Totalt konserverades 13 föremål av metall och ben/horn av Max Jahrehorn, Oxider AB (bilaga 12).

Två dendrokronologiska analyser utfördes av Hans Linderson, Kvartärgeologiska avdelningen på Centrum för Geobiosfärsvetenskap vid Lunds universitet. Syftet med analysen var att, tillsammans med insamlade artefakter, stratigrafisk analys och dendrokronologisk analys, skapa ett kronologiskt underlag för en diskussion angående fornlämningens datering (bilaga 8).

Två prover samlades in för en miljöarkeologisk analys som utfördes av Stefan Gustafsson Arkeologi Konsult AB. Syftet med analyserna var främst att utvärdera och funktionsbestämma svårtolkade lager (bilaga 9).

Figur 2. Undersökningsområdet fotograferat mot nordväst. Notera nivåskillnaden inom ytan. Det högre liggande partiet utgör den södra utlöparen av det så kallade Kapellberget. Foten av berget mot söder har dock sprängts bort i ett tidigare skede. Runt berget uppfördes en stenmur under 1800-talets slut som även ingått som fundament till tre olika byggnader. Bilden är tagen från sydöst. Foto: Lars Norberg 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Den osteologiska analysen utfördes av Therese Ekholm på SAU (Societas Archaeologica Upsaliensis) i Uppsala. Syftet med analysen var att identifiera art, benslag, ålder och slaktmärken som kunde ge grundinformation om platsens brukande (bilaga 10).

Topografi & kulturmiljö

Inom Nyköpings historiska stadskärna finns omfattande lämningar i form av kulturlager och rester efter konstruktioner och byggnader från medeltid och nyare tid (Nyköping 231:1). Den ursprungliga markytan, vilken till stora delar består av lersiktad silt, har sannolikt bidragit till goda bevaringsförhållanden för trä och annat organiskt material.

Mycket tyder på att Nyköping med sitt strategiska läge tidigt blev en viktig plats för handel och kontakter med omvärlden. Den äldsta stadsliknande bebyggelsen etablerades under slutet av 1000-talet invid åmynningen (Nordström & Lindeblad 2016), varefter tätorten så småningom breddade ut sig på ömse sidor om Nyköpingsån. I väster och i norr angränsade staden till högre liggande områden och bergspartier, vilka länge utgjorde naturliga barriärer för stadsområdets utbredning under hög- och senmedeltid. Först under 1500- och 1600-talen, växte Nyköping ytterligare och kom att omfatta en yta som grovt motsvarar dagens lagskyddade fornlämning (Nyköping 231:1). Nyköping fick en ny stadsplan någon gång mellan år 1640 och 1665, vilken i stort sett är densamma än idag (LMS akt nr C57-1:1). Åren 1665 och 1719 brann stora delar av stadsbebyggelsen ned.

Kvarterets historik

Enligt den äldsta stadsplanen, med ursprung i medeltiden, låg det aktuella området i utkanten av den reglerade stadskärnan (LMS akt nr C57-1:1). De utritade kvarteren kring undersökningsområdet ger intryck av att ha anpassats till det så kallade Kapellberget (figur 7). Området genomkorsas av ett flertal stadsgator som mynnade ut i norr och väster. Enligt äldre uppgifter har namnet Kapellberget sitt ursprung i att det här ska ha legat ett mindre kapell under katolsk tid, möjligen med namnet S:t Katarina (Hornberg 1984, s. 143ff, Sundler 1967, s. 65). I samband med markarbeten på Stora Hotelllets bakgård på 1940-talet framkom skelett efter ett tiotal människor (SR19, Hornberg 1984, s. 145). Benen kan indikera på förekomsten av en kyrkogård och ett kapell. Därtill finns en uppgift om att en valvribba av kalksten ska ha påträffats strax norr om Hotellet 26 (SR18). Fyndet kan utgöra ytterligare ett indicium på att det kan ha funnits ett kapell på eller vid berget.

I den nya rätvinkliga stadsplanen från mitten av 1600-talet togs ingen hänsyn till platsens topografi såsom

tidigare. Den aktuella undersökningsområdet låg år 1668 inom *Tomt 9, 2:a stocken, 2:a kvarteret* och enligt Nyköpingsstads tomtöresbok från 1668 hette ägaren *Birger Månsson*. I den något senare upprättade *Geometrisch jordebok Öfver Nyköpings stads Tompt mättningh* från år 1674 står det att brukskarlen *Erik Månsson*, bebodde tomten (NS). Tomternas utseende speglar troligen att bebyggelsen varit utformad på ett liknande vis, det vill säga långsmala byggnader med gavlarna vända ut mot den nuvarande Brunnsgatan (figur 6). Ett bevarat exempel på det finns fortfarande på motsatta sidan Brunnsgatan, närmare bestämt nr 48 (figur 30). Här står fortfarande ett gavelvänt exteriört välbevarat bostadshus i trä, uppfört på massiv stenfundament från 1700-talet (https://kartor.nykoping.se/pdf/custom/Byggnadsinventering/Gripen_31_7034.pdf).

I Nyköpings räkenskaper för åren 1687-1719, gällande tomtöreslängd år 1717, kan man läsa att på tomt nr 9 bodde Petter Broms Änka samt båtsmannen Erik Gylle (NS, figur 6). År 1808 hade tomten bytt namn till nr 30 och i *Tomt/bok öfver Nyköpings stad, upprättad efter de År 1674 och 1808 förättade afmätningar år 1808* kan man läsa att tomten nu ägdes av E. G. Ahlmarker, handelsbokhållare (NS, figur 5). Det är dock oklart om det stod någon byggnad på platsen då.

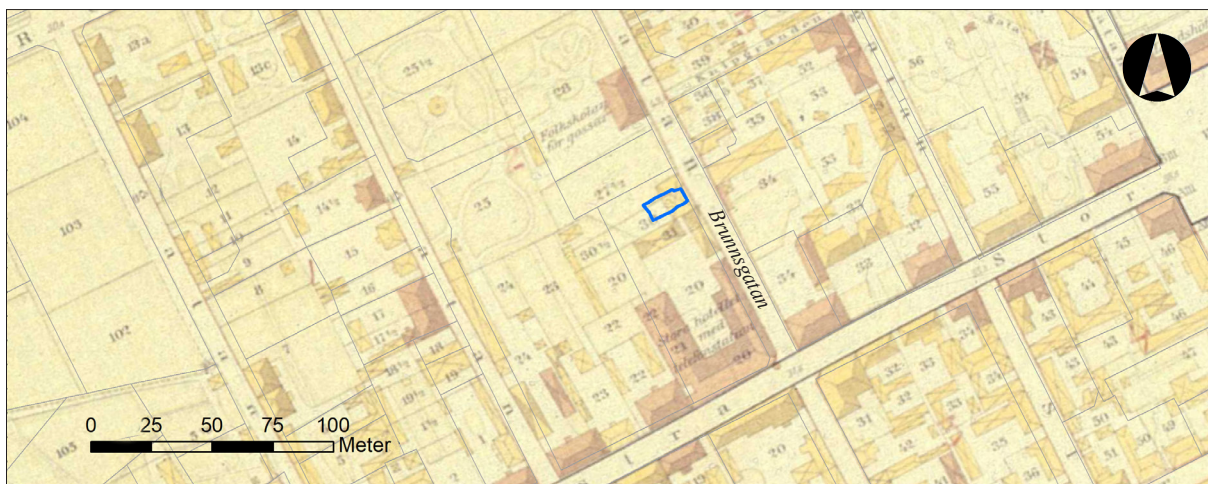
Det är först vid andra hälften av 1800-talet som det historiska kartmaterialet kan lämna mer detaljerade upplysningar. På en karta över Nyköping från år 1888 kan man se Stadshotellet som uppfördes år 1860 (SMA). Utöver det finns en magsinsbyggnad av trä samt ett lågt putsat hus invid Brunnsgatan. Inne på hotellets gårdsplan finns ytterligare en ekonomibyggnad (figur 5). Ytan mellan förundersökningsområdet och *Folkskolan för gossar* (nuvarande Västra Skolan) i norr tycks ha varit obebyggd vid tidpunkten.

Resultat

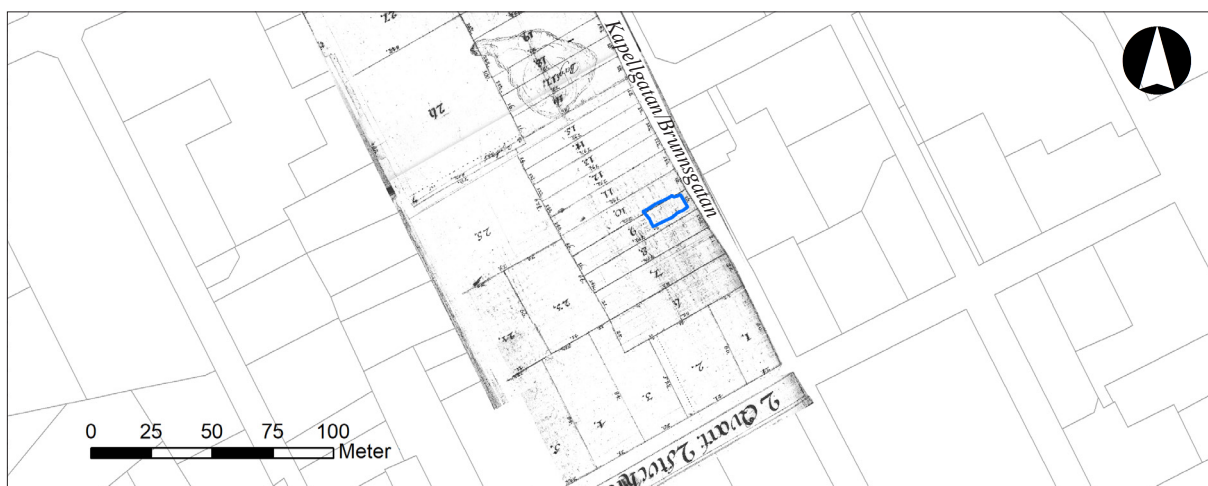
Inledning

Undersökningsområdet var beläget mellan berg i dagen i söder och väster samt infartsvägen till Ählénsparkeringen i norr. Berget utgör den södra utlöparen av det forna Kapellberget (figur 7). Bergklackens naturliga avslutning mot söder och öster har dock sprängts bort i ett tidigare skede (Gustafsson Gillbrand & Norberg 2017). Runt berget mot den asfalterade nedre ytan samt mot Brunnsgatan, fanns en kallmur av huggna stenblock samt en stentrappa (figur 2). Murarna har tidigare ingått som fundament och väggar till tidigare rivna byggnader från 1800-talet (Gustafsson Gillbrand & Norberg 2017).

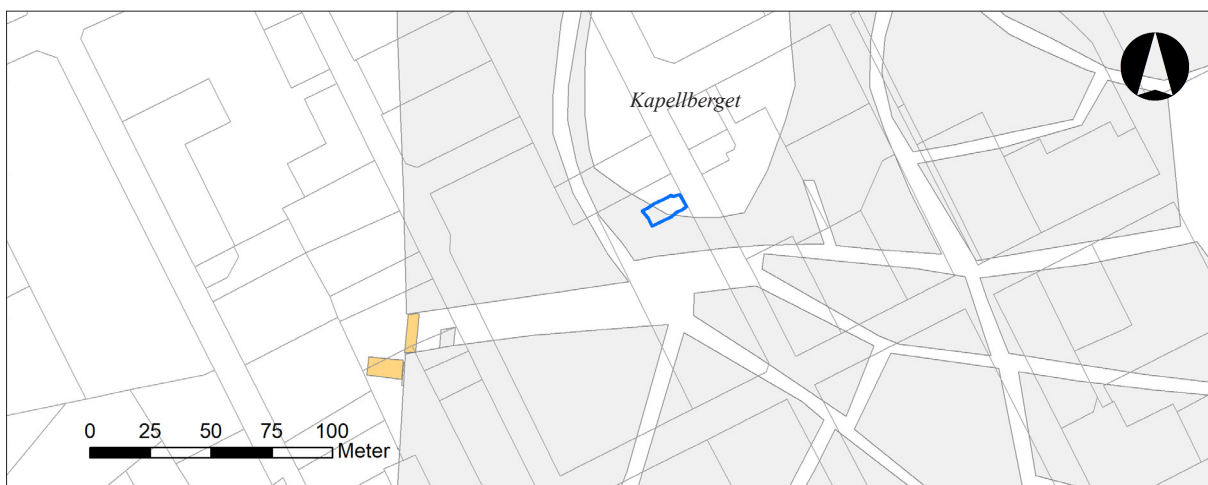
Nedan presenteras de undersökta kontexterna i den ordning de undersöktes (figur 8). För att förenkla bilden har samtida lager och bebyggelse lämningar slagits

Figur 5. Karta öfver Nyköping. Upprättad år 1888 af Adolf Helander med undersökningsområdet utmarkerat med blå linje (SMA). Vid den här tidpunkten var tomten bebyggd med en magasinsbyggnad. Skala 1:2 000.

Figur 6. Geometrisch jordebok Öfver Nyköpings stads Tompt määttningh från år 1674 med undersökningsområdet utmarkerat med blå linje belägen inom tomt 9, 2 Quarteret, 2 Stocken (NS). På tomtöreskartan finns Kapellberget utmarkerat och nuvarande Brunnsgatan hette då Kapellgatan. Notera att tomtplanen är upp och ned. Skala 1:2 000.

Figur 7. StadsGis med den äldsta stadsplanen över Nyköping med senmedeltida gatunät och kvartsmark (SMA). Undersökningsområdet utmarkerat med blå linje. Skala 1:2 000.

samman till kontextgrupperna 1-8. I beskrivningarna omnämns även påträffade föremål.

Vid den inledande arbetet med borttagandet av sentida fyllnadsmassor framkom få fynd. Fynden bestod i huvudsak av enstaka djurben av ko och får samt enstaka anonyma bitar av yngre rödgods och porslin som inte samlades in.

Kontextgrupp 1-8

Kontextgrupp 1

Under senare tidars utfyllnadsmassor påträffades en syllstensram av 0,2-0,4 meter stora och överlag spräckta stenar (kontext 3936). En mindre del av syllen i söder låg direkt på berg i dagen (figur 9 & bilaga 5). Innanför ramen fanns ytterligare syllar som indikerade på olika rumsindelningar. I det sydvästra rummet fanns ett stenlagt golv av 0,3-0,7 meter stora stenflisor (kontext 3872). Ovanpå stengolvet fanns två avsatta lager, cirka 0,05 meter tjocka, av grå silt (kontext 3854 & 3872). Lagren innehöll fynd i form av kritpipor (F1-F7 & F10-F12), fajans (F9) och yngre rödgods (F8-F9 & F13-F15).

I det nordvästra rummet fanns ett cirka 1 meter brett tresidigt kakelugnsfundament av sten. I rummet öster därom påträffades ett 1,5x2,5 meter stort fyrsidigt spisfundament av 0,2-0,5 meter stora naturstenar. Stenarna fyllde ut en 1,4x2,4 meter stor och cirka 0,7 meter djup grop (kontext 5136). Gropen var nedgrävd i undergrun-

den. I botten fanns en rustbädd av tre kluvna stockar, cirka 0,25x1,9 meter stora (kontext 5155, 5167 & 5177). Två av stockarna dendrodaterades (figur 10 & bilaga 8).

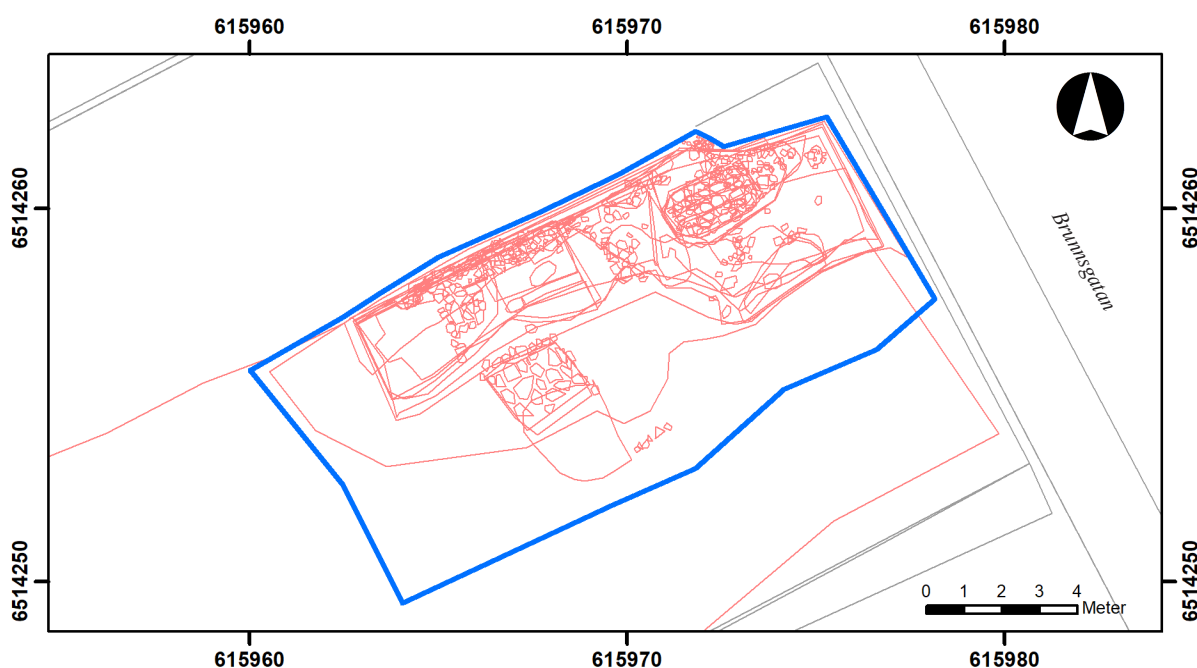
Direkt norr om syllstenarna fanns rester efter en kullerstenbäddad yta av cirka 0,1 meter stora rundade stenar (Kontext 3956). Möjligen kan de indikera på att byggnaden kan ha haft en ingång vid långsidan.

Kontextgrupp 2

Under kontextgrupp 1 fanns två utfyllnadslager (kontext 10000 & 4793). Det förstnämnda bestod av brungrå humös siltig sand (bilaga 1). Det senare utgjordes av ett 0,10-0,20 meter tjockt lager med beige sand, i vilket det påträffades ett fynd i form av ett fragment till en fyrsidig pelare/balusterdocka av kalksten (F318).

Kontextgrupp 3

Därunder fanns ett cirka 0,10 meter tjockt brukningslager (kontext L3). Det tolkades som ett utjämningslager i utomhusmiljö. Lagret utgjordes av brun sandig silt (bilaga 1). Därtill fanns tegelkross, planglas, spik och djurben som inte samlades in. De insamlade fynden bestod av kritpipor (F16-F21), eldslagningsflinta (F22), bryne (F23), polersten (F24), stengods (F26-F31), majolika (F26-F27), vitgods (F28-F29), yngre rödgods (F31-F38). Fynden är i det närmaste samtida med de som ingår i kontextgrupp 5.

Figur 8. Undersökningsområde (blå linje) med samtliga undersökta och dokumenterade kontexter (röd linje) utmarkerade. För mer information se bilaga 1-5. Skala 1:200

Figur 9. Kontextgrupp 8, en parstuga från 1700-talet. Närmast i bild kan man se husets västra kortände samt ett fundament till en kakelugn. I bakgrunden syns Brunnsgatan. Bilden är från västnordväst. Foto: Lars Norberg 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 10. I parstugans östra del fanns ett spisfundament av sten (kontext 4816). De täckte, samt fyllde upp en grop som hade grävts ner i undergrunden (kontext 5136). I botten av gropen, under stenarna, fanns en rustbädd av trästockar (kontext 5155, 5167 & 5177). Dessa har dendrodaterats till sekelskiftet 1500/1600-tal. Det vill säga de var mer än 100 år äldre än spisen. Förmodligen har man återanvänt äldre virke till konstruktionen. Bilden är från väster. Foto: Lars Norberg 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 11. Under bebyggelsen från 1700-talet framträdde flera lager samt rester efter en byggnad. På ytan mellan bergklacken till höger och schaktväggen till vänster, närmast kameran, kan man se en ensamliggande sten. Den har fungerat som en syllsten och ingick i en byggnad (kontextgrupp 5). Bilden är tagen från västnordväst. Foto: Lars Norberg 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Kontextgrupp 4

Under kontextgrupp 3 påträffades resterna efter en byggnad i form av en 0,4x0,5 meter stor syllsten samt en närmast förmultnad trästock som var 0,25x1,7 meter stor (kontext 4852 & 4846). Stocken var orienterad i sydvästlig-nordöstlig riktning. I norra schaktväggen fanns två stenskodda stolphål, cirka 0,45 meter i diameter och 0,2 meter djupa (kontext 5316 och 5329). I profilväggen påträffades dessutom rester efter ett plankgolv (kontext 5209 & 4788) som låg i samma riktning som syllstenen och stocken (figur 11, bilaga 1, 4 & 6).

Mellan syllstocken och schaktväggen fanns ett 0,05-0,10 meter tjockt brukningslager av brun sandig silt med tegelkross (kontext 5187). Lagret innehöll fynd i form av mynt (F39), benföremål (F40), kritpipor (F41-F44), yngre rödgods (F45-F48). Lagret innehöll även en hel del djurben (bilaga 10).

Strax väster och söder därom fanns ytterligare två brukningslager som bestod av brunbeige till brun sand, som möjligen kunde knytas till bebyggelselämningen (kontext 5195 & 5418). Det förstnämnda lagret innehöll fynd av i form av kritpipor (F49-F52), en spelkula av keramik (F53), stengods (F54) och yngre rödgods (F55-F64).

Kontextgrupp 5

Under föregående kontextgrupp fanns ett 0,10 meter tjockt utfyllnadslager av brun grusig sand med tegelkross (kontext 5429). I lagret framkom rikligt med fynd i form av kritpipor (F180-F186 & F190-F198), en spatel av kopparlegering (F187), glasbägare (F188-F189), en polersten (F201), marlekor (F202-F203), brynen (F204-F205), eldslagningsflintor (F206-F209), en islägg (F210), golvplatta och kakelugnskakel (F211-F214), vitgods (F215-F216, F219 & F224), stengods (F217-F218), majolika (F220-F223) samt yngre rödgods (F225-242). Fynden är mycket lika de som hör till kontextgrupp 3.

Kontextgrupp 6

Därunder fanns ett 0,10 meter tjockt sandigt/siltigt husmöst brukningslager (kontext L4). I lagret framkom rikligt med ben (bilaga 10). Därtill framkom det fynd i form av kritpipor (F65-F73), en glaspärla (F74), delar av humpen och passglas (F75-F78), fönsterglas (F79-F80), synålar och små verktyg av brons (F81-F85), mynt (F86), hornföremål (F87-F88), spelkula (F89), sänkesten (F90 & F92), del av fönsterbåge (F93), brynen (F94-F96), marleka (F91), eldslagningsflintor (F97-F99), två gjutformar (F199-F200), lergods (F100), stengods (F101-F105), majolika (F106-F114), kakel och en del av en golvplatta av keramik (F115 & F120), vitgods (F116-F119) och yngre rödgods (F121-F140).

Under kontext L4 fanns ett 2,0x2,5 meter stort och 0,05 meter tjockt lager av ljusgrå lera (bilaga 3). Lagret utgjorde resterna efter ett golv (kontext 5224). Det fanns

ytterligare en yta med lera mot norra schaktväggen som bör ha utgjort en del av samma golvyta (Kontext 5251).

Dikt an golvytans södra del fanns en cirka 0,4-0,8x2,5 meter stor och 0,10 meter hög murkonstruktion av kalkbruk och enstaka tegelstenar (kontext 5106). Strax norr om murresten fanns en rad av stenar (kontext 5029, figur 12, bilaga 3). Förmodligen hör muren och stenarna höra ihop eftersom båda låg i samma riktning (sydväst-nordöst). Troligen utgör lämningen delar av en spis.

I undersökningsområdets västra del fanns ett 0,10 meter tjockt lager av brungrå humös silt med tegelkross vilket tolkas som ett brukningslager (kontext 5293). Ett jordprov analyserades (kontext 5293) i syfte att klargöra huruvida det var ett lager som bildats inom- eller utomhus (bilaga 9). Lagrets sammansättning av olika fröer, fiskben samt fjäll, träflis och kol gav ett blandat intryck. En del av fröerna kan förknippas med gödsel, andra med latrin medan fisk indikerar hushållsavfall. Materialen verkar närmast komma från en kompost eller vara en omdeponerad dito. Därav bör lagret vara ett utomhuslager. Bilden styrks även av den osteologiska analysen (bilaga 10). Förutom ben påträffades även fynd av kritpipor (F141-152), järnföremål (F153 & F154), brynen och eldslagningsflintor (F155-F158), en bennål (F159), en spelkula av keramik (F160), stengods och lergods (F162 & F163), majolika F164-F165), vitgods (F166) och yngre rödgods (F167-F179).

Kontextgrupp 7

Under kontextgrupp 6 framkom ett 0,05-0,10 meter tjockt fett brunt kulturlager (kontext 5502) samt en smal trästock (bilaga 2). I lagret påträffades i huvudsak djurben från ko och får (bilaga 10). Därutöver fanns keramik i form av yngre rödgods (F295-F313), vitgods (F289-F294), majolika (F283-2F89), jydepotte, lergods (F280-F282) och stengods (F275-F279). Det påträffades även en del ben- och hornföremål i form av tre knivskaft (F250-F251 & 274), en dubbelhelkam av ben (F248), ett möjligt beslag av ben (F252) samt en bit sågat horn (F249). Vidare fanns det fönsterglas (F272-F273), dricksglas/glasbägare (F267-F270), Eldslagningsflinta (F262-F265), en marleka (F261), två brynen (F259-F260), fönsterbly (F257), soljor och hyskor av kopparlegering (F253, F254 & F256) samt två mynt (F245 & F247). Det påträffades även två anonyma fragment av kritpipsskaft (F258). Lagret tolkades som ett brukningslager i utomhusmiljö som bildats i anslutning till brunnen.

Vidare fanns en 1 meter bred och minst en 1 meter djup brunn närmast schaktväggen i norr intill brukningslagret (kontext 5574). Något mindre än halva brunnen återfanns inom undersökningsytan (figur 14, bilaga 2 & 6). Den undersöktes så djupt det var möjligt. Brunnens väggar var klädda med laggstavar som hölls samman med tunnband. Brunnen var fylld med grå silt (kontext

Figur 12. Kontextgrupp 6 utgjordes bland annat av en murrest, en rad med stenar och ett lergolv. Murresten kan ha utgjort en del av en spis. Bilden är tagen från nordöst. Foto: Lars Norberg 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 13. Kontextgrupp 7 bestod bland annat av en murad spis av tegel som framkom i botten av schaktet vid och under den norra schaktväggen. Intill fanns även ett raseringslager av sten och tegel som syns i bild. Strax norr om den fanns även ett stolphål. Bilden är tagen från nordväst. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 14. Några meter väster om spisen påträffades en brunn intill norra schaktväggen som också ingick i kontextgrupp 7. Brunnens väggar var klädda med laggstavar av trä som hölls ihop med tunnband av ene. Bilden är tagen från sydöst. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

5574). Ett makroprov togs i brunnen som endast innehöll små träflis/täljspan (bilaga 9).

Därtill framkom även del av en spis av tegel i den norra profilväggen (figur 13, bilaga 2 & 6). Konstruktionen var 1,5 meter lång och anlagd på moränen (kontext 5581). I kanten av spisen påträffades två anonyma skärivor av yngre rödgods (F316-F317). Strax söder om spisen fanns ett raseringslager av kalkbruk, tegelsten och natursten (kontext 6000). Någon meter öster om spisen fanns ett 0,4x0,6 meter stort och 0,2 meter djupt stenskott stolphål med en fyllning av brun sandig morän (kontext 5602).

Vidare framkom en 0,4x0,8 meter stor och 0,2 meter djup grop som var nedgrävd i moränen (kontext 5555). Anläggningen utgjordes av brun sandig morän (bilaga 2). Därutöver innehöll gropen rikligt med djurben av nöt samt några fragment yngre rödgods (F314-F315).

Kontextgrupp 8

Undergrunden utgjordes av berg idagen som bredde ut sig åt söder och väster i form av rundhällar. Vid bergets norra del fanns en bergsficka med en yta av naturlig gulbrun sandig och delvis stenig morän som var cirka 2-3 meter bred och 10 meter lång.

Fynd

Vid den arkeologiska undersökningen samlades sammanlagt 737 fynd, fördelade på 318 fyndposter, in (bilaga 7). Föremålen representeras av materialgrupperna ben/horn, glas, keramik, kakel, kritpipor, lera/tegel, metall och sten (figur 15). Övrigt benmaterial redovisas i samband med den osteologiska analysen (bilaga 10). 13 föremål har konserverats (bilaga 12). I samband med konserveringen samlades olika fröer in

(ekofakter). De redovisas dock inte här nedan, däremot har de sparats (F246 & F255).

Ben/horn

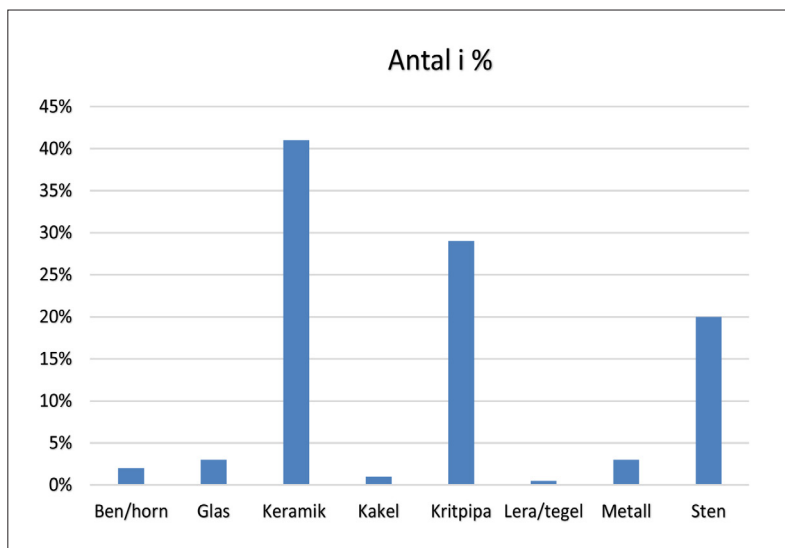
Bortsett från det osteologiska materialet påträffades relativt många föremål av ben och horn som utgör cirka 3 procent av den totala fyndmängden. De flesta framkom i lager som ingår i kontextgrupperna 5 & 6 (bilaga 1 & 7).

Flera av artefakterna är emellertid svårtolkade. F40 är ett fragmentariskt spolfformat föremål av svarvat ben. Vid utsidans ändar finns två parallella linjer och på insidan finns ytterligare två inskurna linjer vid ena änden, som kan ha fungerat som en form av gänga. F88 är ett trissformat föremål av svarvat älghorn med tydliga svarvspår på utsidan. Mot botten finns en kraftig svarvat spår samt ett borrarat hål. Bottenplattan uppvisar tydliga spår av svarvning. Båda föremålen kan möjligen ha fungerat som dosor (bilaga 12).

Ytterligare ett svårbestämt föremål är F252 som består av en spolfformad fint formad och polerad bit av ett sågat och kluvet rörben. Intill vardera kortände finns två parallella linjer skurna med kniv. På insidan har det spongiösa materialet avlägsnats med ett verktyg. Undersidans skenor samt kortändarna är planslipade. Föremålet kan ha utgjort någon form av beslag (bilaga 12).

F87 utgörs av ett avbrutet rundsvarvat föremål av ben som kan liknas vid en flaskmynning. På utsidan finns en kraftig vulst. Genom föremålet har man borrarat ett hål som i den ena änden har ett nyckelhålsliknande utseende som uppvisar slitage/nötning från ett rep eller dylikt (bilaga 12). Förslagsvis kan föremålet ha fungerat som ett bärhandtag, där ett rep löpt genom hålet.

Figur 15. Procentuell fördelning av materialgrupper som samlades in från undersökningen. Keramik utgör den största gruppen fynd följt av kritpipor och sten.

De föremål som har gått att bestämma till typ och funktion utgörs av en bennål, där den yttersta spetsen och huvudet är avbruten (F159). Vid huvudets kanter finns små V-formade hak. Huvudet utgörs av benets naturliga breda yta, medan nålspetsen är täljd. Bennålar var vanliga under medeltid, men var då vanligen mer bearbetade. Ofta förknippas de med produktion av textil.

F210 består av en islägg av ett mellanfotsben av nöt. Fotsidan är grovt planhuggen, laggen är relativt kort med tre bevarade hål och är skadad i bägge fästesändarna. Isläggar förekommer från vikingatid och in i nyare tid.

F248 utgörs av en fragmenterad dubbelhelkam av ben (bilaga 12). Kammar av den typen är vanliga i medeltida kontexter, men är då tillverkade av horn. Det finns exempel på dessa kammar i kontexter från nyare tid, till exempel på Vasaskeppet (SMM). Det framkom även spår av hantverk i form av en bit sågat horn med spår av en rasp (F249).

Vid undersökningen påträffades även tre knivskaft av olika typ (bilaga 12). F250 är en avlång konformad skena till ett tvådelat skaft med två kvarvarande järnnitar. Undersidan är plan och ovansidan är svagt välvd, fint polerad och ornerad med två kantlinjer samt växtornamentik i punktlinje (figur 12). Mönstret ansluter till det tidiga 1600-talets bildspråk. F251 är ett snarlikt skaft av ben utan ornering. Det har tre nithål samt en bevarad järnnit. Vid den osteologiska analysen påträffades ett kort knivskaft av horn med en nit samt ett fragmentariskt knivblad (F74, bilaga 10).

Glas

Det påträffades enstaka skärvor av bågarglas av olika typ samt retuscherade bitar av fönsterglas, som uppgår

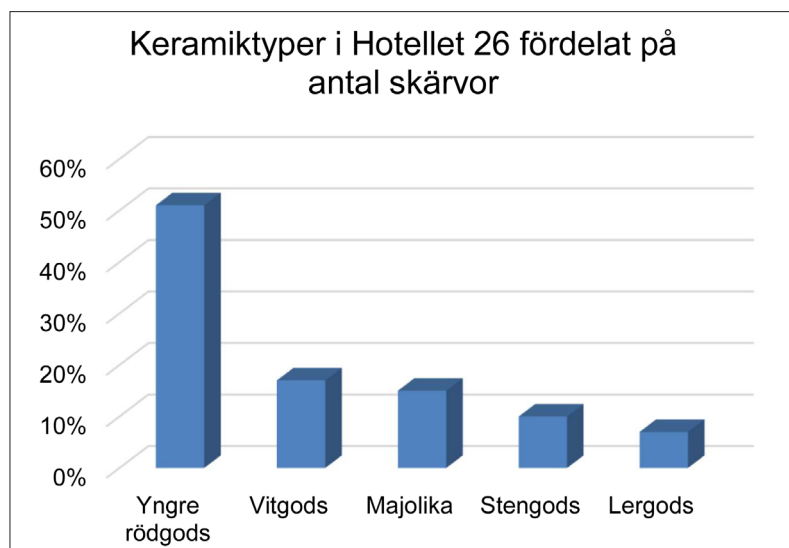
till cirka 3 procent av allt fyndmaterial. De flesta framkom i lager som ingår i kontextgrupperna 6 & 7 (bilaga 1, 2 & 7).

Några skärvor har kunnat bestämmas till så kallade Hertig Karlsbägare, till exempel F78, F167, F267 & 270). Det rör sig om bågare av spechertyp samt en kupa. Glaset kännetecknas av den gröna färgen och är av god kvalitet, sannolikt tillverkade i Stora Glashyttan belägen utanför Nyköping. Skärvorna kan dateras till 1580-1590 (Henricson 2002, s. 228 ff; Järlgren 1980, s. 116ff).

Ett mer ovanlig fynd utgjordes av en liten dubbla glaspärla, F74. Pärlor ingick i den personliga dräkten eller utsmyckningen. Normalt brukar pärlor tillskrivas förhistorisk tid, men förekommer även i medeltida stadslager och uppenbarligen även under nyare tid.

Bland glasfynden finns även vad som troligen är importglas. Framför allt kännetecknas de av att de inte är tillverkade av det gröna, så kallade waldglaset. F75 består av knoppen till ett lock från en humpenbågare. Färgen är ljusbrun och något grumlig. Humpen användes framför allt under slutet av 1500-talet (Järlgren 1980 s. 116ff). F76 består av en fot till ett vinglas av genomskinligt brunt glas. Vid foten finns en rad med små vitmålade knoppar. F189 utgörs ett fragment från en bågare av blått glas med vit bemålning. Ytterligare ett fynd som kan vara import, är en så kallad hal-lonnoppa av blekgrönt glas (F271). Utsmyckningen har suttit på utsidan av ett vinglas och dateras till tiden 1580-1630 (Henricson 2002, s. 234).

Därtill finns flera fragment av så kallade passglas, F77, F188, F268 och F269 som dateras till 1550-1650 (Haggrén 2016, s.136). Skärvorna har ursprungligen hört till

Figur 16. Procentuell fördelning av godstyper från samtliga kontexter.

åttkantiga glas med pålagda vulster. Glaset tycks ha förekommit sporadiskt från början av 1500-talet, men fick sitt genombrott under seklets senare del. Efter 1650-talet minskade dess popularitet för att försvinna helt under 1600-talets slut (Henricson 2002, s. 230 ff).

Vidare samlades grönt fönsterglas in. Samtliga har retuscherade kanter och har omfattade av bly. Två bitar är fyrsidiga F79, F272 och F273 är rundad.

Keramik

Keramik utgör den största materialgruppen från undersökningen med en andel om 41 procent av den samlade mängden fynd (figur 15). Delar av keramikmaterialet är typisk för vissa tidsperioder och funktioner. Den typologiska dateringen av keramiken kan därför tillsammans med stratigrafi och daterande analyser användas för att tidsbestämma konstruktioner, anläggningar och lager.

Fajans/majolika

Cirka 15 procent av det insamlade keramikmaterialet från Hotellet 26 utgörs av fajans/majolika (figur 16). De tillverkades av vitbrännande leror med en gulaktig-ljusrosa godsfärg med tenn- och/eller blyglasyr. Skillnaden mellan fajans och majolika är generellt inte stor vad gäller godset, men det föreligger kronologiska skillnader vad gäller utseende och glasyr. Fajans utgör den yngre varianten med tennglasyr på både ut- och insidan, ofta av svensk produktion. Fajans började inte tillverkas i Sverige förrän år 1726 i AB Rörstrands fabrik (Johansson 2006, s. 87). Majolika däremot är importgods, vanligen från Holland, med invändig tennglasyr och utvändig ofärgad blyglasyr (jfr Tagesson 2014, s. 270). Keramiktypen kan dateras till 1560-1640-tal (Johansson 2006, s. 87).

Majolika förekom i kontextgrupperna 3-7. Från kontextgrupp 1 påträffades emellertid en skärva fajans (F9). Fyndet består av delar till en skål med hank. Tennglasyn är dåligt bevarad, men har varit heltäckande vit på både in- och utsida samt uppvisar blå penselmålning. Fyndet kan dateras till 1700-talet.

Majolika utgörs i samtliga fall av fragment från olika fat, utom F285 som kommer från en skål. Alla fragment uppvisar invändig tennglasyr och utvändig blyglasyr. Insidan är vit och målad med blåa penselstreck, linjer och växtornamentik (figur 17). Därtill har partier emellanåt förstärkts med gröna, gula och/eller orangea fält. Godset är generellt ljust, vitgult till blekt ljusrosa. Majoriteten av fragmenten uppvisar en vitgrön utvändig blyglasyr (F164, F220, F221, F223, F284, F286 & F288). Därutöver finns två fyndposter där utsidan har en ofärgad glasyr (F285) eller uppvisar vitgrå till vitgul glasyr (F283 och F287).

Lergods

I keramikmaterialet finns fragment av olika lergodskärl som uppgår till cirka 7 procent av materialkategorin. Samtliga fynd kan knytas till kontextgrupperna 5-7 med en tyngdpunkt i grupp 6 & 7 (figur 16, bilaga 1 & 7).

Lergodsmaterialet utgörs av tre varianter. En grupp utgörs av så kallade jydepotter (F282) som påträffades i kontextgrupp 7. Skärvorna består av det typiskt svartgråa godset, varav ett fragment uppvisar den karaktäristiska utsvängda mynningskanten. Jydepotter fungerade som kokkärl och tillverkades i stor omfattning lokalt på gårdarna på Jylland i Danmark. De fick en stor spridning till bland annat Holland, norra Tyskland, Norge och Sverige under 1500- och 1600-talen (Johansson 2006, s. 91).

Figur 17. Den tredje största gruppen av keramik som påträffades vid undersökningen var majolika, som här representeras av F283. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2018, Sörmlands Arkeologi AB.

Två mer ovanliga fynd är F100 & F280 som härrör från samma kruka med bandhänkel. Keramiken ser vid en första anblick ut som stengods, men är oglaserad (figur 18). Godset är grått, men är mjukare än stengods. Liknande krukor har påträffats i bland annat kvarteret Svalan i Stockholm. Keramiken är tillverkad i Polen/Böhmen och dateras till perioden 1560-1640 (Johansson 2006, s.88f).

Därtill framkom två skärvor från olika skålar av vitbrännande lergods med både in- och utvändig brun blyglasyr. F289 är ett tunnväggigt gods med en vågformad mynning. F215 har en rullstämpeldekoration i form av kryssbandsdekoration samt drejband. F216 är av en liknande typ. Kärnen är importerade från Tyskland eller Holland/Belgien och dateras till perioden 1560-1640 (Johansson 2006, s. 84ff).

I fyndmaterialet förekommer även några små tunnväggiga skärvor av vitbrännande lera med invändig gul och utvändig grön glasyr (F163, F219 & F290). Keramiktypen är importerad från Tyskland och dateras till sent 1500- och tidigt 1600-tal (Johansson, mejl).

Vitgods

Bland keramikmaterialet utgör vitgods 17 procent av den samlade mängden keramik (figur 16, bilaga 7). Godstypen finns företrädda i kontextgrupperna 4-7, till exempel F29, F116 och F293, dock med en tyngdpunkt i kontextgrupperna 6 & 7.

Vitgods i det här fallet är övervägande vit godsfärg, men har även en dragning åt ljusrosa. Godsen uppvisar viss formlikheter med yngre rödgods och består i huvudsak av olika skålar och krus. Majoriteten av vit-

godsmaterialet har gul till grön invändig glasyr. Det finns emellertid även exempel på ett kannfragment med invändig ljusgrön glasyr och utvändig mörkgrön glasyr (F28).

Vitgods tillverkades i huvudsak i Rehnområdet i Tyskland under perioden 1560-1640 (Johansson 2006, s. 85f).

Stengods (CII)

Endast 10 procent av keramikmaterialet utgörs av stengods (figur 16). Samtliga påträffades i kontextgrupperna 4-7, med en övervikt för kontextgrupperna 6 & 7 (bilaga 1 & 7).

Godset är genomgående helt sintrat med saltglasyr och tillverkades i Tyskland. I föreliggande rapport har stengodset fått benämningarna *Raeren* om de har brun glasyr (tex F103, F276 & F277). Om de har vit och blå glasyr så har den definierats som *Westerwald* (tex F101, F162 & F279). Namnen ska i det här fallet uppfattas som liknelser, snarare än exakta bedömningar. I materialen döljer det sig säkerligen kärl från andra tillverkningsorter som *Waldenburg* eller *Siegburg*. Stengodsmaterialet dateras till perioden 1560-1640 (Johansson 2006, s. 77f).

Bortsett från *Raeren* och *Westerwald* typerna finns även några andra varianter, till exempel F30, som består av en brunlaserad insida av mindre flaska med klotformad kropp. Den har förövrigt passning med F28 som påträffades vid den arkeologiska förundersökningen (Gustafsson Gillbrand & Norberg 2017). Det finns några mer anonyma skärvor till exempel F104 & F218 som uppvisar utvändig saltglasyr och F102 som består

Figur 18. Ett mer ovanligt fynd utgörs av en kruka av ett stengodslikande lergods med hänkel, importerad från Polen/Böhmen (F100). Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2018, Sörmlands Arkeologi AB.

av en hänkel med en ljusbrun glasyr. Utseendemässigt påminner de om stengods från 1500-talet.

Ett ovanligt fynd utgörs av F275, som påträffades i kontextgrupp 7 (figur 19). Det består av ett vitt tunn-
väggigt stengods, som formats till ett rör. Vid rörets ena
långsida finns en fragmentariskt bevarad utskjutande
vägg. Därtill finns ett bukfragment som hör till före-
målet. Både röret och bukväggen är bemålade med röd
färg med korta penselstreck på röret och stor punkteir-
keldekor på bukdelen. Dekoren är av Pingsdorftyp och
röret har förmodligen fungerat som pip till en vinkanna,
som utifrån platsens stratigrafi och föremålets bemål-
ning och godstyp bör dateras till det sena 1500-talet.

Yngre rödgods (BII4)

Den utan tvekan största mängden fynd utgörs av yngre
rödgods, det vill säga blyglaserat lergods med röd
godsfärg som uppgår till 51 procent av keramikmate-
rialet (figur 16). Keramiktypen förekommer inom alla
kontextgrupper.

Skärvorna härrör från skålar, fat samt grytor. Orna-
mentiken utgörs vanligen av invändiga cirkellinjer,
vågband, punktecirklar samt växtornamentik på vit pip-
lera och kan generellt dateras till 1600-talet (Johansson
2006, s. 110).

Några fragment skiljer dock ut sig. F57, F171 och F229
är alla delar av samma skål. De har en invändig ofärgad
glasyr med en pipersdekorerad utsida i form av stilerad
växtornamentik utan glasyr.

En annan typ av relativt ovanliga fynd är så kallade
förningskrukor. Vanligen känns de igen på de tummade

handtagen. Vid undersökningen har tre handtag av
typen påträffats i kontextgrupperna 3-6 (F31, F122 &
F172), där F31 sticker ut. Förutom de tummade sidorna
har den både knoppar och knoppvulster i mitten av
handtaget. Varannan tumme är gul och grönglaserad,
därtill är knopparna gulglaserade (figur 20). Förnings-
krukor dateras vanligen till sekelskiftet 1500/1600
(Johansson 2006, s. 78).

Ett annat ovanlig handtag är F121 som kan knytas till
kontextgrupp 3. Fyndet uppvisar en fiskfjällsornerad
utsida med mörkgrön glasyr. Glasyren och ornamen-
tiken påminner om den som förekommer på så kallade
Jonapipor.

I keramikmaterialet finns även flera exempel på bägare
och koppar av yngre rödgods. Samtliga framkom i
kontextgrupp 2 och 3. F128, F169 & F177 utgörs av
fragment från tre olika supkoppar. Två har en grön
invändig glasyr, medan den tredje har en klargul glasyr
på piplera.

I fyndmaterialet finns även fyra fynd av bägare, för-
modligen av vinglastyp med grön invändig glasyr.
Liknande dryckesbägare har påträffats i kvarteret Sva-
lan i Stockholm och i Munkhagen, Mariefred och har
där daterats till tiden 1580-1640 (Johansson 2006, s.
103; Norberg 2016, s. 16).

Äldre rödgods

Vid undersökningen framkom en ensam skärva av äldre
rödgods (F140). Skärvan kommer från en kanna med
ofärgad samt grön utvändig glasyr. I Åkroken före-
kom äldre rödgods under perioden 1200-1400/1500-tal
(Nordström & Lindeblad 2016, s. 120). Fyndet avviker

*Figur 19. Vid undersökningen påträffades
delar av en pingsdorfbemälad kanna med
rörformad pip (F275). Det högra fragmentet
är sekundärbränd, därav den gråaktiga
färgen. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand
2017, Sörmlands Arkeologi AB.*

kronologiskt från det övriga fyndmaterialet från Hotellet 26 och har förmodligen följt med utfyllnadsmassor hämtade från annan plats.

Kakel

Endast sju kakelfragment påträffades vid undersökningen, samtliga i kontextgrupp 6. De utgörs av grön- eller svartglaserat relieffkakel. Mönstren utgörs av blommor och/eller lister och dateras till 1600-tal (Majantie 2007).

Kritpipor

Vid undersökningen påträffades rikliga mängder med kritpipor i samtliga kontextgrupper, dock med en övervikt för kontextgrupp 3 och 4. Totalt rör det sig om 210 fragment, varav de flesta eller 70 procent utgörs av anonyma delar av framför allt skaft.

Eftersom kritpipor var en skör produkt och kan därför betraktas som en tidig slit- och slängvara. Bruket att röka tobak i pipa i Sverige spreds med hemvändande sjömän samt soldater från 30-åriga kriget i början av 1600-talet samt genom kontakten med "Nya Världen". Samtliga pipfragment har analyserats av Per-Arne Åkerhagen (bilaga 11).

Huvuddelen av de bestämbara piporna är tillverkade i Holland (bilaga 11). Det finns dock ett exempel på en pipa som är tillverkad i Stockholm från år 1750. Huvudet är försett med tre kronor (F4). I kontextgrupp 4 påträffades en slät odekorerad pipa från England som kan dateras till omkring 1640-1660 (F18). I kontextgrupp 6 påträffades ytterligare en pipa från England från 1640-1660 (F72). Därtill kan man lyfta fram ett skaft av rödbrännande lera, som kan vara tillverkad i Värmland mellan åren 1600-1650 (F191).

Flera pipor uppvisar olika typer av dekor, bland annat så kallade barockpipor med rikt dekorerade skaft (tex F68 & F143) från tiden 1630-1640, piphuvuden med tudorros från 1620-1640 (tex F19 & F196) och skaft med taggbandsdekor daterade till 1630-1660 (tex F12 & F51) eller med fransk lilja med eller utan romb som kan dateras till 1625-1640 (tex F69 & F193). Vidare finns ett pipfragment med äggkopsdekor som kan dateras 1722-1747 (F21). Därtill finns flera fragment av så kallade jonapipor som är från tiden 1630-1640 (tex F67 & F197). De består av ett mansansikte med kraftig näsa och ett pipskaft utformat som en gapande stor fisk. Motivet anspelar på bibelns berättelse om Jona och valfisken.

De äldsta daterbara piporna återfinns inom kontextgrupp 6 och är från Holland. Piphuvudena är små, knubbiga, släta och dateras till perioden 1600-1630 (F73).

Lera/tegel

Vid undersökningen påträffades tre runda kulor av bränd lera (F53, F89 & F160). Kulorna är drygt 10 millimeter i diameter och tolkas som spelkulor utifrån storlek och form. Samtliga går att knyta till kontextgrupperna 5 & 4.

Spelkulor förekommer då och då som fynd vid arkeologiska undersökningar i framför allt städer. Särskilt vanliga är de i kontexter som dateras till 1600-tal. Det har uppmärksammats att kulorna ofta är välgjorda och bör vara tillverkade av specialister (jfr Carlsson 2014, s. 66).

Ett ovanligt föremål utgörs av en äggformad bit tegel med slipade facetter (F24). Föremålet har förmodligen fungerat som en polersten.

Figur 20. Vid undersökningen framkom flera handtag till så kallade förningskrukor, som kan exemplifieras med F31. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Metall

I de undersökta lagren inom Hotellet 26 påträffades flera föremål av metall, varav de flesta är av koppar eller av CU-legering. Det finns även föremål av både järn och bly bland fynden.

Bly

Två fragment av fönsterbly framkom vid undersökningen i kontextgrupperna 2 och 3 (F80 & 257).

Järn

Vid undersökningen påträffades föremål av järn. Det vanligaste typen av fynd var spikar, vilka inte samlades in. Många föremål var i mycket dåligt skick, det vill säga att de var starkt korroderade, inte heller de samlades in.

Av de fynd som samlades in utgörs F153 av en halv sisare, det vill säga en sax. F154 består av ett oidentifierat avlångt konkavt föremål med en tvärställd närmast tresidig platt del i ena änden, möjligen har den en egg.

Koppar/CU-legering

Sammanlagt tillvaratogs tjugo föremål av brons och/eller koppar varav de flesta påträffades i kontextgrupperna 6 & 7.

Totalt påträffades sex mynt varav F39 var präglat av Karl X år 1655. F86 är oidentifierat på grund av en kraftig korrosionskrusta. F243 var myntat av drottning Kristina år 1633-1634. F244 är en fyrk präglad av kung Gustav II Adolf år 1628-1629. F245 är ytterligare ett mynt präglad av Kristina 1633 eller 1635 och F247 är en Arbogafyrk präglad av Gustav II Adolf år 1627. Mynten påträffades i kontextgrupperna 5 & 6 och date-ringarna är väl sammanhållna.

Vidare framkom två långa synålar (F82) samt en mer ovanlig nål med ett huvud format till en kringla (F81). Möjligen rör det sig om en hårnål (figur 21). Därtill påträffades två fynd av hyskor tillverkade av böjda koppartrådar (F25). Hyskor hör till klädedräkten. I samband med det kan man även lyfta fram fynden av fyra söljor (F253 och F254). Söljorna finns avbildade i bilaga 12.

Därutöver framkom några mer svårbestämda föremål av CU-legering (figur 21). F82 består av två små mejsel-liknande föremål, vilka kan ha fungerat som små punsar för att göra mönster i läder. F83 påminner om en liten flatborr. F85 består av en rund platta med en liten holk vid den ena sidan (bilaga 12). F187 är ett litet platt spatelliknande föremål.

Sten

Det framkom relativt rikligt med föremål av sten som utgör cirka 22 procent av det totala fyndmaterialet (figur 15). Flinta är den största kategorin om nästan 83 procent. Majoriteten av flintan utgörs av eldslagningsflintor och framkom i kontextgrupp 7 och 3 (F97-F99, F157-F158,

F201, F206-F209, F262-265). Ett mer ovanligt fynd är F266 som utgörs av en eldslagningssten av kvarts med en tydlig bruksskadad kant.

F90 består av en vitaktig mycket slät oval sten med en prickhuggen ränna runt om som kan ha fungerat som en sänkesten. F92 är ytterligare en sänkesten som består av en halv naturlig flat bit gråvit kalksten med rundade sidor. I mitten finns ett borrarat koniskt hål.

Totalt framkom elva brynen vid undersökningen, varav F23 är av lerskiffer, F155 är av glimmerskiffer och F94 och F204 är tillverkade av importerad eidsborgsskiffer från Norge (jfr Gustafsson 2016, s. 50f). Övriga brynen är av sandsten (F95, F96, F205, F259 och F260).

Vid undersökningen påträffades två ovanliga föremål i form av gjutformor som kan knytas till kontextgrupp 6 (F199 och F200). Gjutformor är en kategori föremål som starkt indikerar på hantverksverksamhet.

F199 är tillverkad av en kvadratisk bit slipad sandsten med fint inskurna gjutnegativ på fyra separata sidor. **1:** På ena smalsidan finns en gjutkanal som möter upp en kvadratisk streckad ram. I mitten finns bokstäverna A, +, O, K eller R, och möjligen S. **2:** På ena breddsidan finns en öppet negativ som påminner om en moraklocka och saknar kanal. Centralt finns en streckad ram och i mitten finns tvärställda löv med en krona vid varje lövbass. **3:** Vid den andra smalsidan finns en rund streckad ram med kronblad i mitten samt en gjutkanal. **4:** På den andra breddsidan finns en kvadrat med streckad ram och en kanal. I mitten finns två små och vackert skurna maskaroner samt punktstreck i vågband (figur 22-25).

F200 består av en något oregelbunden bit vit kalksten med en planslipad sida, i vilken man borrarat två hål vid två motställda hörn. I ena kortänden finns en gjutkanal som möter upp mot en kvadrat. Innanför finns tulpaner eller snäckor som omgärdar en stiliserad maskaron. Ytan är perforerad med små borrhål. I negativets ena kortände kan man se en ristad skiss som visar att formen ursprungligen planerades att vara större. Arbetet kan uppfattas som naivt vid en jämförelse med F199 (figur 26).

Båda gjutformarna var förmodligen ämnade för att gjuta bokbeslag. Tolkningen bygger på sida 2 av F199 som bör vara ett negativ till ett boklås. Liknande läsdetaljer har påträffas i kyrkomiljöer, till exempel i Täby kyrka norr om Stockholm, från 1600-tal (SHMM inv nr 28522). De är dock betydligt mindre i storlek och mer dekorerade. Avtrycket med bokstäver skulle kunna vara ett ägomärke.

En fyndkategori som är vanligt förekommande i medeltida kontexter i Nyköping är marlekor, en kalkkonkretion bildad mellan lerlager, ofta med organiska former (jfr Gustafsson 2016, s. 148). Totalt framkom tio marlekor

Figur 21. Vid undersökningen framkom både nålar (F81 & F82) och små verktyg (F83 & F84) av CU-legering i kontextgrupp 6. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2018, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 22. F199 är en fyrsidig gjutform av sandsten med negativ på fyra sidor som påträffades i kontext L4, kontextgrupp 6. På ena smalsidan har finns en utskuren kvadrat med en streckad bård. I mitten finns även bokstäver och tecken inristade: **A**, **+**, **O**, **K** eller **R** och eventuellt ett **S** (?). Till vänster an man se en ingöt. Förmodligen rör det som ett ägomärke. Notera att texten är spegelvänd. De bruna fläckarna består av järnkorrosion. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 23. F199. På den andra bredsida finns ett gjutnegativ med en moraklocksliknande form. Bägge kortändarna är öppna. Centralt finns en streckad ram och i mitten finns två tvärställda löv med en krona vid varje lövbass. Förmodligen var det gjutna föremålet ämnat som en del av knäppet/låset till en bok. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 24. F199. På ena bredsidan finns en inskuren kvadrat med streckad ram samt en ingjöt. I mitten finns två fint formade maskaroner omgivna av punktstreck i vågband. Förmodligen var det gjutna föremålet ämnat som ett bokbeslag. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 25. F199. På den andra smalsidan finns en rund streckad linje inskuren. I mitten finns fyra kronblad centererade kring en mittgrop. Till vänster finns ett ingjöt. Förmodligen var det gjutna föremålet ämnat som ett bokbeslag. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 26. F200, en gjutform av kalksten som framkom i kontext L4. Förmodligen har man gjutit ett bokbeslag. I mitten kan man se en enkel maskaron omgärdad av växtornamentik. Ytan är perforerad med små hål. Till vänster finns en ingjöt. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

inom kontextgrupperna 3 och 4. De flesta utgörs av små halvrunda bitar eller plattor. F91, F203 och F261 kan utgöra spelbrickor, medan F156 och F202 är mer oregelbundna, med oklar funktion.

Slutligen kan två byggnadselement lyftas fram i form av ett fragment av en fönsterbåge av kalksten som framkom i kontextgrupp 6 (F93). Utsidan är kvadratisk medan insidan är konkav och består av vittrad kalksten. I ett av utfyllnadslagren till kontextgrupp 2 påträffades en fyrsidig pelarbas/balusterdocka av vit/vitröd kalksten av högkvalitativt arbete (figur 27; jfr Norberg 2010, s. 10f). Fyndet är sekundärt i och bör vara minst 100 år äldre än lagret den påträffades i.

Osteologi

Vid undersökningen samlades ett representativt benmaterial in från kontexterna 5187, 5293, L4 och 5502. Övrigt benmaterial kasserades i fält.

Vid undersökningen framkom i huvudsak obrända djurben, men även brända ben förekom. Den största mängden ben, både när de gäller antal och vikt, tillhörde arten nötkreatur och därefter följde får, get och svin. Även hund, katt, fågel och fisk fanns representerade i materialet. Det totala antalet benfragment uppgick till 222 stycken och som uppgår till en vikt om drygt 2833 gram (bilaga 10).

Det fanns inga tecken på att man slaktat djur vid någon specifik ålder när det gäller nöt, får och får/get. Däremot fanns inga ben från svin äldre än 3,5 år. Huggmärken och snittspår kan knytas till slakt eller för att klyva ben för märm. Vid analysen påträffades ett föremål i

form av ett knivhandtag tillverkat av två sammansatta bitar av horn från ett hjortdjur (F274). I handtaget finns kvarsittande bladfragment samt metallnitar.

Primärt tolkas benmaterialet härröra från matproduktion och konsumtion. Utöver det påträffades även ben från hund och katt. Dessa hade inga hugg-, snitt- eller sågspår på skelettet som kunde indikera på pälsproduktion. Det enda benet som kom från ett vilt däggdjur utgjordes av ett knivskaft. Sammansättningen av benmaterial var relativt samstämmigt vid en jämförelse mellan de olika kontexterna.

Datering

Vid undersökningen har dendrokronologisk analys utförts, däremot har inga ^{14}C -analyser genomförts. Nyare tid lämpar sig sällan för den typen av analys, eftersom dateringarna tenderar till att bli mycket utdragna över tid. Det är till exempel inte ovanligt med långa intervaller, till exempel 1510-1670 eller 1680-1930 (jfr Gustafsson Gillbrand 2017, s. 36ff). Av den anledningen är det svårt att använda dem för att precisera specifika händelser.

De dateringar som undersökningen vilar på baserar sig i det närmaste helt ut på fyndmaterialens sammansättning samt platsens stratigrafi.

Dendrokronologisk analys

I samband med undersökningen utfördes en dendrokronologisk analys av två insamlade prover från två olika stockar (bilaga 8). Proverna samlades in från tre stockar (kontext 5155, 5167 & 5177) som låg placerade i botten av en grop (kontext 5136). Stockarna

Figur 27. I ett utfyllnadslager, som anlades inför uppförandet av en parstuga från 1700-talet, påträffades en fyrsidig pelarbas av huggen kalksten (F318). Troligen en så kallad balusterdocka. Byggnadsdetaljen bör vara minst 100 år äldre än lagrets tillkomsttid. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

fungerade som en rustbädd till kontext 4816, ett spisfundament av sten (figur 10, bilaga 5).

Prov 5155 bestod av tall och uppvisade tydlig splint som kunde bestämma fällningstiden till 1598-1628. Prov 5167 bestod även den av tall med hade en sämre bevarad slintved. Trädet bedöms vara fällt efter år 1583, förmodligen mellan åren 1583 och 1613.

Vid analysen genomfördes även en proveniensbestämning av virket som kunde korreleras med trä från Skeppsbron i Stockholm samt med virke som påträffade vid undersökningen i Åkroken 4 i Nyköping. Sammantaget indikerar det på att samtliga omnämnda träd härrör från östra Mellansveriges skärgård och kustområde.

Provresultaten är dock avvikande i förhållande till det konstruktion som de ingick i. Rustbädden hade anlagt till en spis som på stratigrafiska grunder och fyndsammansättning dateras till 1700-talet. Det kan inte förstås på annat sätt än att man återanvände äldre virke i samband med att man uppförde spisen.

Stratigrafi/bebyggelsefaser

Inom undersökningsområdet fanns bebyggelsekonstruktioner samt avsatta och påförda kulturlager. Det har inte varit möjligt att fullständigt fastställa vilka sammanhang och funktioner som de påträffade konstruktionerna och brukningsytorna representerar.

Med utgångspunkt i stratigrafi och fyndmaterial kan man trots detta urskilja fyra bebyggelsefaser inom ytan (bilaga 2-5). Mellan de olika bebyggelsefaserna fanns olika utjämningslager, där fynden generellt

var äldre än de som påträffades i ovanliggande brukningslager (tex L3).

Bebyggelsefas 1, 1580-1635

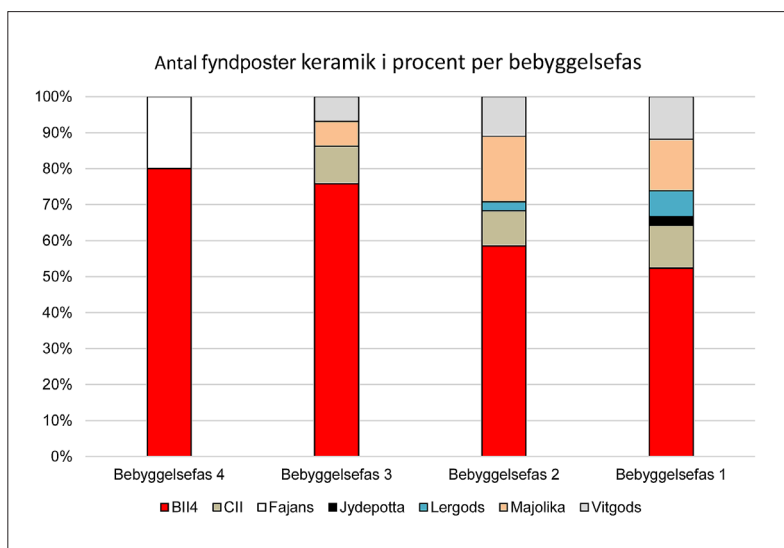
Denna fas utgörs av kontextgrupp 7, vilken motsvarar etableringsskedet inom undersökningsytan. Fasen består av rester efter av en byggnad i form av en raserad murad spis av tegel, ett stolphål (kontext 5581 & 5602) och en brunn (kontext 5574). Lämningarna påträffades i profilväggen eller strax intill.

Byggnaden kan ha haft en närmast öst-västlig riktning om spisen har legat i husets sydvästra hörn. Huset har förmodligen sträckt sig norrut utanför undersökningsområdet och passar inte in i dagens rätvinkliga stadsplan. Därav bör huset ha uppförts innan mitten av 1600-talet (figur 29).

I brukningslagret tillhörande fasen påträffades rikligt med fynd (kontext 5502). Bland annat två mynt, F245 och F86 kan dateras till år 1635 respektive år 1627. Därtill finns det keramik som på typologiska grunder kan dateras till tiden 1500-1650 med en tyngdpunkt i sekelskiftet, till exempel jydepotta (F282), Majolika (F283-F288), lergods (F280 & F 289), stengods (F275-F279) och vitgods (F290-F294). Under denna fas är keramikvariationen som störst och det yngre rödgodset uppgår till lite drygt 50 procent av materialkategorin (figur 28).

Utifrån fyndens sammansättning och datering bör etableringsskedet på platsen ha skett någon gång strax före sekelskiftet 1500/1600. Vid den här tiden uppförde man en byggnad som bör ha stått en bit in i början av 1600-talet. Byggnadens funktion är dock oklar, men spisen

Figur 28. Procentuell fördelning av godstyperna per bebyggelsefas. Man kan se att det yngre rödgodset minskar och att variationen av godstyperna ökar för varje fas bakåt i tid.

indikerar att det rör sig om ett bostads- eller kokhus. Intill spisen anlade man även en träskodd brunn.

Bebyggelsefas 2, 1635-1650

Följande fas utgörs av kontextgrupp 6, som består av ett lergolv (kontext 5224 & 5251) samt en stenrad och en murrest av kalkbruk och tegel. Stenarna och muren kan ha utgjort delar av spis (kontext 5106). Golvet och spisen har ingått en byggnad som orienterade sig i nordväst-sydvästlig riktning och avviker därmed från dagens stadsplan. Däremot passar huset in mot den äldre stadsplanen, det vill säga före stadsplaneregleringen som genomfördes vid mitten av 1600-talet (figur 29).

I brukningslagret tillhörande bebyggelsefasen påträffades rikligt med fynd. Två mynt, F243 och F244 kan dateras till 1633-1654 samt 1628-1629. Det fanns rikligt med fynd av kritpipor som har daterats till 1625-1650 (F67-F73, F141-F152, F180-F186 & F190-F198). Därtill finns keramik i form av stengods (F100-F105, F162 & F217-F218), majolika (F106-F114, F164-F165 & F220-F223 och vitgods (F116-F119, F166, F215-F216 & F224) som på typologiska grunder kan dateras till 1540-1650.

Keramikvariationen under denna fas påminner om den föregående bortsett från att jyddepottan har inte längre

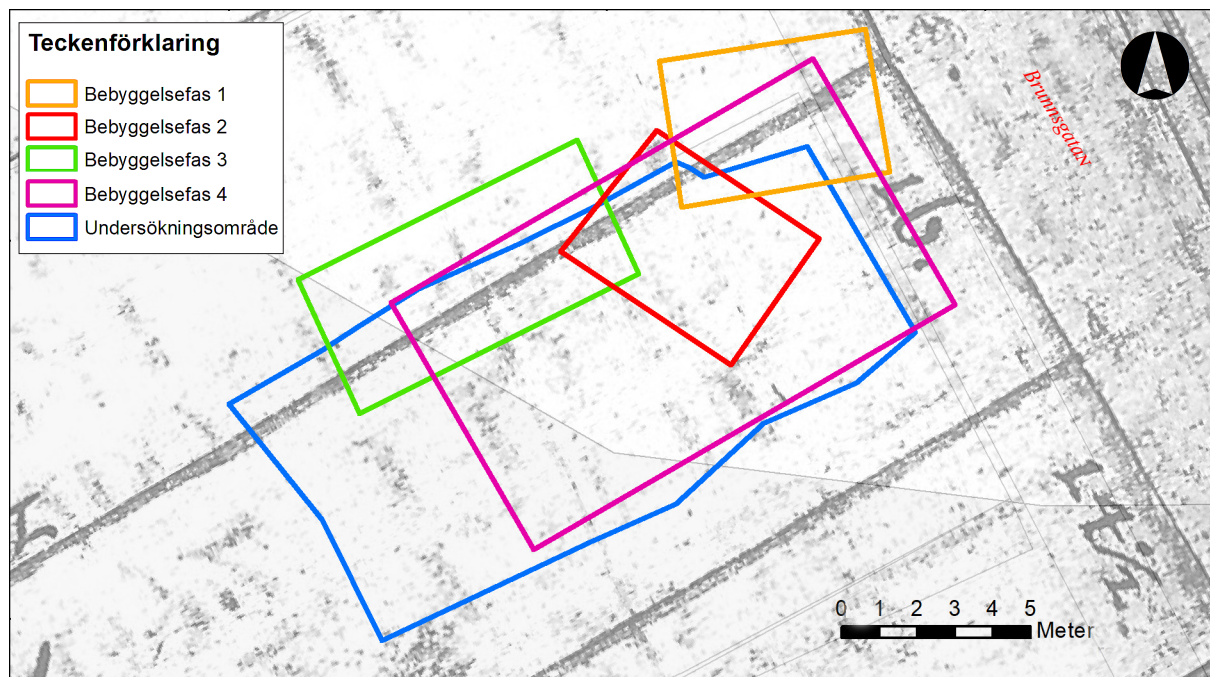
finns företrädd bland fynden. Det yngre rödgodset utgör däremot närmare 60 procent av materialkategorin (figur 28). Sammantaget gör det att fasen generellt kan dateras till perioden 1635-1650.

Förrutom de daterade fynden fanns även relativt rikligt med föremål, som kan knytas till bland annat gjuteri-verksamhet (gjutformar till bokbeslag), men också små verktyg som eventuellt kan höra samman med bokbinderi. Av det kan man dra slutsatsen att en bokbindare kan ha varit verksam på platsen.

Därtill fanns det rikligt med keramik tillhörande matlagning och bordets servering i form av yngre rödgods, men också en hel del importgods samt lokalt tillverkade glasbägare. Det fanns även spår av föremål som indikerar på närvaron av barn, till exempel en liten islägg, en pärla och spelkula. Med andra ord var det inte en renodlad hantverksmiljö, utan en mer sammansatt befolkningsgrupp som bebodde tomten. Den västra delen av ytan verkar dock ha fungerat som en utomhusmiljö.

Bebyggelsefas 3, 1650-1700

Fasen representeras av bebyggelsesrester i form av en syllsten och en syllstock (kontext 4852 & 4846), två stolphål (5316 och 5329) samt ett fragmenterat

Figur 29. Geometrisk jordebok Öffver Nyköpings stads Tompt määttningh från år 1674 med undersökningsområdet och de fyra bebyggelsefaserna utmarkerade inom tomt 9 (NS). Man kan se att byggnaderna tillhörande bebyggelsefas 1 & 2 avviker från den stadsplan som infördes vid mitten av 1600-talet till skillnad från bebyggelsen tillhörande fas 3 & 4 som passar med den nya stadsplanen. Belägenheten för byggnaden tillhörande fas 3, indikerar dock att tomten initialt var dubbelt så bred. Notera att kartan är upp och ned. Skala 1:200.

plankgolv (5209 & 4788) som ingått i byggnaden (kontextgrupp 5).

Lämningarna tolkas som resterna efter en byggnad i form av ett korsvirkeshus med takbärande stolpar. Endast halva huset återfanns inom undersökningsytan. Både bredd och längd är dock oklar. Förslagsvis rör det sig om någon form av ekonomibyggnad, till exempel någon form av fähus.

Byggnadens orientering ligger i dagens rutnätsplan. Halva huset fanns emellertid norr om undersökningsytans begränsning, vilket indikerar på att tomten under denna fas bör ha varit dubbelt så bred som på tomtöreskartan från 1674 (jfr figur 29). Den östra delen av tomten verkar dock ha varit obebyggd.

I brukningslagret tillhörande bebyggelsefas 5 påträffades färre fynd än i de tidigare faserna. Viktigt är fyndet av ett mynt som kan dateras till 1655 (F39). Ett antal kritpipor kan dateras till 1630-1760, med en tyngspunkt i det sena 1600-talet (F16-F21, F41-F44 & F49-F52). Därtill fanns enstaka fragment av stengods, majolika och vitgods som kan dateras till 1540-1650 (F25, F30, F54, F26-F27 & F28-F29). Sammantaget gör det att man kan datera fasen till cirka 1650-1700.

Under denna fas finns en viss keramikvariation, trots att lergodset inte längre är närvarande. Det yngre rödgodset dominerar helt med nästan 75 procent av keramiken (figur 28).

De begränsade fyndmängderna, i jämförelse med de tidigare faserna, sammanfaller med bebyggelsens funktion under denna fas. Från att ha utgjort bostadsbebyggelse till att bli uthus eller fähus.

Bebyggelsefas 4, 1700-1880

Den yngsta bebyggelsefasen utgjordes av kontextgrupp 1, som bestod av en syllstensram till en partsuga (kontext 3936). Byggnaden uppvisade olika rumsindelningar. I sydväst fanns ett rum med stengolv med oklar funktion. Möjligen kan det röra sig om ett grovkök med ett stengolv (kontext 3872). I den nordvästra delen fanns en liten kammare med en kakelugn. Öster därom fanns förmodligen ett kök med en spis och längst i öster närmast Brunnsgatan fanns ytterliggare en kammare. Byggnaden var orienterad enligt den yngre stadsplanen (figur 29).

Tvärs över Brunnsgatan, mitt i mot undersökningytan, står än i dag en samtida byggnad som kan utgöra ett exempel på hur huset inom Hotellet 26 kan ha sett ut (fastigheten Gripen 31). Trots vissa utbyggnader passar byggnadens grundplan in på parstugan som påträffades inom Hotellet 26 (figur 30).

I brukningslagret tillhörande fasen påträffades få fynd, i huvudsak enstaka djurben av ko och får samt enstaka skärvor av anonyma bitar av yngre rödgoods, porslin,

fajans och kritpipor. Majoriteten av piporna har daterats till tiden 1700-1760 (F1-F2, F4-F7 & F10-F11).

Stockarna till rustbädden tillhörande husets spis, daterades till sekelskiftet 1500/1600 (bilaga 8). Detta tolkas som att man återanvänt äldre virke när man anlade spisen. Dateringen stämmer intressant nog med bebyggelsefas 1.

Bebyggelsefasen kan knytas till 1700-talet. Det är dock oklart hur långt framåt i tid som byggnaden stod, dock som längst fram till 1880-talet (nedan).

Avslutande diskussion

Trots att ytan som var föremål för den arkeologiska undersökningen inte var större än 120 m², har platsens informationspotential visat sig vara stor vad gäller bebyggelsens förändring, tomtstrukturer och föremål över tid i en av den dåtida stadens utkantsområden.

Vid undersökningen noterades att det endast fanns ett mindre antal raseringslager inom undersökningytan. Avsaknaden av raseringslager hänger förmodligen samman med att inför varje ny bebyggelsefas har man rivit de äldre byggnaderna samt röjt upp på tomten. Det fanns heller inga spår av bränder. Området har förmodligen aldrig berörts av de stora stadsbränderna åren 1665 och 1719.

Mellan ajoriteten av bebyggelsefaserna fanns utfyllnadslager, som i huvudsak innehöll fynd från föregående fas. Det vill säga fynden var överlag äldre än den utförda aktiviteten.

Det äldsta skedet, som generellt daterades till tiden 1580-1635, är den mest svårfångade eftersom bebyggelselämningen till stora delar låg utanför undersökningsområdet. Byggnadens exakta funktion får anstå tills vidare, däremot hade huset en avvikande riktning i förhållande till dagens stadsplan (figur 29). Det vi kan säga är att en etablering av bebyggelse skedde under det sena 1500-talet i denna del av den dåtida staden. Huset verkar ha uppförts på orörd grund inom ramen för vad den ursprungliga topografin tillät. Om den intilliggande brunnen var privat eller ingått som en del av en allmänning har inte gått att klarlägga.

Den näst äldsta fasen som kan dateras till perioden 1635-1650, utgjordes av en byggnad med lergolv. Huset har stått i nordväst-sydöstlig riktning och är därmed anpassats efter den senmedeltida stadsplanen. Intressant nog avviker byggnaden rejält i riktning om man jämför med föregående bebyggelsefas (figur 29).

Fyndmaterialet är speciellt eftersom det antyder på en hantverksmiljö. Fynd av 2 gjutformar samt små speci-

alverktig av CU-legering med ett viss inslag av ben och hornhanverk belyser detta. Gjutformarna har förmodligen tillverkats för att gjuta bokbeslag. Verksamheten verkar dock inte ha utgjort någon huvudsaklig syssla eftersom inga misslyckade gjutningar, råmaterial, slagg och så vidare påträffades vid undersökningen. Åtminstone inte på den här delen av tomten.

Därtill kan man lyfta fram fynden av flera långa nålar kan indikera på att man bundit böcker och de små kopparverkygen skulle förslagsvis ha använts till att pressa in mönster i läderband. Mellan åren 1613 och 1618 fanns till exempel en bokbindare omnämnd i mantalslängderna i Nyköping (Öhman 1973, s. 274).

Mängd och kvalitet på keramiken är hög under bebyggelsefaserna 1-3, med ett relativt stort inslag av importgods. Hit kan man även räkna den rikliga mängden kritpipor, både lokalt och importerat glas samt närvaron av fem mynt. Sammansättningen av fyndmaterialet tyder på att de som verkade inom tomten var i gott bestånd och troligen tillhörande stadens borgarskikt.

Fasen därefter som har getts en generell datering till 1650-1700 och som utgörs av en ekonomibyggnad. Bebyggelsen har nu helt bytt riktning och anpassats efter den stadplaneförändring som genomfördes mellan åren 1640 och 1665. Tomten hette nr 9 och låg i 2 Quarteret, 2 Stocken (NS).

Först nu kan vi även knyta några namngivna personer till tomten. Åren 1668-1670 bodde Birger Månsson här, som betalade tomtöre till staden. Mellan åren 1670-1674 var det brukskarlen Erik Månsson, möjligen Birgers son, som bebodde tomten (NS). Därefter saknas källor om boende/ägare fram till början av 1700-talet.

Den sista undersökta fasen utgörs av en parstuga som stod på platsen under 1700-talet. I Nyköpings räkenskaper för åren 1687-1719 kan man för året 1717 läsa att tomten beboddes av Petter Broms änka samt båtsmannen Erik Gylle (NS).

Under 1800-talets inledande skede bytte tomten namn till nummer 30. År 1808 vet vi att handelsbokhållaren E.G. Ahlmarker både ägde tomt 29 och 30 (NS). Under 1880-talet uppfördes en förrådsbyggnad på tomten som stod fram till 1960-talet. Därefter revs byggnaden och ytan gjordes om till en parkering som fanns här fram till den arkeologiska undersökningen år 2017.

Referenser

Carlsson, Michél. 2014. *På de rikas bord*. En arkeologisk undersökning av lämningar från 1600- och 1700-talet i kvarteret Gubben i Norrköping. Arkeologisk undersökning. RAÄ S:t Johannes 96, Kvarteret Gubben 8, Norrköpings stad och kommun, Östergötlands län. *Rapporter från Arkeologikonsult 2014:2486*. Upplands Väsby.

Digitala Fastighetskartan. Geografiska Sverigedata (GSD). Fastighetskartan med höjdkurvor, Södermanlands län, Gävle.

FMIS. Informationssystemet om fornminnen, Riksantikvarieämbetet. Datauttag Södermanlands län, 2016-02-20 (www.fmis.raa.se).

Gustafsson, Patrik. 2016. Stenföremål. I: Nordström, Annika & Lindeblad, Karin (red.). *Båthus, stadsgårdar och stadsliv i Nyköping 650-1700*. Arkeologisk under-

Figur 30. Över Brunnsgatan, mitt emot undersökningsytan finns ett bostadshus från 1700-talet (Gripen 31). Huset kan ge en bild av hur parstugan inom Hotellet 26 kan ha sett ut. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2017, Sörmlands Arkeologi AB.

sökning. Södermanland, Nyköpings stad och kommun, kvarteret Åkroken 3 och 4, Nyköping 231:1. Arkeologerna, Statens historiska museer. Rapport 2016:77. Stockholm.

Gustafsson Gillbrand, Patrik. 2017. *Gaestaskogen vid Forsby*. Fornlämningarna Österåker 112, 120 & 125, Forsby 2:50, Österåker socken, Vingåkers kommun, Södermanlands län. Arkeologisk undersökning Järnålder-Nyare tid. *Sörmlands Arkeologi AB Rapport 2016:11*. Nyköping.

Gustafsson Gillbrand, Patrik & Norberg, Lars. 2017. *Hotellet 26*. Hotellet 26, Nyköping 231:1, Nyköpings socken och kommun, Södermanlands län. Arkeologisk undersökning. *Sörmlands Arkeologi AB, Rapport 2017:20*. Nyköping.

https://kartor.nykoping.se/pdf/custom/Byggnadsinventering/Gripen_31_7034.pdf

Haggrén, Georg. 2016. Glasmaterial. I: Nordström, Annika & Lindeblad, Karin. *Båthus, stadsgårdar och stadsliv i Nyköping 650–1700*. Södermanland, Nyköpings stad och kommun, kvarteret Åkroken 3 och 4, Nyköping 231:1. Arkeologisk undersökning. *SHM Arkeologerna, Rapport 2016:77*. Stockholm.

Henricson, Lars-Gunnar. 2002. "Drycke glass" i Stockholms jord från 1200-tal till 1900-tal. I: *Upptaget*. Samfundet Sankt Eriks årsbok 2002. Stockholm. 225–236.

Hornberg, Carl-Arne. 1984. *Nyköping. Östersjöns dotter*. Stockholm.

Johansson, Mikael. 2006. Keramiken i kvarteret Svalan. I: Carlsson, Michél & Hedlund, John. *Från kloster till hamnkvarter på 200 år. Vattugatan och kvarteret Svalan, cirka 1440 - 1640*. Stockholms stad, Norrmalm, RAÄ 102. Arkeologisk undersökning 1991. *Stockholms stadsmuseum. Rapport 2006:10*. Stockholm.

Järlgren, Christer. 1980. Hertig Carls glas. I: *Sörmlandsbygden 1980*. Sörmlands hembygdsförbund årsbok. Nyköping. 116–122.

Majantie, Kirsi (red.). 2007. *Fat och furstar. Lerkärl och ugnskakel från 1400–1700*. Suomen keskiajan arkeologinen seura, Turku.

Norberg, Lars. 2010. *Kanonrondellen*. Fornlämning Nyköping 231:1, Nyköpingshus 1, Nyköpings socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Arkeologisk förundersökning. Nyare tid. *Sörmlands museum, Arkeologiska meddelanden 2010:06*. Nyköping.

Norberg, Lars. 2016. *Munkhagen*. Fornlämning Mariefred 21:1, Munkhagen 4, Mariefreds stad & socken,

Strängnäs kommun, Södermanlands län. Nyare tid. Arkeologisk förundersökning. *Sörmlands Arkeologi AB Rapport 2016:04*. Nyköping.

Nordström, Annika & Lindeblad, Karin. 2016. *Båthus, stadsgårdar och stadsliv i Nyköping 650–1700*. Södermanland, Nyköpings stad och kommun, kvarteret Åkroken 3 och 4, Nyköping 231:1. Arkeologisk undersökning. *SHM Arkeologerna, Rapport 2016:77*. Stockholm.

Persson, Boje. 1994. *Brunnsgatan. VA-ledningar*. Södermanland, Nyköping, RAÄ 231. Arkeologisk förundersökning. *RAÄ, UV-Stockholm, Rapport 1994:71*. Stockholm.

Persson, Boje. 1997. *Bebyggelsen under 1600- och 1700-talet. Kvarteret Gripen*. Södermanland, Nyköping, Knipgränd, Kv Gripen 24, 25 & 29, RAÄ 231. Arkeologisk förundersökning. *RAÄ, UV-Stockholm, Rapport 1997:39*. Stockholm.

Sundler, Johannes. 1967. *Nyköping 1735–1739. Sörmländska handlingar n:r 23*. Utgiven, översatt från latinet och kommenterad av Per Hansson. Nyköping.

Tagesson, Göran (red). 2014. *Kvarteret Gesällen 4 och 25 samt del av Kvarnholmen 2:2, Småland, Kalmar län, Kalmar stad och kommun, Kalmar domkyrkoförsamling, RAÄ 93*. Särskild arkeologisk undersökning. *RAÄ UV Öst. Rapport 2014:93*. Linköping.

Terrängkartan, Geografiska Sverigedata (GSD). Kartförlaget, Gävle. 2013. Källa: Lantmäteriet.

Öhman, Christer. 1973. Nyköping och hertigdömet 1568–1622. I: Dahlgren, Stellan (red) *Nyköpings stads historia I, Medeltid och vasatid intill 1622*. Nyköping.

Arkiv

Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS), Arkivsök.

Akt nr C57-1:1. Stadsplanekarta. Förrättningsman obekant. Förrättningen 1665 (?), Lådakt.

Nyköpings stadsarkiv (NS)

Geometrisk jordebok Öfver Nyköpings stads Tompt määttningh. Upprättad år 1674 av Anders Andersson.

Tomt/bok öfver Nyköpings stad. Upprättad efter de År 1674 och 1808 förrättade afmätningar.

Nyköpings räkenskaper 1687–1719. Tomtörelängd år 1717.

Nyköpings stads tomtöresbok år 1668.

Statens Historiska Museer (SHM). Sök i samlingarna. SHMM inv nr 28522, Täby kyrka.

Statens Maritima Museer (SMM). Sök i samlingarna.
<https://www.vasamuseet.se/forskning-samling>.

Sörmlands museums arkiv & bibliotek (SMA)
Karta öfver Nyköping. Upprättad år 1888 af Adolf Helander.

SR-GIS 2015, upprättat av Björn Pettersson.

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 1717
Länsstyrelsens dnr: 431-4270-2017
Tid för undersökningen: 2017-07-10 – 2017-07-21
Personal: Patrik Gustafsson Gillbrand, Lars Norberg & Ingeborg Svensson
Belägenhet: Ekonomisk karta över Sverige 9H 3d.
Upprättad av RAK. Skala 1: 10 000.
N (x) 6514216 E (y) 615960
Koordinatsystem: SWEREF99 TM
Höjdsystem: RH 2000
Undersökt yta: intensivt 120 m²

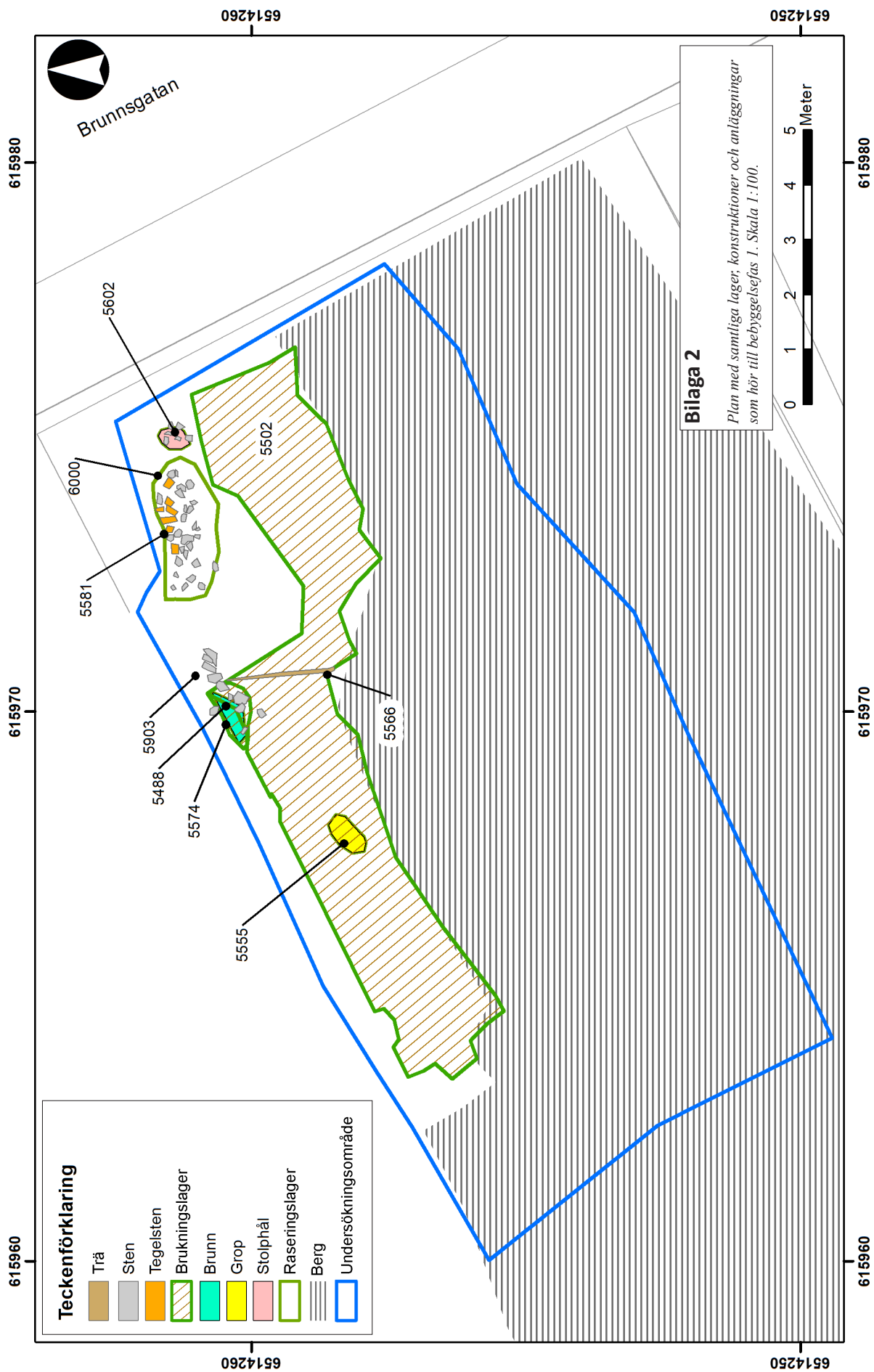
Analog dokumentation kommer att skickas till ATA för arkivering. Digital dokumentation förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material.

Fynd med nr 1-318 förvaras vid Sörmlands Arkeologi AB i avvaktan på fyndfördelning.

Bilagor

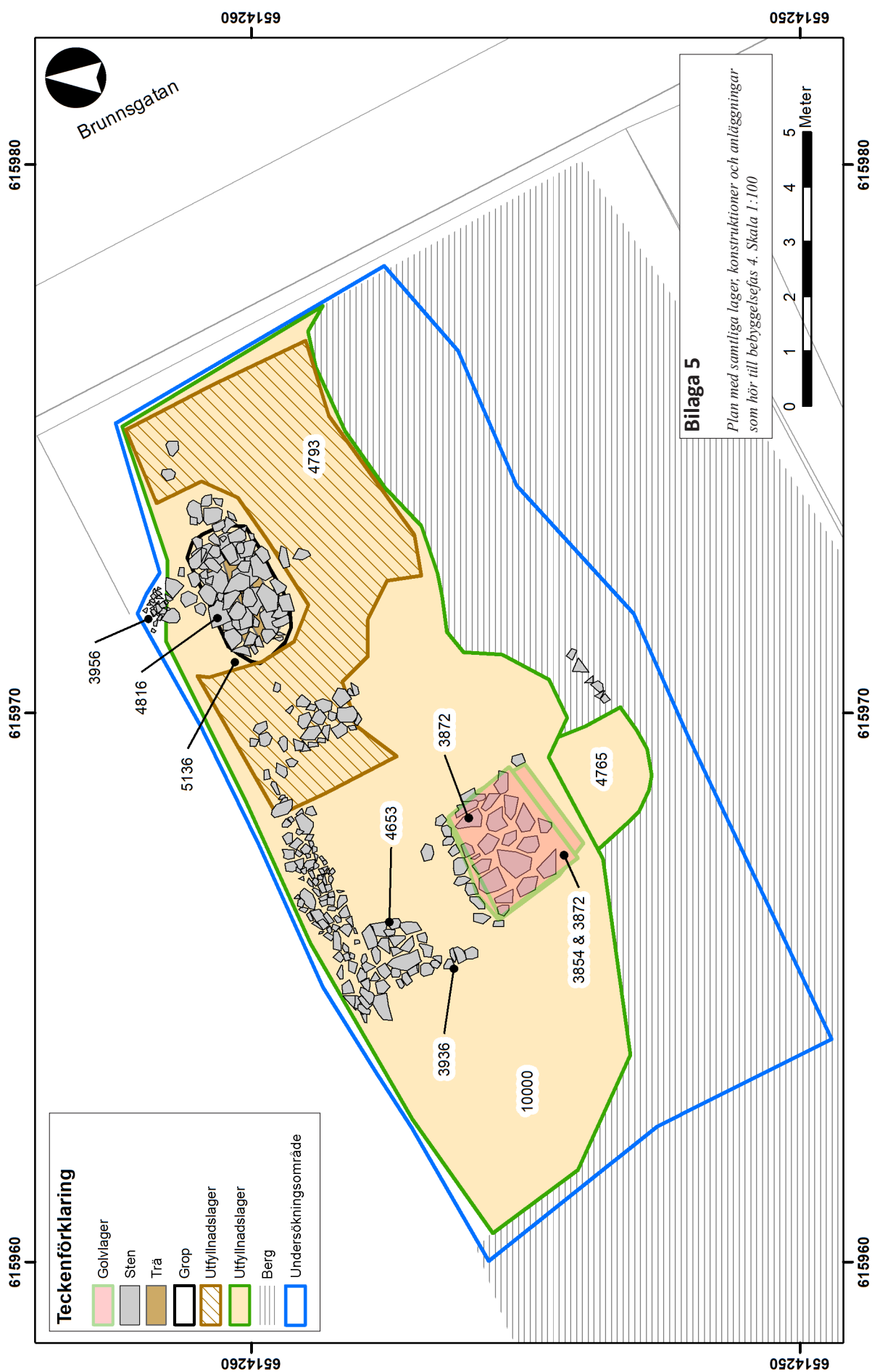
Bilaga 1. Kontexttabell

Kontext	Beskrivning	Innehåll	Kontextgrupp
5136	Grop	0,5 m dj fylld med grå humös silt och sten	1
5155	Trä	-	1
5167	Trä	-	1
5177	Trä	-	1
4816	Spisröse	-	1
4765	Utfyllnadslager	0,1 m tj gråbrun humös silt	1
3936	Syllsten	-	1
3956	Kullersten	-	1
4653	Sten, kakelugn	-	1
3872	Stengolv	-	1
3854	Golvlager	0,1 m tj gråbrun sandig silt	1
4793	Utfyllnadslager	0,1 m tj gulbeige sand	2
10000	Utfyllnadslager	0,1 m tj brungrå humös silt	2
5316	Stolphål	0,2 m dj brungrå sandig humös silt, stenskodd	3
5329	Stolphål	0,2 m dj brungrå sandig humös silt, stenskodd	3
5209	Trägolv	-	3
4846	Trä, syll	-	3
4852	Sten	-	3
4568	Trä	-	3
4788	Trägolv	-	3
5418	Brukningsslager	0,1 m tj brunbeige sand	3
5187	Brukningsslager	0,1 m tj brungrå sandig silt	3
5195	Brukningsslager	0,1 m tj brun sand	3
L3	Brukningsslager, utomhus	0,1 m tj brun sandig silt	3
5468	Utjämningslager	0,05 m tj grå lera	4
5429	Utfyllnadslager	0,1 m tj brun grusig sand med tegelkross	5
5224	Golv	0,05 m tj grå lera	6
5251	Golv	0,05 m tj grå lera	6
5106	Mur	Kalkbruk och tegel	6
5029	Sten	-	6
5293	Brukning, utomhus	0,1 m tj brun humös silt med tegelkross med inslag av träflis	6
L4	Brukningsslager	0,1 m tj brun humös silt med tegelkross, samt kalkbruk	6
5574	Brunn	Brungrå silt	7
5581	Spisfundament	Tegel och kalkbruk	7
5555	Grop	0,2 m dj brun sandig morän	7
6000	Raseringslager	Sten och tegel	7
4053	Sten	-	7
5602	Stolphål	0,2 m dj brun sandig morän, stenskodd	7
5502	Lager	0,1 m tj brunt fett lager av humös silt och träflis	7
5566	Trä	-	7
5488	Utjämningslager	0,1 m tj grå silt	7
20000	Berg	-	8
15000	Undergrund	Morän	8

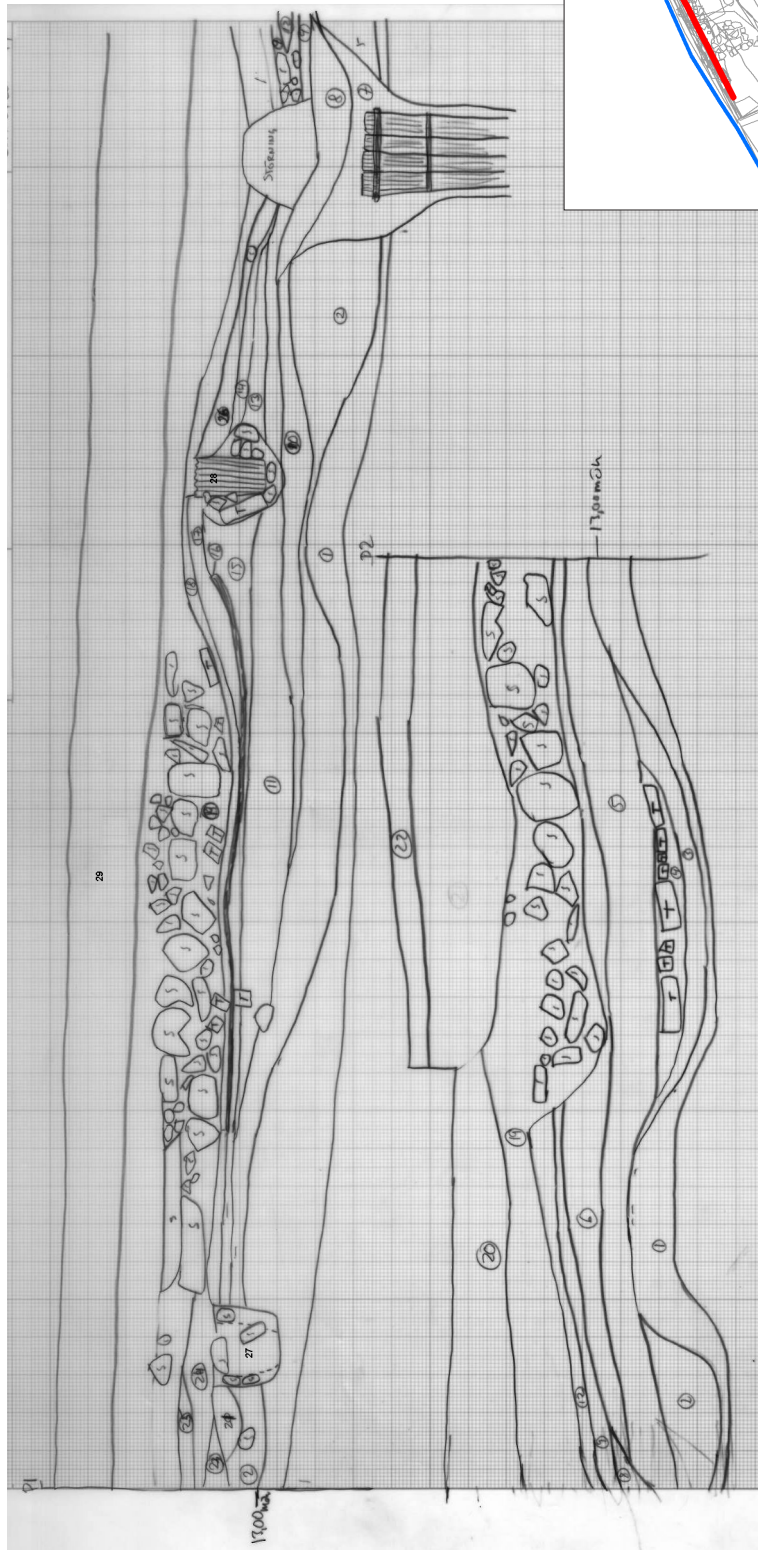

Bilaga 6. Profilritning

1. Morän. Undergrund.
2. Grå sandig silt.
3. Grå humös morän.
4. Tegel. och kalkbruk. Spis (kontext 5581).
- 5 Gråbrun humös silting sand
6. Grå sand med 0,05-0,10 m st stenar samt rikligt med kolfragment.
7. Brunn med laggade sidor av trä (kontext 5574).
8. Beige silt.
9. Grå lera.
10. Mörkbrun humös silt med träflis.
11. Grålera.
12. Gul sand.
13. Melerad silt med tegelkross.

14. Svart kolig silt, brandlager.
15. Grå silt med tegelkross.
16. Träggolv (kontext 5209).
17. Gulbeige sand (kontext 4793).
18. Brungrå silt (kontext 10000).
19. Stenar; syl. 1700-tal (kontext 3936).
20. Brungul grusig sand, bärager
21. Grå silt med lerklumpar.
22. Betong.
23. Grå silt med tegelkross.
24. Grå silt med småsten.
25. Grå silt med tegelkross.
26. Grå lera.

27. Stolphål (kontext 5316).
28. Stolphål (kontext 5329).
29. Sentida fyllnadsmassor.

Norra sektionen ritad från Söder i skala 1:20. Här förminskad till skala 1:40. Infälld bild till höger visar sektionens läge i plan.

Bilaga 7. Fyndlista AFU=Arkeologisk undersökning

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
1	Schakrfynd	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	1	4,98	Grönglaserad med rilldekor.	1700-1750-tal	Akerhagen 1
2	Schakrfynd	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	2	8,28	Odekorerade.		Akerhagen 2
3	Schakrfynd	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	1	9,66	Taggband-banddekor.	1630-1660-tal	Akerhagen 2B
4	Schakrfynd	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	8,24	Dekor: STOCKHOL, 3 kronor, AC. Okänd tillverkare.	1750	Akerhagen 2C
5	3854	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	22	41,16	Anonyma bitar.		Akerhagen 3A
6	3854	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	1,84	Anonymt fragment.		Akerhagen 3B
7	3854	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	3,16	Fragment av holländsk pipa med klackmärke Duva med M. Holland.		Akerhagen 3C
							Boudewijn Jacobs, Claris i Gouda. 1695-1725. Enl. Claypipes	1722-1749	
8	3854	Gryta	BI14	Keramik	1	5,78	Buk med invändig brun glasyr.		
9	3854	Skål	Fajans	Keramik	1	28,16	Buk och hank. Dåligt bevarad glasyr. Vit botten med blå målning.		
10	3872	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	22	34,5	Anonyma fragment.		Akerhagen 4A
11	3872	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	1,58	Anonym.		Akerhagen 4B
12	3872	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	1	3,38	Taggbandsdekor.	1630-1660-tal	Akerhagen 4C
13	3872	Skål	BI14	Keramik	2	79,72	Botten och mynning. Ofärgad glasyr på insida. Vid mynning en gul rand.		
14	3872	Gryta	BI14	Keramik	1	18,26	Buk med invändig brungrön glasyr.		
15	3872	Fat	BI14	Keramik	1	10,28	Hemrad dekor och piplera. Ofärgad glasyr i botten grön på piplera.		
							Gul hemring.		
16	L3	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	1	11,82	Anonyma fragment.	Tidigt 1700-tal	Akerhagen 5A
17	L3	Kritpipa	Skaft	Piplera	1	5,58	Anonymt skaft med bitmärke.	1700-tal	Akerhagen 5B
18	L3	Kritpipa	Pipa	Piplera	1	10,7	Engelsk pipa, fragment.	1640-1660-tal	Akerhagen 5C
19	L3	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	6,38	Holländsk pipa med tudorros.	1620-1640	Akerhagen 5D
20	L3	Kritpipa	Pipa	Piplera	1	10,72	Holländsk pipa med klackmärke med liten tudorros.	1620-1640	Akerhagen 5E
21	L3	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	1	4,82	Holländsk pipa med äggkoppsdekor. Jacobs Claris i Gouda	1722-1747	Akerhagen 5F
22	L3	Eldslagningsflinta	Eldslagningsflinta	Flinta	7	84,02	Två brända bitar. Senon och danienflinta. Bruksspår på kanterna.		
23	L3	Bryne	Bryne	Skiffer	2	128,4	Slippta.		
24	L3	Polersten	Polersten	Tegel	1	131,32	Ägformad slipad tegelbit.		
25	L3	Krus	CII	Stengods	3	13,7	Buk. Vitgrått gods med ofärgad blyglasyr på insidan och koboltblå glasyr på utsidan. Ofärgad medaljong.	1560-1640	
26	L3	Fat	Majolika	Keramik	1	18,62	Vit invändig glasyr med blå växtmönster med ljusgrön utsida.	1560-1640	
27	L3	Fat	Majolika	Keramik	1	8,06	Vit glasyr med blå målade linjer på insidan. Utsidan ofärgad glasyr.	1560-1640	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
28	L3	Kanna	Vitgods	Keramik	4	46,62	Buk med del av hank. Grön glasyr på utsida, dåligt bevarad. Insidan ljusgrön glasyr.	1580-1630	
29	L3	Skål	Vitgods	Keramik	2	64,02	Mynning och botten. Gulgrön glasyr på insidan.	1580-1630	
30	L3	Flaska	CII/BII4	Keramik	1	55,95	Botten. Mörkbrun glasyr på insida. Oglaserad utsida. Brunt gods.	1560-1640	Passning med F28 från AFU.
31	L3	Förningskruka	BII4	Keramik	1	189,72	Hank. Tummade kanter och knoppvulst i mitten. Varannan tumme grön och varannan gul glasyr. Knopparna är gula. I övrigt ofärgad glasyr.	1550-1650	
32	L3	Skål	BII4	Keramik	2	60,52	Mynning. Gulaktig bottenglasyr på heltäckande piplera på både in- och utsida. Målade vågiga linjer och blad i mörkbrunt på utsida samt hemring.		Liknar F55
33	L3	Gryta	BII4	Keramik	1	43,7	Mynning. Grönbrun invändig glasyr.		
34	L3	Fat	BII4	Keramik	1	40,38	Glaserad insida. Gul glasyr på piplera i linjer. Punktmålad dekor i mörkbrunt.		
35	L3	Skål	BII4	Keramik	2	90,52	Myning inåtböjd. Horisontell hank. Grön glasyr på in -och utsida. Piplersdekor, men därfärgen trillat av. I form av sjögräs. Nederkanten har en vågbandsvulst.		
36	L3	Fat	BII4	Keramik	1	20,74	Mörkgrön bottenglasyr med mönster i ljusgult på piplera.		
37	L3	Skål	BII4	Keramik	1	102,18	Mynning och bräm. Ofärgad grundglasyr på insida. Gula breda linjefält med hemring samt grönt vågband på piplera.		
38	L3	Skål	BII4	Keramik	1	114,4	Botten. Ofärgad grundglasyr med våglinjer och bladornamentik i gult på piplera.		Konserverad
39	5187	Mynt	Mynt	Cu	1	10,4	1655, ¼ Öre, Kopparmynt, Karl X Gustav.		
40	5187	Föremål	Dosa?	Ben	1	2,19	Fragment av spolförmål föremål av svarvat ben. På utsidan mot ändarna finns två parallella linjer. På insidan finns två parallella linjer vid den ena änden, varav den ena är kraftigare, troligen gängning.		Konserverad
41	5187	Kritpipa	Skaf	Piplera	5	18,3	Anonyma skafdelar.	1650	Åkerhagen 6A
42	5187	Kritpipa	Skaf	Piplera	1	3,94	Anonymt skaf med bitmärke.	1650	Åkerhagen 6B
43	5187	Kritpipa	Skaf	Piplera	1	5,42	Skafbit med taggband-rillband i omgångar.	1630-1660	Åkerhagen 6C
44	5187	Kritpipa	Piphuvud	Piplera	1	7,14	Litet knubbigt huvud. Holländsk pipa med dekoren Tjur med PG på klacken. Tillverkad av Pieter Gerridtz verksam i Hoon 1630-1660.		
45	5187	Fat	BII4	Keramik	1	31,62	Enl Claypipes: Kant med heltäckande piplera med genomskinlig glasyr samt brunglöna fläckar på insidan.	1725-1760	Åkerhagen 6D

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
46	5187	Gryta	BII4	Keramik	1	24,56	Fot, relativt kort	1650	
47	5187	Gryta	BII4	Keramik	1	12,06	Buk. Ränder på utsidan. Insidan apelsinknottrig glasyr på insidan.		
48	5187	Skål	BII4	Keramik	1	4,58	Tunnväggig. Gul knotttrig apelsinknottrig glasyr på insidan med gul färg.		
49	5195	Kritpipa	Skaf	Piplera	2	7,22	Anonyma skafbitar	1650	Åkerhagen 7A
50	5195	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	1	7,08	Skafbit med dekoren taggband-rillband.	1630-1660	Åkerhagen 7B
51	5195	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	1	7,7	Skafbit med dekoren taggband-rillband i omgångar.	1630-1660	Åkerhagen 7C
52	5195	Kritpipa	Piphuvud	Piplera	1	8,08	Holländsk pipa med svärtydbart klackmärke.	1680-1700	Åkerhagen 7D
53	5195	Kula	Spelkula	Lera	1	2,76	Rund spelkula. Polerad.	1650	
54	5195	Krus	CII	Stengods	1	5,58	Buk. Ljusgrått gods. Insidan ofärgad glasyr. Utsidan smal tvinnad vulst med koboltblå glasyr.	1560-1640	
55	5195	Skål	BII4	Keramik	1	8,04	Buk. Gulaktig bottenglasyr på heltäckande piplera på både in- och utsida. Målade blad i mörkbrunt på utsida.	1650	
56	5195	Skål	BII4	Keramik	1	18,22	Mynning. Heltäckande knotttrig grönbrun glasyr på insidan. På utsidan ett kryssmönster av piplera med ömsom gul och grön glasyr.		
57	5195	Skål	BII4	Keramik	1	14,78	Buk. Mycket hårdbränt gods, nästan stengods. Utsidan pipersdekor med växtornamentik Oglaserad. Insidan apelsalknottrig ofärgad heltäckande glasyr.		Passning med F171
58	5195	Skål	BII4	Keramik	1	26,56	Mynning och del av hank. Insidan Apelsinskalknottrig ofärgad glasyr och med en gulgrön rand.		
59	5195	Gryta	BII4	Keramik	1	27,76	Mynning och del av handtag. Utsidan runnen gulbrun glasyr. Insidan apelsinskalknottrig ofärgad glasyr.		
60	5195	Skål	BII4	Keramik	1	31,22	Mynning och hals. Utsidan Profilerad. Heltäckande gulbrun glasyr på in- och utsida. Holland?	1580-1640	
61	5195	Kruka	BII4	Keramik	1	55,34	Botten och buk. Profilerad utsida med heltäckande grön glasyr. Insida fragment av grönbrun glasyr.		
62	5195	Skål	BII4	Keramik	1	51,76	Hertig Karlskruka? Botten och del av kant. Insidan mörkgrön bottenglasyr med pipersdekor i ljusgult med glasyr. Växtornamentik.	1580-1650	
63	5195	Skål	BII4	Keramik	1	59,42	Glasyren apelsinskalknottrig. Botten och del av sida. Ofärgad bottenglasyr med pipersdekor i vågband och växtmönster i ljusgult.	1650	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
64	5195	Skål	BII4	Keramik	1	68,2	Mynning och horisontell hank. Grönbrun invändig glasyr med ränder av piplera i gröngul färg.		
65	L4	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	20	46,1	Anonyma bitar.	1600	Åkerhagen (A)
66	L4	Kritpipa	Pipa	Piplera	1	4,6	Del av huvud. Odaterbar skaftbit med klack och bitmärke, ovanligt nära huvudet.	1600	
67	L4	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	2	5,88	Fragment av skaft till Jonapipa.	1630-1640	Åkerhagen 8B
68	L4	Kritpipa	Skaft	Piplera	2	7,54	Fragment av barockpipa.	1630-1640	Åkerhagen 8C
69	L4	Kritpipa	Skaft	Piplera	1	9,88	Skaftbit med dekor Fransk Lilja och rilldekor.	1630-1640	Åkerhagen 8D
70	L4	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	5	19,92	Skaftfragment med dekoren Fransk lilja i olika utföranden.	1630-1650	Åkerhagen 8E
71	L4	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	8,76	Holländsk pipa med dekor Tudorros.	1625-1640	Åkerhagen 8F
72	L4	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	13,18	Engelsk pipa med sporre.	1640-1660	Åkerhagen 8G
73	L4	Kritpipa	Huvud	Piplera	2	9,58	Holländska huvuden av tidigaste typen odekorerade. 1610-1640. Enl. Claypipes:	1600-1630	Åkerhagen 8H
74	L4	Pärla	Pärla	Glas	1	0,28	Ljusblå liten rund pärla		
75	L4	Knopp	Humpenbägare	Glas	1	4,94	Knopp till lock till Humpenbägare. Ljusbrun profilerad och utsvällande kropp med smal hals med avrundande knopp. Import.	1580-1600	
76	L4	Vinglas	Fot	Glas	1	3,06	Genomskinligt brunt glas. Vid foten små knoppar med vit färg. Import.	1600	
77	L4	Bägare	Passglas	Glas	1	1,12	Fragment av grönt vinklad bägarglas med tunna trådar på utsidan.	1550-1650	
78	L4	Bägare	Vinbägare	Glas	6	23,54	Fot till vinbägare av Hertig Karlstyp. Grönt glas.	1580-1590	
79	L4	Fönsterglas	Fönsterglas	Glas	1	3,3	Fragment av fönsterglas. Grön färg. En kant retuscherad.		
80	L4	Fönsterbly	Fönsterbly	Bly	1	4,32	Avlång platt bit bly.		
81	L4	Nål	Nål	Cu	1	0,66	Böjd tunn nål med ett huvud i form av en kringla.		
82	L4	Nål	Synål	Cu	2	2,74	Två nålar med fragmenterade huvuden.		
83	L4	Mejsel	Mejsel	Cu	2	4,56	Fyrsidiga tenar med utplattad ände med egg.		
84	L4	Borr?	Borr?	Cu	1	4,98	Fysidig ten ena änden utplattad och ytterst en spets.		
85	L4	Föremål	Föremål	Cu	1	30,39	Rund platta med en låg holk på ena sidan.		Konserverad
86	L4	Mynt	Mynt	CU	1	4,06	Myntet har en tydlig yttre form, bägge sidor har heltäckande krustbildningar med några högre krustor. Ingen prägling är synlig. Svarat föremål som liknar en mynning till en flaska. Svarvad med linjer och med en kraftig vulst. Runt borrat hål som i den ena änden har en nyckelhålsliknande utseende.		Konserverad
87	L4	Föremål	Mynning	Horn	1	40,97	Utsidan svarvad med flera svarvlinjer. Mot botten en kraftigare linje samt ett borrat hål. Bottenplattan svarvad. Sekundärbränd.		Konserverad
88	L4	Föremål	Dosa?	Älghorn	1	6,9	Rund kula.		
89	L4	Kula	Spelkula	Lera	1	0,94			

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
90	L4	Sänke	Nätsänke	Bergart	1	73,88	Oval naturligt formad sten, mycket slät, med en prickhuggen skära runt om på mitten.		
91	L4	Marleka	Marleka	Marleka	3	26,2	Två rundplattor och en rundad. Speljäser?		
92	L4	Föremål	Nätsänke?	Kalksten	1	30,4	Fragment av. Flat sten med naturligt rundade sidor. Vid brottet finns ett koniskt hål borrarat genom stenen.		
93	L4	Fönsterbåge	Fönsterbåge	Kalksten	1	81,56	Del av fönsterbåge. Utsida fyrkantig medan insidan är rundad, konkav.		
94	L4	Bryne	Bryne	Eidsborgsskiffer	1	10,9	Litet eggbryne med två tydliga slippytor. Mindre skada i ena hörnet. Närmast fyrkantigt tvärsnitt.		
95	L4	Bryne	Bryne	Sandsten	1	101,64	Tresidigt bryne med en slipyta.		
96	L4	Bryne	Bryne	Sandsten	1	127,74	Fyrsidig med slippytor på tre sidor. En sida har även fungerat som nålbryne.		
97	L4	Eldslagningsflinta	Eldslagningsflinta	Flinta	14	238,48	Bitar med bruksspår. De flesta av senonflinta, någon daniel.		
98	L4	Bränd flinta	Bränd flinta	Flinta	12	148,74	Flera uppvisar krusta som indikerar vattenrullad flinta.		
99	L4	Avslag	Avslag	Flinta	18	116,24	Vitbränd flinta. Plattformsavslag hård direkt teknik av överlag senonflinta, men även bryozo- och danielflinta. En uppvisar kritkrusta medan de övriga verkar vara vattenrullade. En är något bränd och utgörs av ett spån.		
100	L4	Skål	Lergods	Keramik	7	54,62	Fragment av utåtböjd mynning, bukfragment med linjer och en del av hank. Ljusgrå sträv in- och utsida. Godset något mörkare grått med enstaka synliga magringskorn av kvarts. Polsk/Böhmisk keramik.	1540-1650	Passning med F280
101	L4	Krus	Westervald	Stengods	2	86,82	Botten och fort av samma krus. Grått gods. Blå utsida med knoppulster och växtornamentik.	1560-1640	
102	L4	Krus	CII	Stengods	1	7,72	Hänkel. Brunglaserad. Godset ljusbrunt.	1560-1640	
103	L4	Krus/Schnelle	Raeren	Stengods	3	12,1	Brunglaserat med stämplad växtornamentik i bård. Ljusgrått gods och vitglaserad insida.	1560-1640	
104	L4	Krus	CII	Stengods	1	2,16	Ljusgrå saltglaserad utsida. Gult gods med gråa ytterkanter och med rödaktig oglaserad insida.	1560-1640	
105	L4	Krus	CII	Stengods	1	1,8	Utsida med tuma linjevulster med skarpa skanter. Gråglaserad.	1560-1640	
106	L4	Kruka/Albarello	Majolika	Keramik	2	2,54	Insidan glaserad, sekundärbränd. Godset ljusgrått. Insidan tenglaserad med blå och orangea målade linjer och ytor på vit bakgrund, medan utsidan är blyglaserad och orörad. Godset är rödaktigt.	1560-1640	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
107	L4	Skål	Majolika	Keramik	3	19,12	Fragment av botten med fotring. Insidan vit tennglasyr med blåmålade västdelar med fält i orangea och grönt. Utsidan grågrön blyglasyr. Vitaktigt gods.	1560-1640	
108	L4	Skål	Majolika	Keramik	2	40,22	Fragment av botten med fotring. Insidan vit tennglasyr med blåmålade linjer och möjligen västdelar. Utsidan grågrön blyglasyr. Rödaktigt gods.	1560-1640	
109	L4	Skål	Majolika	Keramik	2	4	Vit tennglasyr på insidan med blåa geometriska linjer. Utsidan har vitaktig blyglasyr. Godset är ljusrött.	1560-1640	
110	L4	Skål	Majolika	Keramik	1	2,52	Vit invändig tennglasyr med blåa och orangea fält. Utsidan ofärgad blyglasyr. Rödaktigt gods.	1560-1640	
111	L4	Skål	Majolika	Keramik	1	16,5	Vit tennglasyr med en blå punktlinje samt grönt fält. Utsidan ofärgad blyglasyr. Godset vitaktigt. Sekundärbränd.	1560-1640	
112	L4	Skål	Majolika	Keramik	1	6,56	Ljust gods, saknar glasyr.	1560-1640	
113	L4	Skål	Majolika	Keramik	4	30,26	Bottenfragment med fotring. Vit tennglasyr på insidan med blåa böljande linjer. Utsidan ofärgad blyglasyr. Vitaktigt gods.	1560-1640	
114	L4	Skål	Majolika	Keramik	1	5	Vit invändig tennglasyr med tunna blåa linjer och gröna och orangea fält.	1560-1640	
115	L4	Kakel	Rumpkakel	Kakel	1	26,24	Svartglaserad med växtornamentik.	1550-1620	
116	L4	Skål	Vitgods	Keramik	1	1,48	Gul invändig glasyr, vitt gods.	1580-1650	
117	L4	Skål	Vitgods	Keramik	1	2,12	Grön glasyr på in- och utsida.	1580-1650	
118	L4	Skål	Vitgods	Keramik	11	133,58	Plan botten. Linjeulster på utsida. Gulaktig glasyr på insida.	1580-1650	
119	L4	Skål	Vitgods	Keramik	1	2,42	Mynningmed gröns glasyr på in- och utsida.	1580-1650	
120	L4	Golvplatta		Tegel	1	37,32	Grönglaserad.	1580-1600	
121	L4	Hank	BII4	Keramik	1	26,14	Fiskfjällsomerad utsida med mörkgrön glasyr.		
122	L4	Förningskruka	BII4	Keramik	1	78,24	Hank till förningskruka med tummade sidor.	1550-1630	
123	L4	Skål	BII4	Keramik	1	66,72	Horisontellt handtag och mynning. Brun heläckand glasyr med gula band på piplera.		
124	L4	Skål	BII4	Keramik	1	21,76	Invändig brungrön glasyr med piplerapå mynningkant och topp med gul färg. Ställvis grov magring av kvarts och fältspatsmagart gods som även syns som vita fläckar genom glasysren.	1600-1650	
125	L4	Gryta	BII4	Keramik	4	86,42	Brunheläckande glasyr på insida, apelsinskalsskottning. Rikligt med runnen glasyr på utsida.		
126	L4	Gryta	BII4	Keramik	8	155,46	Fragment av olika trebensgrytor med heläckande invändig glasyr. Rödbrun färg. 4 korta knubbiga fötter. Minst två olika grytor.	1500-1600	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
127	L4	Gryta	BII4	Keramik	2	77,8	Handtag. Den ena har en rundad vulst samt utskjutande rund topp. Denna andra har en plan kortände. Båda med korta halsar.	1600-1650	
128	L4	Supkopp	BII4	Keramik	1	7,36	Grön invändig glasyr.	1580-1650	
129	L4	Skål	BII4	Keramik	1	10,94	Gröninvändig glasyr. Utisidan uppvisar rullstämpeldekör i form av små gropar i en 20 mm bred bård med rester av grön glasyr.	1600-1650	
130	L4	Skål	BII4	Keramik	1	31,22	Mynning med grön flammig glasyr på insidan.		
131	L4	Fat	BII4	Keramik	3	62,44	Invändig glasyr med cirkeldekör på piplera. Gula cirkellinjer.		
132	L4	Fat	BII4	Keramik	3	74,34	Väglinjer och växtornamentik på piplera.		
133	L4	Fat	BII4	Keramik	1	9,62	Växtornamentik gula och svarta linjer på piplera, Brun bottenglasyr.		
134	L4	Fat	BII4	Keramik	3	45,12	Växtornamentik och väglinjer på piplera med grön och gul glasyr på brun botten.		
135	L4	Skål	BII4	Keramik	1	21,44	Heltäckande glasyr på utsidan med vägband i gult på piplera. Insidan heltäckande apelsinskalknottrig glasyr.		
136	L4	Silkeärl	BII4	Keramik	1	10,32	Oglaserat fragment med ett hål.		
137	L4	Fat	BII4	Keramik	4	122,82	Fragment med parställda hål vid kanten. Upplängningsfat. Gula cirkellinjer och punkt dekör på piplera.		
138	L4	Kruka	BII4	Keramik	2	36,06	Vackert profilerat utsida. Heltäckande glasyr på in- och utsida.	1580-1640	
139	L4	Fat	BII4	Keramik	1	8,34	Import, Holland. Rullstämpeldekör på insidan i form av ett vinranka. Grönbrun glasyr på insidan.	1600-1650	
140	L4	Kanna	BIII, ÄRG	Keramik	1	13,84	Del av kanna/pip. Äldre rödgods. Ofärgad och grönnaktig glasyr på utsida.	1200-1300-tal	
141	5293	Kritpipa	Skaf	Piplera	5	20,56	Anonyma skafdelar	1600-1650	Akerhagen 9A
142	5293	Kritpipa	Skaf	Piplera	2	8,72	Skafbitar med dekör enkel band.	1635-1650	Akerhagen 9B
143	5293	Kritpipa	Skaf	Piplera	1	4,14	Holländsk barockpipa.	1630-1640	Akerhagen 9C
144	5293	Kritpipa	Skaf	Piplera	4	15,3	Fransk lilja inom romb.	1630-1640	Akerhagen 9D
145	5293	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	6,74	Holländsk pipa med sidodekör. Enkel tudorros.	1620-1640	Akerhagen 9E
146	5293	Kritpipa	Skaf	Piplera	1	6,08	Holländsk pipa med enkel tudorros.	1625-1640	Akerhagen 9F
147	5293	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	7,16	Holländsk pipa. Odekorerad.	1635-1650	Akerhagen 9G
148	5293	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	3,7	Holländsk pipa.	1640-1660	Akerhagen 9H
149	5293	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	5,95	Holländsk pipa.	1630-1650	Akerhagen 9I
150	5293	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	5,26	Holländsk pipa med klackdekör. DAL. Okänd mästare.”	1670-1710	Akerhagen 9J
151	5293	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	6,3	Fragmentarisk holländsk pipa med klackdekör. DAL. Okänd mästare.” lilja inom Romb. Trolig tillverkare Joost Pieterse de Meijer, verksam i Gouda.1690-1720. Enl. Claypipes:		Akerhagen 9K

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
152	5293	Kritpipa	Skaft	Piplera	41	148,82	Anonyma odekorerade odaterade skafthitar. 3 mm breda hål.	1600-1650	Åkerhagen 10
153	5293	Sax	Sisare	Järn	1	36,16	Halv.		
154	5293	Föremål	Föremål	Järn	1	20,68	Avlång konkav del och en tvärstall närmast tresidig platt del.		
155	5293	Bryne	Bryne	Glimmerskiffer	2	80,54	Platta med slipyta.		
156	5293	Marleka	Marleka	Kalk	1	13,16	Rundad med midja.		
157	5293	Bränd flinta	Bränd flinta	Flinta	1	2,98	Vitbränd flinta.		
158	5293	Eldslagningsflinta	Eldslagningsflinta	Flinta	7	104,08	Alla senonflinta utom en som är danielnflinta. Strandflinta.		
159	5293	Nål	Nålbindningsnål	Ben	1	2,04	Yttersta spetsen och huvudet är avbrutna. Utskurna hack vid huvudets utsida. Huvudet av en naturligt bred yta av benet. Nedre delen rundtäljd.		
160	5293	Kula	Spelkula	Lera	1	2,14	Rund. Mindre skada vari man kan se en vit lera.		
161	5293	Kakel	Rumpkakel	Kakel	1	39,16	Växtornamentik, svartglaserad av Hertig Karlstyp.	1580-1620	
162	5293	Krus	Westervald	Stengods	1	4,86	Vit och blå glaserad utsida. Vitglaserad insida. Äggskalsaktig glasyr. Vitt gods.	1560-1640	
163	5293	Kruka	Lergods	Keramik	1	0,78	Gulvitt lergods. med en gulaktig glasyr, med små brungula prickar. Utvändigvit grön.	1500-1650-tal	
164	5293	Fat	Majolika	Keramik	2	7,54	Vit temnglasyr med blåa västornamentik samt fält i gult. Vitaktigt gods.	1560-1640	
165	5293	Fat	Majolika	Keramik	1	35,74	Blekgreen blyglasyr på utsida. Botten och foring. Vitt temnglasyr med blåa linjer invändigt.	1560-1640	
166	5293	Kruka	Vitgods	Keramik	5	72,98	Blekgreen blyglasyr på utsidan.	1560-1640	
167	5293	Glas	Vinglas	Glas	1	7,94	Vitt gods med gulaktig invändig glasyr.	1580-1630	
168	5293	Bägare	BIl4	Keramik	1	2,2	Fot till vinglas av Hertig Karlstyp.	1580-1590	
169	5293	Kopp	BIl4	Keramik	1	23,86	Mynningsfragment till liten bägare. Grön glasyr på in- och utsida, Botten av lite bägare. Plan botten med utsvällande for. Insidan heltäckande lager med piplera med ljusgul glasyr. Utsidan stänk av glasyr.	1580-1640	Limmad
170	5293	Fat	BIl4	Keramik	1	18,12	Gul bottenglasyr med rödorangea och bruna amorfa fläckar.		
171	5293	Skål	BIl4	Keramik	5	63,46	Utvändig västornamentik av piplera. Insidan heltäckande glasyr brungreen glasyr.		Passning med F57 och F229
172	5293	Föringskruka	BIl4	Keramik	1	64,3	Hantag till föringskruka med tummade sidor.	1550-1630	
173	5293	Gryta	BIl4	Keramik	2	66,96	Kort handtag med plan ände samt en kort spetsig fot. Invändig grönbrun glasyr	1600-1650	
174	5293	Fat	BIl4	Keramik	2	144,56	Mörkgrön grundglasyr med piplera i våglinje på fatets kant samt koncentriska cirklar nedanför i ljusgrönt. På ett ställe har man borrarat två hål genom fatet.		

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
175	5293	Fat	BI4	Keramik	1	54,82	Växtornamentik och koncentriska cirklar på vitlera. Gulbrun botten med gula mönster. Två parställda borrarde hål nära kanten för upphängning.		
176	5293	Skål	BI4	Keramik	2	80,76	Mynning, fäste till tvärsäld hank samt botten. In- och utsida heltäckande glasyr. Utsidan pipersdekor med gulglaserade punkter.		
177	5293	Supkopp?	BI4	Keramik	1	7,38	Grön glasyr på insida. Tunt gods. Utsida, delvis glaserad med en antydning till grön och gul dekor.	1580-1650	
178	5293	Fat	BI4	Keramik	2	66,1	Fragment från två olika fat med hemring.		
179	5293	Skål	BI4	Keramik	3	114,12	Fragment från tre olika skålar med koncentriska ringar i gult på piperna med brun bottenglasyr.		
180	5429	Kritpipa	Pipskaft	Piplera	14	44,72	Anonyma skaftfragment.	1600-1650	Akerhagen 11A
181	5429	Kritpipa	Skaft	Piplera	4	18,42	Barockpipor med knoppar, Ev en Jonapipa med fjäll och ögon.	1630-1650 / 1630-1640	Akerhagen 11B
182	5429	Kritpipa	Piphuvud	Piplera	1	4,34	Holländsk pipa, odekorerad.	1630-1650	Akerhagen 11C
183	5429	Kritpipa	Piphuvud	Piplera	1	8,14	Holländsk pipa, odekorerad. 1660-1680.		
184	5429	Kritpipa	Piphuvud	Piplera	1	7,58	Enl HxBxO formeln (Akerhagen att datera en kritpipa)	1625	Akerhagen 11D
185	5429	Kritpipa	Piphuvud	Piplera	1	7,58	Holländsk pipa, odekorerad.	1640-1680	
186	5429	Kritpipa	Piphuvud	Piplera	1	7,58	Enl HxBxO formeln (Akerhagen att datera en kritpipa)	1630	Akerhagen 11E
187	5429	Spatel	Spatel	CU	1	1,76	Holländsk pipa, odekorerad.	1660-1670	Akerhagen 11F
188	5429	Passglas	Passglas	Glas	4	6,26	Holländsk pipa med sidodekor enkel tudorros.	1620-1660	Akerhagen 11F
189	5429	Bägare	Glasbägare	Glas	1	1,18	Platt spatellikanande föremål.	1600-1650	
190	5429	Kritpipa	Skaft	Piplera	10	27,72	Ljusgröna glasbitar med vinkel och glastrådar utanpå.	1550-1650	
191	5429	Kritpipa	Skaft	Lera	1	4,78	Blått glas med vit bemålning.	1600-1650	Akerhagen 12A
192	5429	Kritpipa	Skaft	Piplera	1	3,5	Anonyma skaft.	1600-1650	
193	5429	Kritpipa	Skaft	Piplera	1	3,12	Rödbrännande lera, möjligen Värmland.	1600-1650	Akerhagen 12B
194	5429	Kritpipa	Skaft	Piplera	1	3,58	Skaftbit med punktlinj-dekor.	1635-1650	Akerhagen 11C
195	5429	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	1,44	Fransk lilja inom romb samt streckdekor.	1625-1635	Akerhagen 12D
196	5429	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	6,18	Holland, Jonapipa.	1630-1640	Akerhagen 12E
197	5429	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	4,62	Fragment av odaterad pipa.	1600-1650	Akerhagen 12F
198	5429	Kritpipa	Huvud	Piplera	1	4,86	Holland. Sidodekor enkel tudorros.	1620-1640	Akerhagen 12G
							Holländsk odekorerad pipa.	1630-1650	Akerhagen 12H
							Odekorerad holländsk pipa.	1620-1640	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
199	L4	Gjutform	Gjutform	Sandsten	1	170,68	Fyrssidig. På ena smalsidan spår av FE-korrosion. Fyra gjutnegativ fördelade på fyra olika sidor. 1: Ena smalsidan en kvadrat med ingjöt, streckad ram och i mitten står det A, +, O, K (R), S (?). 2. På ena bredsida öppet moraklockslikande negativ. Centralt en streckad ram och mitten tvärställda löv med en krona vid varje lövbåsa. 3.Smalsida med streckad rund ram med kronblad i mitten samt ett ingjöt. 4. Bredsida med kvadrat med streckad ram och ingjöt. I mitten två maskaroner samt en punktstreck i vågband. Bokbeslag.		
200	L4	Gjutform	Gjutform	Kalksten	1	247,98	Oval oregelbunden form i plan med en planslipad sida. I två motsjällda hörn med borrhål. I ena kortänden en ingjöt till en kvadratisk negativ med tunna linjer i form av tulpaner eller snäckor, i mitten en maskaron. Ytan perforerad med små borrhål. Naivt arbete. I negativets ena kortände kan man se rester efter en skiss i form av en ram. Bokbeslag.	1600-1650	
201	5429	Polersten	Polersten	Flinta	1	128,14	Åggformad med plana polerade bredsidor.		
202	5429	Marleka	Marleka	Kalk	1	58,76	Rund form.		
203	5429	Marleka	Spelbricka	Kalk	1	6,94	Rundform i plan, toppformig med plan botten.	1600-1650	
204	5429	Bryne	Bryne	Eidsborgsskiffer	1	16,22	Fragment,liten slipyta bevarad,delar av yorna prickhuggna/bultade.	1600-1650	
205	5429	Bryne	Bryne	Sandsten	1	123,26	Fyra slipytor sam ävenfunderat som nålbryne.	1600-1650	
206	5429	Flinta	Flinta	Flinta	1	71,8	Nodul, strandflinta.		
207	5429	Bränd flinta	Bränd flinta	Flinta	11	171,7	Vitbränd flinta och eldpåverkad flinta.	1600-1650	
208	5429	Avslag	Avslag	Flinta	3	7,78	Senonflinta.		
209	5429	Eldslagningsflinta	Eldslagningsflinta	Flinta	8	188,3	Senon och danielnflinta, strandnodul.	1600-1650	
210	5429	Islägg	Islägg	Ben	1	61,38	Koben, liten med tre bevarade hål. Skada i bägge fästesändarna. Grovt planhuggen ovansida. Använd nednött undersida. Barnskridsko?		
211	5429	Golvplatta	Astralgolv	Tegel	1	79,74	Plan undersida och gulgrön glaserad ovansida.		
212	5429	Rumpkake	Hertig Karlskake	Kake	2	94,98	Svartglaserat kake med växtornamentik i relief.	1580-1620	
213	5429	Rumpkake	Hertig Karlskake	Kake	1	36,76	Mörgrönt glaserat kake med växtornamentik inom ram.	1680-1620	
214	5429	Rumpkake	Hertig Karlskake	Kake	2	41,64	Grönglaserat kake med ram och ros (?) i relief.	1680-1620	
215	5429	Skål	Vitgods	Keramik	1	2,06	Tunt vitt lergods med blank ljus brun glasyr med rullstämpeldecor i form av rutnätsmönster och drejband i mörkare brunt. Möjlig grönaktig glasyr på insida,spår av. Nordsjökusten i Tyskland eller Polen.	1550-1625	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
216	5429	Krus	Vitgods	Keramik	1	2,46	Ljust lergods med blank ljusbrun glasyr som ställvis runnit och blivit lite tjockare med mörkare brun färg som resultat på både in- och utsida. Nordsjökusten. Tyskland eller Polen.	1550-1625	Passning med F180,
217	5429	Krus	Raeren	Stengods	1	2,78	Brun glasyr på in- och utsida. Grått gods. Profilerad utsida.	1560-1640	
218	5429	Krus/kanna	CII	Stengods	1	1,14	Ljusgrå salgaserad utsida. Gult gods med gråa ytterkanter och med rödaktig oglaserad insida. Samma som F104 i L4.	1560-1640	
219	5429	Krus	Vitgods	Keramik	1	1,36	Gulvitt lergods. Invändigt överdragen med en gulaktig glasyr, med små bruna järnoxidprickar. Utvändigt grönt. Tyskland.	1500-1650	Samma som F163
220	5429	Fat	Majolika	Keramik	7	19,54	Vit tennglasyr på insida med blå penselmålning i form av streck och linjer. Utidan blyglaserad med en vitgrön kulör. Ljust gods.	1560-1640	
221	5429	Fat	Majolika	Keramik	1	4,36	Vit tennglasyr på insida med blå penselmålning med punkter. Utsidan blyglaserad med en vitgrön kulör. Blekrött gods.	1560-1640	
222	5429	Fat	Majolika	Keramik	1	1,72	Vit tennglasyr på insida med blå penselmålning i form av tunna linjer samt ljusgrönt fält. Fragmentet är spjälkat, utsida saknas. Blekrött gods.	1560-1640	
223	5429	Fat	Majolika	Keramik	1	7,16	Vit tennglasyr på insida med blå penselmålning i form av växtornamentik och punkteirkel. Utidan blyglaserad med en vitgrön kulör. Blekrött gods.	1560-1640	
224	5429	Skål	Vitgods	Keramik	8	70,78	Vitaktigt gods med gul-gulgrön invändig glasyr.	1580-1630	
225	5429	Mugg	BII4	Keramik	1	6,56	Blegrön glasyr på in- och utsida, någotknottrig på insidan. Mynningskanten klargrön.	1560-1640	
226	5429	Skål	Vitgods	Keramik	2	4,42	Tunt gods med gul glasyr på in- och utsida samt en grönglaserad hallonnoppa (påminner om remmare) på utsidan. Tysk tillverkning	1560-1640	
227	5429	Skål	BII4	Keramik	1	58,68	Botten med klargrön glasyr på insida, grå slammad yta med glasyr	1600-1650	
228	5429	Skål	BII4	Keramik	1	7,7	Heltäckande glasyr på in- och utsida. Holländs import?	160-1620	
229	5429	Skål	BII4	Keramik	6	229	Utvändig växtornamentik av piplera. Insidan heltäckande glasyr brungörn glasyr		Samma som F57 och F171
230	5429	Skål	BII4	Keramik	1	49,44	Låg skål med horisintell hank. Insida och hank tjock svart glasyr. Tunn godsvägg.	1600-1650	
231	5429	Fat	BII4	Keramik	1	13,84	Närmast svartgrön glasyr på insidan. Godset är mycket rött.		
232	5429	Fat	BII4	Keramik	1	4,92	Grön utvändig glasyr och gul något knottrig glasyr på insidan.		
233	5429	Bägare	BII4	Keramik	1	23,98	Fot.	1560-1630	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
234	5429	Skål/kruka	BI14	Keramik	1	9,42	Liten hank av typen förmingskruka. Tummad med grönbruk glasyr.	1580-1620	
235	5429	Skål	BI14	Keramik	1	8,12	Tjock blank glasyr på utsidan brun botten med växtornamentik på piplera i gult. Insidan grönbrun knottrig glasyr.		
236	5429	Skål	BI14	Keramik	2	27,04	Själkad insida. Utsidangelgrön glasyrmed streck och sexor på piplera. 1560-1580		
237	5429	Fat	BI14	Keramik	3	9,36	Tre skärvor från olika fat med hemringsdekor.	1600-1650	
238	5429	Skål	BI14	Keramik	1	72,88	Grönrandig glasyr på insidan.		
239	5429	Gryta	BI14	Keramik	1	74,38	Spetsigt handtag.	1600-1650	
240	5429	Gryta	BI14	Keramik	1	21,58	Kort fot och gröngul invändig glasyr.	1600-1650	
241	5429	Fat	BI14	Keramik	1	93,16	Brun något knottrig glasyr på insida med piplersdekor i form av växtornamentik och linjer i gult.		
242	5429	Fat	BI14	Keramik	1	199,1	Brun bottenglasyr med linjer i gult samt växtornamentik på piplera med gröna prickar i ett löv.		Konserverad som F2
243	4788	Mynt	Mynt	CU	1	9,05	Kristina ¼ öre . Nyköping eller Säter	1633-1654	Konserverad som F3
244	4837	Mynt	Mynt	CU	1	6,3	Fyrk, Gustav II Adolf 1. Eventuellt präglad i Nyköping.	1628-1629	Konserverad som F6
245	5502	Mynt	Mynt	CU	1	8,6	Kristina, ¼ öre.	1633 eller 1635.	
246	5502	Ekofakter	Ekofakter	Ekofakter	1	0,1	Påräffades vid konservering. Fröer och ev. insekter i ett provrör märkt 6A och 6B.		
247	5502	Mynt	Mynt	CU	1	5,94	Arbogefyrk. Gustav II Adolf, G A R S runt tre kronor, frånsidan ARBOGA FYRCK under varandra.	1627	Konserverad som F7
248	5502	Kam	Dubbelhelkam	Ben	1	3,77			Konserverad som F11
249	5502	Sågat horn	Ämne	Horn	1	27,55	Avsågad hornbit med spår av rasp.		Konserverad som F12
250	5502	Knivskaft	Knivskaft	Horn	1	6,47	Konformad del av tvådelat skaft till kniv eller dyligt. Plan undersida och välvd ovalsida, fint polerad. Tre nithål i skaftet med två kvarvarande järnitar. Fint ornerat med två kantlinjer samt samt växtornamentik utfört i punktlinje.		
251	5502	Knivskaft	Knivskaft	Ben	1	10,95	Konformad del av tvådelat skaft till kniv eller dyligt. Plan undersida och välvd ovalsida. Tre nithål i skaftet med en kvarvarande järnmit. Slät ovalsida.		Konserverad som F12.

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
252	5502	Beslag/skaft?	Beslag/skaft?	Ben	1	6,09	Sågat och kluvet rörben. Insidan konvex och det spongösa är avlägsnat. Undersidans skenor. Kortändarna planslipade. Ovensidan konvex fint slipad. Intill kortändarna var sin dubbellinjé skuren med kniv.		Konserverad som F12
253	5502	Sölja	Sölja	CU	1	2,73	Liksidig sölja med bevarad nål. Ändarna droppfomade.		Konserverad som F13
254	5502	Sölja	Sölja	CU	3	8,09	Liksidig söljor med bevarad nålar. Ändarna droppfomade. Sitter ihop.		Konserverad som F13
255	5502	Ekofakter	Fröer	Ekofakter	1	0,1	Vid arbetet med krustan till F254 omhändertogs några fröer, som placerats i provrör, märkt med 13A.		
256	5502	Hyska	Hyska	CU	2	1,56	En öppen hyska, den andra tvinnad och slutet.		
257	5502	Fönsterbly	Fönsterbly	Bly	1	4,6			
258	5502	Kritpipa	Skaft	Piplera	2	4,32	Anonyma skafbitar.	1600	
259	5502	Bryne	Bryne	Sandsten	1	76,77	Röd sandsten. Fyrsidigt bryne, med tre slipytor.		
260	5502	Bryne	Bryne	Sandsten	1	45	Fyrsidigt bryne med fyra slipytor samt även fungerat som nålbryne på en sida.		Åkerhagen 13
261	5502	Marleka	Marleka	Kalk	4	91,9	Tre marlekor varav en i två delar. Amorfä, möjligen spelbricka.		
262	5502	Eldslagningsflinta	Eldslagningsflinta	Flinta	14	215	Strandnodul. Senonflinta med bruksmärken		
263	5502	Bränd flinta	Bränd flinta	Flinta	14	41,24	Bränd flinta.		
264	5502	Avslag	Avslag	Flinta	9	36,66	Hård direkt teknik. Hela och fragment.		
265	5502	Ämne	Ämne	Flinta	1	390,9	Nodul med två uppslagna sidor. Strandflinta.		
266	5502	Eldslagningskvarts	Eldslagningskvarts	Kvarts	1	22,84	Kvartsavslag med spår efter eldstål.		
267	5502	Cuppa	Hertig Karlsglas	Glas	2	10,6	Fot av grönt glas.	1580-1590	
268	5502	Passglas	Passglas	Glas	1	2,44	Mynning, kantig form, grönt glas.	1580-1630	
269	5502	Passglas	Passglas	Glas	1	0,38	Fragment med räfflad vulst, ljusgrönt glas med vågor.	1580-1630	
270	5502	Glas	Glas	Glas	1	1,92	Mynning till dricksglas (vinglas?), Kraftiga vågor i grönt glas.	1580-1630	
271	5502	Vinglas	Vinglas	Glas	1	2,76	Hallonnoppa, en noppa högre än de andra, grönt glas.	1580-1630	
272	5502	Fönsterglas	Blyglas	Glas	1	2,12	Fyrkantigt fragment med retuscher längs en sida. Grönt glas.	1550-1650	
273	5502	Fönsterglas	Blyglas	Glas	1	1,5	Rund bit med retuscher längs kanterna. Grönt glas.	1550-1650	
274	5502	Knivskaft	Knivskaft	Horn	1	9,5	Hornskaft med nit och rest av blad.	1500-1600	Påträffad vid osteologisk analys.

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
275	5502	Skål?	Kanna	Stengods	6	13,66	Rör av vitt gods, i form av pip. Utstickande vägghragmentsamt bukd. Paffratbemålad med röda penselstreck både tunna och breda. Bukbiten penselmålade cirklar, sekundärbränd.	1500-1600	Fyra bitar ihoplimmade
276	5502	Krus	Raeren	Stengods	1	1,52	Gråbrun oglaserad insida, gråbrunt gods och brunglaserad utsida.	1550-1640	
277	5502	Krus	Raeren	Stengods	4	50,26	En bit har rullstämplat nät, de övriga har rullstämplade vertikala linjer samt rullstämplad växtornamentik.	1550-1640	
278	5502	Krus	Westerwald	Stengods	1	21,54	Blå och gråglaserad utsida med formpressad dekor i form av rutnät, vulster med veteax och knoppar, grått gods och vitglaserad insida.	1550-1640	
279	5502	Krus	Westerwald	Stengods	3	22,16	En botten bit och två bukbitar. Utsidan blå och grå glasyr med rullsämpel. Pressformsdekoread utsida med ljusa bårder isom bildar ramar med klöverblad inom fälten. Ljusgrått gods och beige invändig glasyr.	1550-1640	
280	5502	Kruka	Lergods	Keramik	6	42,6	Buk med linjer och en del av hank. Ljusgrå sträv in- och utsida. Godset någotmörkare grått med enstaka synliga magringskron av kvarts. Polen-Böhmen.	1540-1650	Passning med F100
281	5581	Kruka	Kruka	Keramik	1	4,6	Fragment Vågig utsida gråbrunt mjukt gods. Insida ljusgrå, beläggning eller någon form av glasyr? Nordsjökusten. Tyskland eller Polen.	1500-1600	.
282	5502	Gryta	Jydepotte	Keramik	2	16,86	Gråsvart ut- och insida med grått gods.	1500-1600	
283	5502	Fat	Majolika	Keramik	7	66,08	Vit tennglasyr på insidan med vit botten med blåa tjocka penselmålade streck. Vitgrå blyglasyr på utsida. Vitgult gods.	1560-1640	
284	5502	Fat	Majolika	Keramik	2	3,22	Vit tennglasyr på insidan med tunna målade linjer. Utsidan blekgrön blyglasyr. Blekrosa gods.	1560-1640	
285	5502	Skål	Majolika	Keramik	1	2,36	Mynning. Vit tennglasyr på insida med blåmålade streck samt ett band av orange. Utsidan har ofärgad blyglasyr. Blekrosa gods.	1560-1640	
286	5502	Fat	Majolika	Keramik	1	4,86	Insida vit tennglasyr med penselmålade streck. Utsidan blekt gulgrön blyglasyr. Blekrosa gods.	1560-1640	
287	5502	Fat	Majolika	Keramik	2	8,76	Insidan tennglaserad vit bakgrund med blå- och gulmålade linjer. Utsidan vitgul med dragning åt ljusblå blyglasyr. Blekrosa gods.	1560-1640	
288	5502	Fat	Majolika	Keramik	1	3,3	Insida tennglaserad vit bakgrund med blåa penselmålade linjer med gröna fält. Utsidan blekgrön blyglasyr. Blekrosa gods.	1560-1640	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
289	5502	Skål	Lergods	Keramik	1	10,5	Vågformad mynning med brun glasyr på in- och utsida. Vitgods? Nordsjöökusten. Tyskland eller Polen.	1500-1600	
290	5502	Kruka	Vitgods	Keramik	1	1,28	Oglaserad utsida och ljusgul glasyr på insida. Tyskland.	1500-1600	
291	5502	Krus	Vitgods	Keramik	1	2,91	Grönglaserad utsida och gulglaserad insida. Vitt gods.		
292	5502	Skål	Vitgods	Keramik	2	9,36	Grönglaserad utsida och oglaserad insida. Ljust gods.	1550-1630	
293	5502	Skål	Vitgods	Keramik	13	128,18	Gulglaserad insida, oglaserad utsidan, Vitaktigt gods.	1560-1630	
294	5502	Skål	Vitgods	Keramik§	1	1,86	Tunnväggig. Gul glasyr på insida, Ljust gods.	1560-1630	
295	5502	Skål	BII4	Keramik	1	6,94	Brunrandig utsida med glasyr. Insida knottig grönbrun glasyr.		
296	5502	Gryta?	BII4	Keramik	1	6,02	Engoberad utsida i lilabrun kulör och gulbrun glaserad knottig insida.		
297	5502	Bägare	BII4	Keramik	1	4,92	Mynning. Gulgrönglaserad utsida och gulglaserad i övre delen och genomskinlig glasyr i den nedre.		
298	5502	Skål	BII4	Keramik	1	3,98	Fint profilerad mynningsbit med glasyr på in- och utsida. Holland.	1580-1630	
299	5502	Bägare	BII4	Keramik	1	3,16	Mynning. Grönglaserad in- och utsida.	1580-1630	
300	5502	Kruka	BII4	Keramik	1	5,54	Liten hank med grön glasyr. Till bägare?	1600	
301	5502	Skål	BII4	Keramik	1	17,94	Utsidan ser engoberad ut men har även runnen tjock glasyr. Möjligen ett fäste för en hank. Insidan brungrön glasyr.	1500/1600	
302	5502	Skål	BII4	Keramik	1	11,78	Utvändigt delvis täckt med genomskinlig tjock glasyr och mörkgrön glasyr, med en vulst. Invändigt genomskinlig glasyr i brunt.	1600	
303	5502	Lock	BII4	Keramik	1	13,28	Plan lockknopp.		
304	5502	Skål	BII4	Keramik	1	14,9	Delvis grönnaktig glasyr på utsida som är vågig. Insidan brungrön glasyr med cirkellinjer på piplera mot gul botten.	1600	
305	5502	Fat	BII4	Keramik	1	19,4	Glaserad insida på ett tunt lager vitgrå sandig lera, ej piplera. Glasyren blir blekgul och med grön, mörkbrun och ljusbruna cirkellinjer.	1500/1600	
306	5502	Fat	BII4	Keramik	1	32,94	Mynning med upphängningshål. Gröngul grundfärg med gult vägband, mynningskant och cirkellinjer på piplera	1600	
307	5502	Skål	BII4	Keramik	1	48,68	Gulbrun grundfärg med gula cirkellinjer och tvärsålda streck på piplera. Glaserad insida.		
308	5502	Skål	BII4	Keramik	1	37,54	Brunlila knottig invändig glasyr med gula punktecirklar samt cirkellinjer på piplera.	1500/1600	
309	5502	Skål	BII4	Keramik	1	71,1	Växtornamentik och cirkellinjer på insidan i gult på piplera med brun bakgrund med fält i grönt.	1600	
310	5502	Skål	BII4	Keramik	0	49,58	Rullstämplad grönglaserad kant (hemningliknande).	1500/1600	
311	5502	Stekpanna	BII4	Keramik	2	52,2	Spetsiga handtag till stekpanna. Holland?	1600	

Fnr	Kontext	Sakord	Typ	Material	Antal	Vikt	Beskrivning	Övrigt	Annat
312	5502	Gryta	BII4	Keramik	5	141,5	Rörskåft. Små med knopplikande ändar.	1600-1630	
313	5502	Skål	BII4	Keramik	9	594,95	9 fragment med passning. Växtornamentik i gult på piler med inslag av grönt på stjälar. Mot ofärgad glasyr i rödbrunt.	1600	
314	5555	Fat	BII4	Keramik	1	66,74	Genomskinlig glasyr med gula breda och tunna cirkellinjer, punkter, streckdekor och tvärställda vågband på piler.		
315	5555	Fat	BII4	Keramik	1	13,62	Grön och gul glasyr på piler i cirkellinjer med gulbrun grundglasyr.	1500/1600	
316	5581	Skål	BII4	Keramik	1	11,8	Växtornamentik i gult på piler med inslag av grönt på brun bakgrund.	1600-1650	
317	5581	Skål	BII4	Keramik	1	4,34	Grön invändig glasyr. Tunt gods.	1600-1650	
318	4793	Pelare	Balusterdocka	Kalksten	1	11000	Vitröd kalksten, färsidig pelare, del av. Färsidig bas. Mejselspår, högkvalitativt arbete.	1600-tal	

Bilaga 8. Dendrokronologisk analys

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

1 september 2017

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2017:50
Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV RUSTBÄDD PÅ FORNLÄMNING NYKÖPING 231:1, FASTIGHETEN HOTELLET 26, NYKÖPING

Uppdragsgivare: Sörmlands Arkeologi AB, C/O Lars Norberg, Tideliussgatan 37, 3 tr, 118 69
Stockholm. Org. Nr: 559004-7501. Märkning: 1717-Hotellet 26. Patrik Gustafsson Gillbrand

Område: Nyköping **Prov nr:** 72676-72677 **Antal Prov:** 2

Dendrokronologiskt objekt: Rustbädd under ett 1700-talshus

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr :	Trädslag	Antal år (3 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer Datering med lägre säkerhet
72676	5155	Tall	50	Sp 10?, ej W	1553	E 1583	(1583-1613)
72677	5167	Tall	86	Sp 30, ej W	1588	1598-1628	-

Kommentarer till ovanstående resultattabell

De båda proven dateras, ett prov, 72677, med tydlig splint, vilket bestämmer fällningstiden till **1598-1628**. Splinten på prov 72676 är inte helt säkerställd så fällningstiden blir **efter 1583**. Om splintbestämningen är säker så har avverkningen skett 1583-1613, vilket skulle leda till att konstruktionen är anlagd 1598-1613. Den senare bestämningen måste ses som vågad.

Proveniensen

Virke från Skeppsbron i Stockholm ger de bästa korrelationerna. Detta virke bedöms vara hämtat från ett utbrett område längs kusten och Stockholms skärgård. En lokal minikronologi från Åkroken 4, prov 04757 och 04759 ger nästan lika hög korrelation som Skeppsbrons-virket. Detta indikerar starkt på att de fyra nämnda proven är komna från ett gemensamt område.

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroiditetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891

ARKEOBOTANISK ANALYS

FASTIGHETEN HOTELLET 26, NYKÖPING SOCKEN

BESTÄLLARE: SÖRMLANDS ARKEOLOGI

ANALYS: STEFAN GUSTAFSSON

Inledning

På uppdrag av Sörmlands Arkeologi har Arkeologikonsult analyserat två jordprov från en undersökning inom fastigheten Hotellet 26, Nyköpings socken och kommun, Södermanlands län.

Proverna vattensållades i en sållsats med maskstorlek från 2 mm ner till 0,2 mm. Materialet analyserades därefter under mikroskop med en förstoring av 4 till 600 gånger. Artbestämningen gjordes med hjälp av referenssamling och referenslitteratur (bl.a. Berggren 1969/1981, Jacomet 2006, Schweingruber 1978/1990, www.woodanatomy.ch).

Resultat

Anl-nr 1, prov-nr 5293 - Lager

Provet innehöll kol, träflis, ben, fiskfjäll samt en del frön (figur 1). Fröna kom från lite olika växtsamhällen och sammantaget spretar materialet åt lite olika

Anl-nr/prov-nr	1/5293
Hallon	31
Smultron	67
Fläder	7
Starr	41
Gräs	17
Smörblomma	3

Figur 2. Innehållet av växtmakrofossil i anläggning 1.

håll. Ängsväxter som starr, gräs och smörblomma som eventuellt kan komma från ett inslag av gödsel (figur 2). Hallon, smultron och fläder kan visa på ett inslag av latrin. Inslaget av fiskkotor och fiskfjäll från bland annat abborre och obestämd karpfisk tyder på hushållsavfall. En sammantagen tolkning blir att materialet kommer från en kompost eller avfallsplats. Materialet kan vara omdeponerat eller så har det legat en kompost på platsen.

Huvudfrågan inför analysen var om materialet bildats i en inom- eller utomhusmiljö. Komposter och avfallsplatser förläggs som regel utomhus men kan även förekomma i slutna behållare.

Figur 1. Delar av innehållet i anläggning 1, med träflis, ben, fiskfjäll och frön. Foto: Stefan Gustafsson.

Figur 3. En del av huggspån, täljspån och träflis från prov-nr 5574. Foto: Stefan Gustafsson.

Prov-nr 5574 - Grop

Provet innehöll mindre huggspån, täljspån och träflis. Det fanns även ett mindre inslag av träkol. Materialet verkar vara hantverksavfall från mindre träarbete som utförts med kniv och järn snarare än yxa. Provet innehöll inga frön.

Materialet tolkas som en sekundär deponering av hantverksavfall som inte gav någon information om anläggningens funktion.

Litteratur

BERGGREN, G. 1969. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 2: Cyperaceae. Swedish natural Science Research Council, Stockholm.

BERGGREN, G. 1981. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 3: Salicaceae–Cruciferae. Swedish Museum of natural History, Stockholm.

Hemsida, Digital Seed Atlas of the Netherlands:
<http://seeds.eldoc.ub.rug.nl/?pLanguage=en>

JACOMET, S. 2006. Identification of cereal remains from archaeological sites. Archaeobotany Lab, IPAS, Basel University. Opublicerat kompendium.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1978. *Microscopic Wood Anatomy*. Structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe. Zug, Switzerland.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1990. *Anatomy of European woods*. Paul Haupt förlag, Bern, Stuttgart, Wien.

Hemsida, wood anatomy of Central European species:
www.woodanatomy.ch

Osteologisk analys

Djurben från Hotellet 26

Nyköping 231:1, Nyköpings socken och kommun, Södermanland

SAU rapport 2017:15 O

Therese Ekholm

Osteologisk analys av djurben från Hotellet 26, Nyköping 231:1, Nyköpings socken och kommun, Södermanland

Therese Ekholm
SAU (Societas Archaeologica Upsaliensis)
SAU rapport 2017: 15 O

Inledning

I samband med en arkeologisk undersökning inom fornlämning Nyköping 231:1, fastigheten Hotellet 26, Nyköpings socken och kommun, Södermanlands län samlades ben in från fyra kulturlager. Vid undersökningen plockades ett representativt benmaterial ut från kontexterna 5187, 5293, L4 och 5502. Den osteologiska analysen gjordes på uppdrag av Sörmlands arkeologi AB och lagren har en preliminär datering från och med 1600-talets mitt och framåt.

Material

Vid undersökningen framkom i huvudsak obrända, men även brända, djurben, från fyra kontexter; L4, 5187, 5293 och 5502 och där fyndinsamlingsmetoden var plock. Det osteologiska materialet som skickades till analys är ett urval av de ben som påträffades och urvalet gjordes redan i fält. Bevaringsgraden på det osteologiska materialet är mycket god. Det totala antalet benfragment uppgick till 222 stycken och den totala vikten var 2833,1 gram, med en fragmenteringsgrad av 12,7 gram per fragment (tabell 1).

Tabell 1. Bestämnings- och fragmenteringsgrad.

Bestämningsgrad	Antal	Vikt, g	Gram per frag	%Antal	%Vikt
Artbestämt	86	1959,2	24,0	38,7	69,2
Gruppbestämt	79	761,4	9,6	35,6	26,9
Klassbestämt	33	75,7	5,3	14,9	2,7
Obestämt	24	36,8	1,5	10,8	1,3
Totalt	222	2833,1	12,7	100,0	100,0

Metod

Benmaterialet har så långt som möjligt registrerats till art. Då artspecifika drag saknas har fragmenten placerats i grupper baserat på morfologi och grovlek, såsom stort däggdjur, mellanstort klövdjur osv. Saknas möjlighet till att placera materialet i dessa grupper har det endast registrerats till klass, d.v.s. däggdjur, fågel eller fisk (tabell 1 och 2).

För identifieringen har SAU:s osteologiska referensmaterial använts. Alla vikter anges i gram. I de fall vikten varit mindre än vågens noggrannhet (0,1 gram) har vikten satts till 0,1 gram. Fragment med passform i moderna brottytor har räknats som ett fragment.

Åldersbestämning har gjorts efter epifysfusionering och epifyserna har registrerats som f-fusionerade, l- fusioneringslinje synlig och o- ofusionerade. Fusioneringsåldrar från Silver (1969) har använts för hund, nötkreatur, svin, får och får/get.

Speciellt fokus har legat vid iakttagelser av huggspår, snittspår och spår från sågning (tabell 3).

I tabellerna har benämningen på kontexterna ändrats till fyndnummer; L4=1, 5187=2, 5293=3 och 5502=4. Varje analyserat ben har ett osteologiskt undernummer som är löpande och börjar på 1 för varje fyndnummer (se benkatalogen, tabell 4).

Resultat

Av den totala vikten blev 69,2 % bestämt till art, 26,9 % bestämt till artgrupp, 2,7 % bestämt till klass och 1,3 % obestämt (tabell 1). Den största mängden ben, både när de gäller antal och vikt, tillhörde arten nötkreatur och därefter följde får, get och svin (tabell 2). Även hund och katt fanns representerade i materialet. Den mest representerade artgruppen är stort hovdjur (där t.ex. nötkreatur och häst ingår) och den mest representerade klassen är till antalet mellanstort däggdjur och till vikten stort däggdjur.

Tabell 2. Arter fördelade på antal och vikt.

Art	Antal	Vikt, g	Antal %	Vikt %
Hund	3	65,2	1,4	2,3
Katt	2	3,3	0,9	0,1
Nötkreatur	33	1307,0	14,9	46,1
Får	3	60,4	1,4	2,1
Get	1	7,8	0,5	0,3
Får/get	25	268,5	11,3	9,5
Svin	19	247,0	8,6	8,7
Idisslare	4	70,2	1,8	2,5
Mellanstort hovdjur	2	11,2	0,9	0,4
Stort hovdjur	28	339,1	12,6	12,0
Hovdjur	1	7,3	0,5	0,3
Hjortdjur	1	9,5	0,5	0,3
Mellanstort däggdjur	28	88,7	12,6	3,1
Stort däggdjur	15	235,4	6,8	8,3
Däggdjur, djur	27	71,8	12,2	2,5
Fågel	4	3,4	1,8	0,1
Fisk	2	0,5	0,9	0,0
Obestämt	24	36,8	10,8	1,3
Totalt	222	2833,1	100,0	100,0

Åldersbedömningen visade inga tecken på att man slaktat djur vid en specifik ålder. Både unga och äldre individer var representerade bland nöt, får och får/get. Däremot fanns inga svin äldre än 3,5 år. Då det tillvaratagna och analyserade materialet endast utgör en liten del av benmaterialet som påträffades på platsen kan det möjligtvis finnas äldre svin bland de ben som inte tillvaratogs. Kraniedelar från hund där suturerna var på väg att slutas påträffades i materialet, men åldersuppgifter saknas för dessa.

I tabell 3 visas de benfragment med hugg-, snitt- eller sågspår. En stor andel av benfragmenten från Hotellet 26 hade spår av hugg och snitt. De flesta huggen på rörbenen påträffades vid ändarna där lederna sitter och där det är lättast att dela en kropp, men det förekommer även hugg mitt på rörbenen. En del av huggen har delat benet rakt av i de fall köttet har varit det primära, medan andra hugg har delat benen längsmed för möjligheten att komma åt märgen. Även benflisor från mörghalspalningen har påträffats i materialet. Dessa spår påträffades på nöt, får, får/get, svin, idisslare, stort hovdjur, mellanstort hovdjur, stort däggdjur och mellanstort däggdjur. Vidare påträffades huggspår i skulderblad, ryggkotor och höftben på nöt, får, får/get och idisslare. De snittspår som fanns i materialet noterades främst på revben men påträffades på ben från hela kroppen. Ett spår från sågning påträffades, vilket visades sig vara en artefakt av två hornfragment från ett hjortdjur. Dessa var avsågade rakt av och längsmed, med en eroderad, platt metallbit mellan. Alltsammans var sammansatt med två metallnitar och tolkas som ett knivskaft (Fig. 1).

Figur 1. Knivskäft av hjorthorn. Foto: Therese Ekholm.

Tabell 3. Hugg-, snitt- och sågspår.

Fnr	Ost. undernr.	Kontext	Art	Element	Del	Sida	Vikt	Br/ ob	Hugg	Snitt	Såg
1	1	4	Nötkreatur	Mandibula + dentes	corpus		239,9	Ob	X		
1	2	4	Nötkreatur	Tibia	Distal	d	92,2	Ob		X	
1	3	4	Nötkreatur	Radius	proximal	d	26,4	Ob	X		
1	5	4	Nötkreatur	Ct	hel	d	14,3	Ob		X	
1	6	4	Stort hovdjur	Costa	Diafys		29,8	Ob		X	
1	8	4	Nötkreatur	Sacrum	proximal		21,5	Ob	X		
1	10	4	Nötkreatur	Meta- podium	Epifys		11,8	Ob		X	
1	13	4	Får	Coxae, os	acetabulum	s	29,8	Ob	X	X	
1	16	4	Får/get	Scapula		d	8,0	Ob	X		
1	17	4	Svin	Humerus	distalt + halva diafysen	s	32,6	Ob		X	
1	32	4	Stort däggdjur	Os longum	diafys- fragment		18,2	Ob	X		
1	35	4	Nötkreatur	Vertebra thoracica	Processus spinosus		9,2	Ob	X		
1	39	4	Stort däggdjur	Costa	corpus		12,5	Ob		X	
1	46	4	Stort däggdjur	Os longum	fragment		21,0	Ob	X		
2	6	5187	Får/get	Costa	corpus		7,0	Ob		X	
2	7	5187	Får/get	Costa	corpus		1,0	Br	X		
3	1	5293	Nötkreatur	Tibia	diafys	s	136,0	Ob	X		
3	2	5293	Nötkreatur	Tibia	fragment		38,0	Ob	X		

Fnr	Ost. undernr.	Kontext	Art	Element	Del	Sida	Vikt	Br/ ob	Hugg	Snitt	Såg
3	3	5293	Nötkreatur	Radius/ Ulna	proximal	d	107,2	Ob	X		
3	4	5293	Nötkreatur	Vertebra cervicalis	dorsal		33,4	Ob	X		
3	5	5293	Nötkreatur	Vertebra cervicalis	dorsal		20,8	Ob	X		
3	6	5293	Nötkreatur	Vertebra lumbalis	nästan hel		37,8	Ob	X		
3	8	5293	Svin	Humerus	distal + del av diafys	d	27,9	Ob	X		
3	11	5293	Svin	Mandibula	corpus	s	20,5	Ob	X		
3	14	5293	Idisslare	Axis	Lateralt		11,2	Ob	X		
3	15	5293	Idisslare	Vertebra lumbalis	dorsal		16,5	Ob	X		
3	16	5293	Idisslare	Femur	Distal epifys		29,0	Ob	X		
3	18	5293	Get	Tibia	diafys- fragment	s	7,8	Ob	X		
3	21	5293	Får	Coxae, os	acetabulum	d	25,5	Ob	X		
3	24	5293	Får/get	Costa	corpus		2,5	Ob		X	
3	28	5293	Nötkreatur	Scapula		d	27,2	Ob	X		
3	30	5293	Stort hovdjur	Os longum	diafys- fragment		23,4	Ob	X		
3	31	5293	Mellanstort hovdjur	Costa	corpus		4,4	Ob	X		
3	39	5293	Hjortdjur	Cornu	fragment		9,5	Ob			X
4	1	5502	Nötkreatur	Radius	proximal		84,8	Ob	X		
4	2	5502	Nötkreatur	Meta- tarsale III & IV	proximalt + halva diafysen	d	91,5	Ob	X		
4	5	5502	Nötkreatur	Costa	corpus		18,8	Ob		X	
4	13	5502	Får/get	Coxae, os	acetabulum	d	7,9	Ob	X		
4	14	5502	Får/get	Coxae, os	os ishi	s	3,3	Ob	X		
4	19	5502	Får/get	Vertebra cervicalis	Nästan hel		24,3	Ob	X		
4	20	5502	Får/get	Tibia	distal diafys		9,2	Ob	X		
4	24	5502	Nötkreatur	Vertebra cervicalis	ventral del		18,1	Ob	X		
4	31	5502	Får/get	mt	diafys		14,5	Ob	X		
4	37	5502	Stort hovdjur	Os longum	diafys- fragment		10,1	Ob	X		
4	38	5502	Stort hovdjur	Os longum	diafys- fragment		31,8	Ob	X		
4	40	5502	Mellanstort däggdjur	Os longum	diafys- fragment		8,8	Ob	X		
4	43	5502	Stort hovdjur	Obestämt benslag	diafys- fragment		9,6	Ob		X	

Sammanfattande slutsats

Benmaterialet tolkas främst komma från matproduktion och konsumtion, med slaktpår på djurben från nötboskap, får, får/get och svin. Utöver det påträffades även kranieben från sällskapsdjur som hund och katt. Dessa hade inga hugg-, snitt- eller sågspår på skelettet och inte heller några spår från pälsproduktion. Det enda benet från vilt däggdjur var en artefakt tolkad som knivskaft av hjortdjurshorn. En kota från torskfisk, ett revben från obestämd fisk och några enstaka ben från fågel, varav en bit av en näbb, utan några hugg-, snitt- eller sågspår fanns också i materialet.

Referenser

Silver I.A. 1969. The ageing of domestic animals. *Science in archaeology* 26: 283–302.

Människoskelett och grisskelett

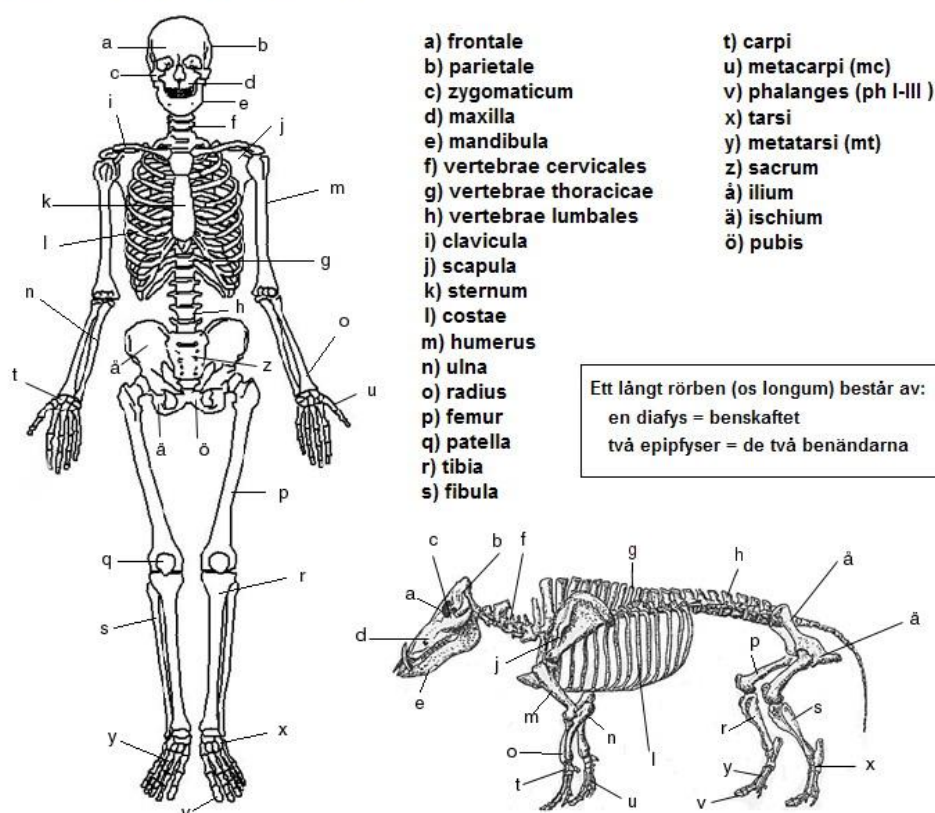

Fig. 1. Skelettets anatomi. Modifierad från Iregren, E. Bildkompendium Historisk Osteologi, 2002, s 5, och från Petrén, T. Anatomi. Del 1. Rörelseapparaten, 1984, s 38, fig. 17. Sammanställning av Anne Ingvarsson.

Benkatalog

Tabell 4 Benkatalog.

Fnr	Ost. undernr	Kontext	Art	Element	Del	Sida	Antal	Vikt	Bränt	Kommentar
1	1	4	Nötkreatur	Mandibula + dentes	corpus		1	239,9		
1	2	4	Nötkreatur	Tibia	Distal	d	1	92,2		
1	3	4	Nötkreatur	Radius	proximal	d	1	26,4		
1	4	4	Nötkreatur	Tibia	fragment av diafys	s	1	33,1		
1	5	4	Nötkreatur	Ct	hel	d	1	14,3		
1	6	4	Stort hovdjur	Costa	Diafys		1	29,8		
1	7	4	Hovdjur	Costa	Diafys-fragment		1	7,3		
1	8	4	Nötkreatur	Sacrum	proximal		1	21,5		Översta kotan på sacrum. Ofusionerad.
1	9	4	Nötkreatur	Dens	Incisiv		2	3,4		Båda tänderna eruperade men i olika stadier av slitage.
1	10	4	Nötkreatur	Metapodium	Epifys		1	11,8		
1	11	4	Får/get	Vertebra cervicalis	Nästan hel		1	13,9		Epifyserna på corpus nästan fusionerade. I övrigt fusionerat.
1	12	4	Får/get	Coxae, os	acetabulum	d	1	6,4		
1	13	4	Får	Coxae, os	acetabulum	s	1	29,8		
1	14	4	Får/get	Femur	Distalt + halva diafysen	s	1	29,8		
1	15	4	Får/get	Maxilla + dentes	Nästan hel	d	1	26,5		
1	16	4	Får/get	Scapula		d	1	8,0		
1	17	4	Svin	Humerus	distalt + halva diafysen	s	1	32,6		
1	18	4	Svin	Vertebra cervicalis	hel		1	5,6		Epifyserna på corpus ej fusionerade. I övrigt fusionerat.
1	19	4	Svin	Calcaneus	Nästan hel	s	1	3,0		
1	20	4	Svin	Metapodium	hela		3	4,8		Kan vara från samma individ utifrån utvecklingsstadium
1	21	4	Hund	Calvarium	Hel		1	50,3		Samtliga suturer nästan sammanväxta. Passning med Fnr. 1:22 och 1:23.

Fnr	Ost. undernr	Kontext	Art	Element	Del	Sida	Antal	Vikt	Bränt	Kommentar
1	22	4	Hund	Maxilla + dentes	Nästan hel	d	1	7,9		Inkl. zygomatikum. Passning med Fnr. 1:21.
1	23	4	Hund	Maxilla + dentes	Halv	s	1	7,0		Inkl. zygomatikum. Passning med Fnr. 1:21.
1	24	4	Katt	Maxilla	Halv	s	1	1,4		
1	25	4	Fågel	Clavicula		d	1	0,2		
1	26	4	Fågel	Premaxilla			1	2,0		
1	27	4	Fågel	Femur	hel	s	1	0,3		
1	28	4	Fisk	Costa	hel		1	0,1		
1	29	4	Däggdjur, djur	Os longum			4	15,3	X	
1	30	4	Däggdjur, djur	Os longum	diafys-fragment		8	30,5		
1	31	4	Mellanstort däggdjur	Os longum	diafys		1	4,5		
1	32	4	Stort däggdjur	Os longum	diafys-fragment		3	18,2		
1	33	4	Mellanstort däggdjur	Vertebra	Utskott med led		1	3,5		
1	34	4	Får/get	Vertebra thoracica	Processus spinosus		1	1,1		
1	35	4	Nötkreatur	Vertebra thoracica	Processus spinosus		1	9,2		
1	36	4	Stort hovdjur	Os longum	diafys-fragment		3	58,1		
1	37	4	Mellanstort hovdjur	Scapula	Spina scapulae	d	1	6,8		
1	38	4	Mellanstort däggdjur	Scapula	spina scapulae	s	1	2,3		
1	39	4	Stort däggdjur	Costa	corpus		1	12,5		
1	40	4	Stort däggdjur	Costa	corpus		2	18,5		
1	41	4	Mellanstort däggdjur	Costa	corpus		12	27,2		
1	42	4	Stort däggdjur	Coxae, os	fragment		1	13,4		
1	43	4	Obestämt	Cranium			1	1,0		
1	44	4	Stort däggdjur	Scapula	Spina scapulae		2	15,5		
1	45	4	Obestämt	Obestämt benslag	fragment		9	7,5		
1	46	4	Stort däggdjur	Os longum	fragment		1	21,0		
1	47	4	Obestämt	Obestämt benslag	fragment		1	0,2		

Fnr	Ost. undernr	Kontext	Art	Element	Del	Sida	Antal	Vikt	Bränt	Kommentar
2	1	5187	Nötkreatur	Humerus	proximal	s	1	67,2		
2	2	5187	Nötkreatur	Scapula		d	1	50,6		
2	3	5187	Nötkreatur	Vertebra coccygis	hel		1	12,3		
2	4	5187	Får/get	Metacarpale III & IV	diafys	d	1	11,2		
2	5	5187	Får/get	Metatarsale III & IV	diafys		1	11,5		
2	6	5187	Får/get	Costa	corpus		1	7,0		
2	7	5187	Får/get	Costa	corpus		1	1,0	X	
2	8	5187	Nötkreatur	Ulna	proximal	s	1	22,3		
2	9	5187	Stort hovdjur	Costa	corpus		3	16,6		
2	10	5187	Mellanstort däggdjur	Os longum	diafys- fragment		2	6,2		
2	11	5187	Mellanstort däggdjur	Costa	corpus		1	4,1		
2	12	5187	Får/get	Ulna	corpus		1	2,5		
2	13	5187	Stort däggdjur	Obestämt benslag	fragment		3	114,1		
2	14	5187	Obestämt	Obestämt benslag	fragment		4	15,1		
3	1	5293	Nötkreatur	Tibia	diafys	s	1	136,0		
3	2	5293	Nötkreatur	Tibia	fragment		1	38,0		
3	3	5293	Nötkreatur	Radius/Ulna	proximal	d	1	107,2		
3	4	5293	Nötkreatur	Vertebra cervicalis	dorsal		1	33,4		Ej fastväxt i kotkroppen.
3	5	5293	Nötkreatur	Vertebra cervicalis	dorsal		1	20,8		
3	6	5293	Nötkreatur	Vertebra lumbalis	nästan hel		1	37,8		
3	7	5293	Nötkreatur	Vertebra	Epifys		1	3,9		En lös caudal kotepifys.
3	8	5293	Svin	Humerus	distal + del av diafys	d	1	27,9		
3	9	5293	Svin	Radius	proximal + diafys	s	1	20,0		
3	10	5293	Svin	Ulna	Proximal + diafys	s	1	19,6		
3	11	5293	Svin	Mandibula	corpus	s	1	20,5		
3	12	5293	Svin	Dens	Canin	d	1	6,0		
3	13	5293	Nötkreatur	Phalanx 1	hel		1	6,1		
3	14	5293	Idisslare	Axis	Lateralt		1	11,2		
3	15	5293	Idisslare	Vertebra lumbalis	dorsal		1	16,5		
3	16	5293	Idisslare	Femur	Distal epifys		1	29,0		

Fnr	Ost. undernr	Kontext	Art	Element	Del	Sida	Antal	Vikt	Bränt	Kommentar
3	17	5293	Idisslare	Pubis, os	Nästan hel	d	1	13,5		
3	18	5293	Get	Tibia	diafys-fragment	s	1	7,8		
3	19	5293	Får/get	Ulna	Nästan hel	s	1	6,7		
3	20	5293	Får/get	Vertebra thoracica	hel		1	8,8		
3	21	5293	Får	Coxae, os	acetabulum	d	1	25,5		
3	22	5293	Får	Coxae, os	acetabulum	d	1	5,1		
3	23	5293	Får/get	Costa	corpus		1	3,1		
3	24	5293	Får/get	Costa	corpus		1	2,5		
3	25	5293	Fågel	Tarso-metatarsus	proximal		1	0,9		
3	26	5293	Obestämt	Dens	Rot		1	0,3		
3	27	5293	Svin	Parietale, os		s	1	13,3		Tillsammans med en bit av occipitale.
3	28	5293	Nötkreatur	Scapula		d	1	27,2		
3	29	5293	Stort hovdjur	Costa	corpus		2	37,4		
3	30	5293	Stort hovdjur	Os longum	diafys-fragment		1	23,4		
3	31	5293	Mellanstort hovdjur	Costa	corpus		1	4,4		
3	32	5293	Mellanstort däggdjur	Os longum	corpus		2	15,2		
3	33	5293	Stort däggdjur	Cranium	fragment		1	17,1		
3	34	5293	Stort däggdjur	Vertebra	fragment		1	5,1		
3	35	5293	Mellanstort däggdjur	Vertebra	fragment		1	5,2		
3	36	5293	Mellanstort däggdjur	Costa	corpus		2	5,5		
3	37	5293	Obestämt	Dens	rot		1	0,3		
3	38	5293	Obestämt	Obestämt benslag	fragment		7	12,4		
3	38	5293	Fisk	Vertebra	Corpus		1	0,4		Torskfisk
3	39	5293	Hjortdjur	Cornu	fragment		1	9,5		Artefakt. Två hornbitar med ett platt metallföremål mellan. Alltsammans sammansatta med två metallnitar. Knivskaft?
4	1	5502	Nötkreatur	Radius	proximal		1	84,8		

Fnr	Ost. undernr	Kontext	Art	Element	Del	Sida	Antal	Vikt	Bränt	Kommentar
4	2	5502	Nötkreatur	Metatarsale III & IV	proximalt + halva diafysen	d	1	91,5		
4	3	5502	Nötkreatur	Calcaneus	hel	d	1	32,1		
4	4	5502	Nötkreatur	Premaxilla	nästan hel	s	1	7,5		Med en bit av maxilla
4	5	5502	Nötkreatur	Costa	corpus		1	18,8		
4	6	5502	Nötkreatur	Dens	hel	s	1	13,4		
4	7	5502	Svin	Maxilla + dentes	Nästan hel	s	1	9,1		
4	8	5502	Svin	Mandibula + dentes	corpus	s	1	17,3		
4	9	5502	Svin	Dens	nästan hel	s	1	13,9		Sliten och sprucken
4	10	5502	Svin	Humerus	Nästan hel	s	1	5,4		
4	11	5502	Svin	Scapula	lateral del	d	1	2,1		
4	12	5502	Får/get	Talus	hel	d	1	4,9		
4	13	5502	Får/get	Coxae, os	acetabulum	d	1	7,9		
4	14	5502	Får/get	Coxae, os	os ishi	s	1	3,3		
4	15	5502	Får/get	Coxae, os	os ilium	d	1	6,7		
4	16	5502	Får/get	Tibia	distal + diafys	d	1	13,2		
4	17	5502	Får/get	Premaxilla	halv	s	1	1,0		
4	18	5502	Katt	Mandibula + dentes	corpus	d	1	1,9		
4	19	5502	Får/get	Vertebra cervicalis	Nästan hel		1	24,3		
4	20	5502	Får/get	Tibia	distal diafys		1	9,2		
4	21	5502	Däggdjur, djur	Tibia	diafys	d	1	2,7		
4	22	5502	Nötkreatur	Vertebra cervicalis	processus costarius		1	2,4		
4	23	5502	Svin	Humerus	distal diafys	s	1	40,0		
4	24	5502	Nötkreatur	Vertebra cervicalis	ventral del		1	18,1		
4	25	5502	Däggdjur, djur	Coxae, os	os ilium		1	2,0		
4	26	5502	Däggdjur, djur	Obestämt benslag	epifys		1	1,1		
4	27	5502	Däggdjur, djur	Obestämt benslag	fragment		1	0,3	X	
4	28	5502	Däggdjur, djur	Tibia	hel	d	1	0,9		
4	29	5502	Får/get	Cranium	Frontale med cornu, parietale och temporale	d	1	43,5		
4	30	5502	Svin	Frontale, os	fragment	d	1	5,9		

Fnr	Ost. undernr	Kontext	Art	Element	Del	Sida	Antal	Vikt	Bränt	Kommentar
4	31	5502	Får/get	Metatarsale III & IV	diafys		1	14,5		
4	32	5502	Nötkreatur	Scapula		d	1	14,0		
4	33	5502	Stort hovdjur	Mandibula	fragment		1	5,4		
4	34	5502	Stort hovdjur	Cranium	fragment		2	18,2		
4	35	5502	Nötkreatur	Vertebra lumbalis	Processus transversus		1	9,8		
4	36	5502	Stort hovdjur	Costa	corpus		8	76,7		
4	37	5502	Stort hovdjur	Os longum	diafys- fragment		1	10,1		
4	38	5502	Stort hovdjur	Os longum	diafys- fragment		1	31,8		Metall instucken eller ihopsmält med benet. Har inte gått igenom benväggen.
4	39	5502	Mellanstort däggdjur	Os longum	diafys- fragment		1	2,5		
4	40	5502	Mellanstort däggdjur	Os longum	diafys- fragment		1	8,8		
4	41	5502	Mellanstort däggdjur	Costa	corpus		3	3,7		
4	42	5502	Stort hovdjur	Obestämt benslag	diafys- fragment		4	22,0		
4	43	5502	Stort hovdjur	Obestämt benslag	diafys- fragment		1	9,6		
4	44	5502	Däggdjur, djur	Maxilla/ Mandibula	Corpus med alveolhål		2	2,6		
4	45	5502	Däggdjur, djur	Obestämt benslag	fragment		8	16,4		

Bilaga 11. Kritpipsanalys

Projekt 1717.

Kritpipsrapport Nyköping 231:1, Hotellet 26 Nyköping, Södermanland.

1.

Schaktfynd. Grönglaserat skaftfragment med rilldekor. Vanligt första hälften 1700-talet då kritpipan började importeras och krukmakarna glaserade dem, liksom man gjorde med allt som användes för födointag, D9,9. R2,6.

2.

Schaktfynd. A. Två odaterbara skaftbitar.

2B.

Skaftbit med dekor "Taggband-banddekor". Användes 1630-1660. D10,7. R3,1.

2C.

Fragmentarisk svenskt piphuvud med dekor "STOCKHOL-3 kronor -AC". Medio 1700-talet. Okänd för mig. Första fyndet av denna typ.

3A.3854.

21 st. odaterade skaftbitar.

3B.

Odaterbart huvudfragment.

3C.

Fragment av holländsk pipa med klackmärke "Duva med M". Trolig tillverkare Boudewijn Jacobs. Claris, verksam i Gouda 1695-1725. N9,6. R2,1.

4A.3872.

22 st. odaterade skaftbitar.

4B.

Odaterbart huvudfragment. Ser ut att vara 1700.

4C.

Skaftbit med dekor "Taggband". Användes 1630-1660.
D9,9. R3,0.

5L3. A.

2 st. odaterbara skaftbitar. Håldiametern tyder på tidigt 1700.

5B.

Lika föregående, men med bitmärke.

5C.

Fragmentarisk engelsk pipa från 1640-1660.
N13,3. D10,2. R2,8.

5D.

Fragmentarisk holländsk pipa med enkel "Tudorros 4,1/4,1." 1620-1640.

5E.

Holländsk pipa med klackmärke liten "Tudorros". 1620-1640.
32,7x18,4x12,2. N13,3. D10.R3.

5F.

Fragment av holländsk pipa med dekoren yttre delen av "Äggkopp". D9,7. R2,8.
Trolig tillverkare Jaob Claris verksam i Gouda 1722-1747.

6-5187. A.

5 st. odaterbara skaftbitar.

6B.

Odaterbart skaft med kraftigt bitmärke, D8,4. R2,8.

6C.

Skaftbit med dekoren "Taggband-rillband i omgångar". 1630-1660.

6D.

Holländsk pipa ed dekoren "Tjur med PG" tillverka av Pieter Gerridtz verksam i Hoorn 1625-1660.

7-5195. A.

2 st. odaterbara skaftbitar.

7B.

Skaftbit med dekoren "Taggband-rillband". 1630-1660.
D10,2. R3,1.

7C.

Skaftbit med dekoren "Taggband-rillband i omgångar" 1630-1660.
D1,2. R2,8.

7D.

Holländsk pipa med svårtydbart klackmärke. Typ 1680-1700.
35,8x19,2x12,7. N13,2. R3,2.

8-L4.A

27 st. odaterbara skaftbitar.

8B.

Odaterbar skaftbit med klack och bitmärke, ovanligt nära huvudet.

8C.

Fragmentbit av skaft till Jonapipa från 1630-1640. R2,9.

8D.

2 st. fragmentbitar från 3.barockpipa 1630-1640. R2,6.

8E.

Skaftbit med dekor "Fransk Lilja och rilldecor". 1630-1640.

8F.

4 st. Skaftbitar med dekoren "Fransk lilja" i olika utföranden. 1630-1650.

8G.

Holländsk pipa med dekor "Tudorros". 1625-1640.
30x18,1x10,2. N13,2. D10,4. R3.

8H.

Engelsk pipa med sporre 1640-1660.
36x20,1x12,5. N14,3. D10,9. R3,3.

8I.

2 st. holländska huvuden av tidigaste typen odekorerade. 1600-1610
26,5x16,8x9,1. N12. R2,8. 26,8x18,2x10,1.

9-5293.A.

5 st. odekorerade och odaterade skaftbitar.

9B.

2 st. skaftbitar med dekor enkel band. Användes 1635-1650.

D10,3. R2,7. D8,7. R2,6.

9C.

Skaftbit från holländsk barockpipa. 1630-1640.

9D.

3 st. skaftbitar med dekor olika delar av "Fransk lilja i nom romb. Användes 1630-1640.

9E.

Fragment av holländsk pipa med sidodekor "Enkel tudorros 6,0/6,0". 1620-1640.

9F.

Fragment av holländsk pipa med "Enkel tudorros" troligen 6,1/6,1". 1625-1640.

9G.

Fragmentarisk holländsk pipa. Odekorerad. 1635-1650.

9H.

Fragment av holländsk pipa. 1640-1660.
R2,9.

9I.

Fragment av holländsk pipa. 1630-1650.
R2,8.

9J.

Fragmentarisk holländsk pipa med klakdekor. "DAL". Okänd mästare.
Typ 1670-1710. N13,4. R2,7.

9K.

Fragmentarisk holländsk pipa med klakmärke "Fransk lilja inom Romb". Trolig tillverkare Joost Pieterse de Meijer, verksam i Gouda 1690-1720. N13,8. R3,3.

10-5293.

41 odekorerade odaterade skaftbitar.

11-5429.A,

14 st. odekorerade odaterbara skaftbitar.

11B.

4 st. skaftbitar från barockpipor. Användes 1630-1650.

11C.

Fragment av holländsk pipa, odekorerade. Tidsperiod 1630-1650.

11D.

Holländsk odekorerad pipa från 1660-1680.
32,8x18,2x11,1. N14, 3. D9,1. R2,4.

11E.

Holländsk odekorerad pipa från 1640-1680.
33,3x19x11,1. N13,1. R2,4.

11F.

Holländsk odecorerad pipa från 1660-1670.
33,6x18,7x12,1. N13,6. R3,3.

11G.

Holländsk pipa med sidodekor "Enkel tudorros 5,0/5,0" 1620-1660.
34x19x11,2. N13,5. D10,2. R2,9.

12-5429A.

13st. odecorerade odaterbara pipskaft varav ett av rödbrännande lera, som kan ha tillverkats i Värmland.

12B.

Skaftbit med dekor "punktlinje" användes 1635-1650.
D9,3. R3,3.

12C.

Skaftbit med dekoren "Tudorros inom romb omgiven av streckdekor". 1625-1635.

12D.

Skaftbit av holländsk Jonapipa. 1630-1640. R3,1.

12E.

Fragment av odaterad pipa.

12F.

Fragmentarisk holländsk pipa med sidodekor "Enkel tudorros 6,0/6,0". 1620-1640.

12G.

Fragment av holländsk odekorerad pipa från 1630-1650.

12H.

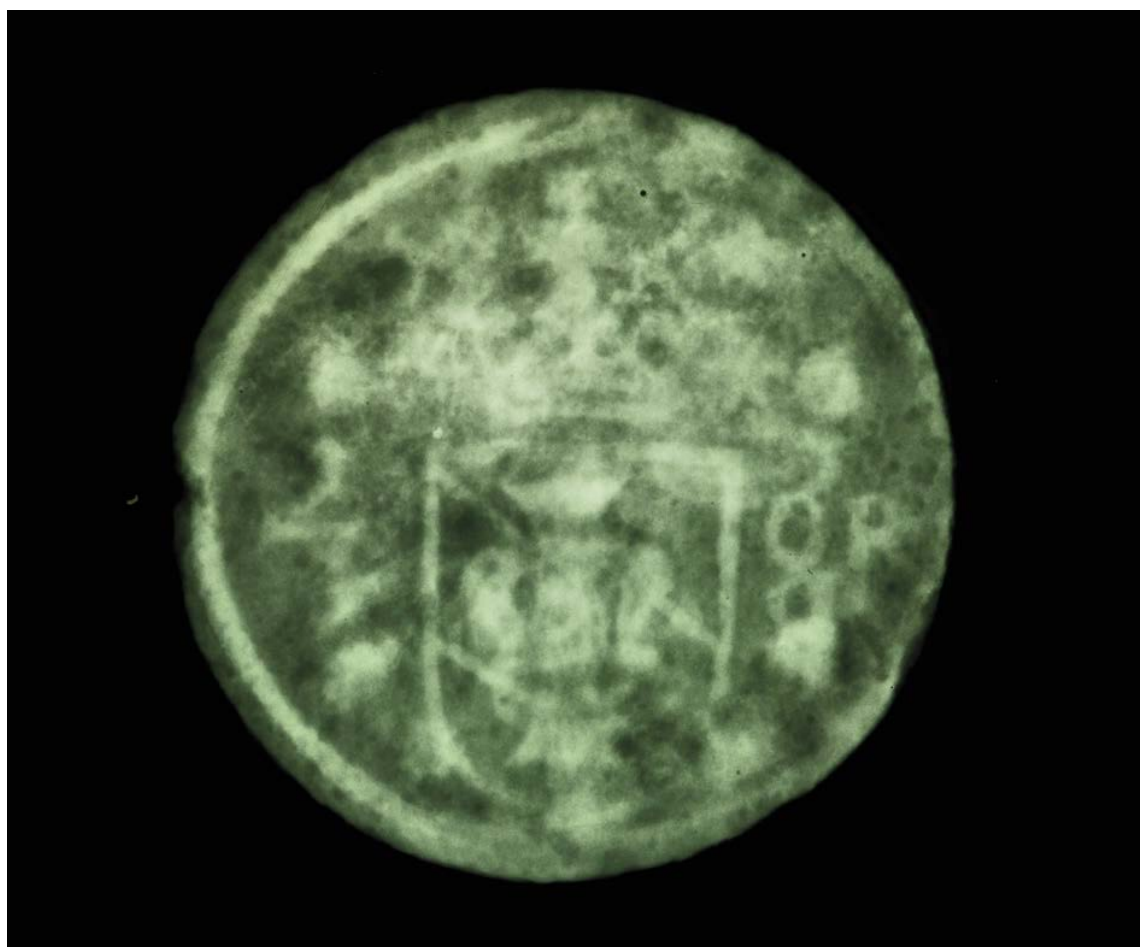
Fragment av odekorerad holländsk pipa från 1620-1640.

Av obegriplig anledning har de två pipfynden från påse 13 blandats med fynden i påse 12. Det var odaterbara skaftbitar.

Vendelsö 14 september 2017.

Arne Åkerhagen

Konserveringsrapporter över föremål från Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn

Max Jahrehorn
Rapport september 2017
K17-160
OXIDER AB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	2
Mål.....	2
Syfte.....	2
Metod.....	2
Föremålsstatus.....	2
Konservering.....	2
Konserveringsrapporter.....	3

Omslagsbild: Mynt, f.nr 6.

Inledning

Materialet kommer från undersökningarna vid Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn.

Föremålen består av material så som kopparlegeringar samt ben/horn.

Sammanlagt består fynden av 13 fyndposter.

Oxider AB har fått uppdraget att utföra konserveringsarbetet. Följande rapport avser arbetets utförande.

Mål

- Dokumentation av de olika föremålen
- Konservering av materialet
- Dokumentation av uppdraget

Syfte

Det övergripande syftet med konserveringsarbetet är att säkra materialet från fortsatt nedbrytning. Föreningar avlägsnas tills nivån för ursprunglig yta nås om möjligt.

Metod

Varje föremål bedöms individuellt med fokus på läsbarhet och korrosionsgrad. För att säkerställa informationen innan konservering fotograferas materialet och detaljbilder tas på speciella eller komplicerade delar. Konserveringsmetoden väljs efter objektens status samt efter de föreningar som vidhåller dess ytor. Metoden skall vara skonsam mot föremålen.

Föremålsstatus

Föreningarna och korrosionsprodukterna varierar i materialet, allt från tunt sittande jord till extremt hårda produkter. I några fall är ytorna svåravlästa på grund av krustbildningar. I de fall något avvikande har uppmärksammats och sparats som referensmaterial inför en eventuell framtida studie eller analys, märks dessa med konserveringsnumret följt av en bokstav.

Konservering

Föreningar och korrosionsprodukter varierar över föremålens ytor, ibland tunt men även som tjocka hårda föreningar. I några fall fanns täta, höga krustor. Konserveringsmetoden valdes efter varje enskilt föremål, efter dess specifika status och nedbrytningsgrad. Målet med konserveringen var att avlägsna föreningar på ett sådant sätt att nivån nåddes till ursprunglig yta. Arbetet fram dit var att tillföra så lite kemikalier som möjligt, i kombination med mekanisk rengöring. Vid behandling av metaller såsom kopparlegeringar användes en komplexbildare, EDTA-diNa, antingen som lösning eller i pastaform. Syftet med denna kemi var att mjukgöra hårdare föreningar samt få möjlighet att nå djupare ner i ojämnheter, dit mekanisk bearbetning inte når. Urlakningar i avjoniserat vatten varvat med dehydrering i etanol, utfördes för att försöka avlägsna tillförda kemier. I de fall där ett ytskydd applicerades efter konservering var syftet att säkra föremålet, att till exempel, binda ned lösa fragment mot stabilare yta, eller helt enkelt att skydda föremålet vid framtida hantering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 1**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** ?**Material:** Cu-legering**Antal:** 1**Vikt in:** 30,39g **Vikt ut:** 10,73g**Foto:** Ja**Behandling:**

Föremålet är helt inneslutet i en cirkulär jordklump, ingen yta eller någon direkt form är synlig.

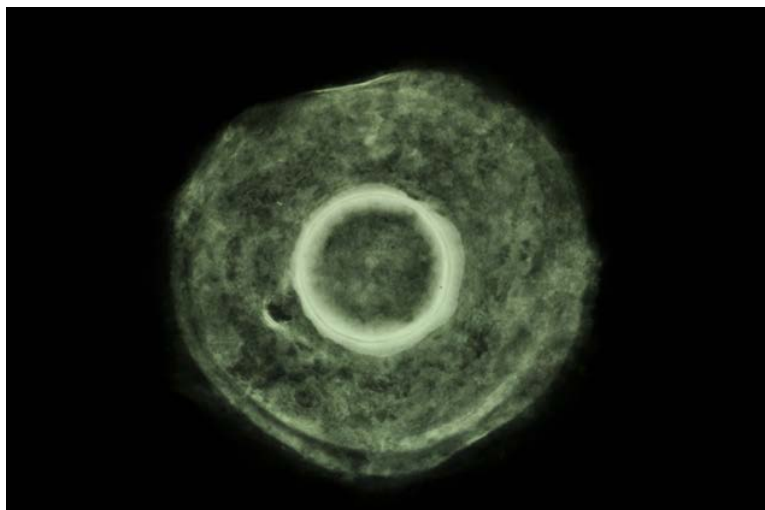
Föremålet innan undersökning.

Delen röntgas för att få ytterligare information om dess inre. Föremålet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. Under arbetet nås en viss profil men ingen ursprunglig yta och detaljen är i det närmaste helt upplöst och består av korrosionsprodukter. En stor mängd föroreningar lämnas på ytorna eftersom ett avlägsnande skulle medföra stora skador eller en kollaps.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Röntgenfotografi på föremålet och ett hårt korroderat inre exponeras.

För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Detaljen efter konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn

Fynd nr: 2

Kontaktperson: Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB

Kons nr:

Datum in: 2017-08-01

Datum ut: 2017-09-18

Föremål: Mynt

Material: Cu-legering

Antal: 1

Mått:

Vikt in: 9,79g **Vikt ut:** 9,05g

Foto: Ja

Behandling:

Myntet har en tydlig yttre form, men dess bågge sidor har en heltäckande krustbildning utan synlig präglning. Föremålet bedöms vara relativt hårt korroderat.

Myntet före konservering.

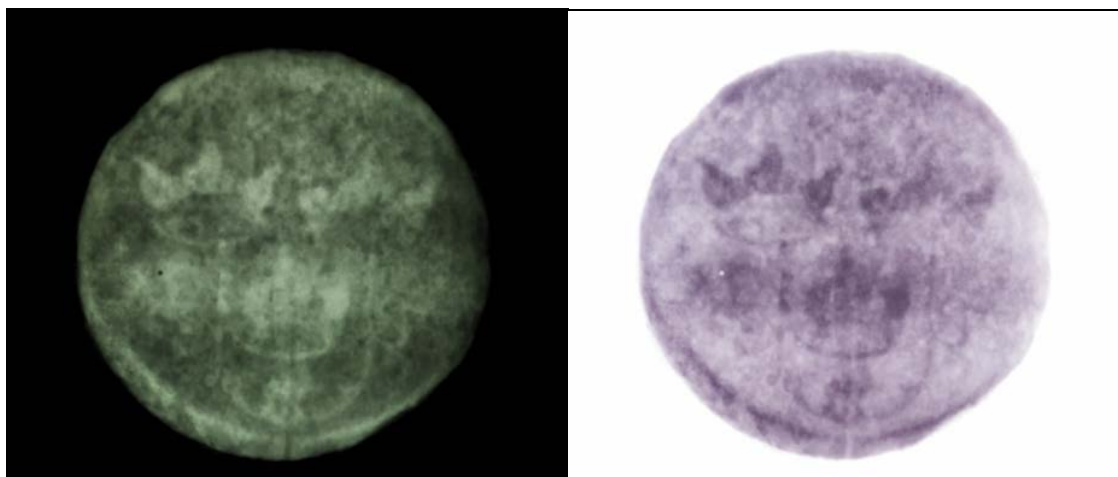
Myntet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. Myntet saknar i det närmaste helt en präglad yta. För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt avjoniserat

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet röntgas för att studera möjlig underliggande prägning samt skapa ett underlag för identifiering. Noteras bör att röntgenfotografierna visar åtsidan och frånsidan samtidigt.

Myntet efter konservering.

Preliminär identifiering: 1635-54, ¼ Öre, Kopparmynt, Kristina.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 3**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** Mynt**Material:** Cu-legering**Antal:** 1**Vikt in:** 9,13g **Vikt ut:** 6,30g**Foto:** Ja**Behandling:**

Myntets ytor är i stort sätt helt täckt av föroreningar och ingen prägling är synlig, dock har föremålet en tydlig form. Myntet indikerar på att vara relativt hårt korroderat.

Myntet före konservering.

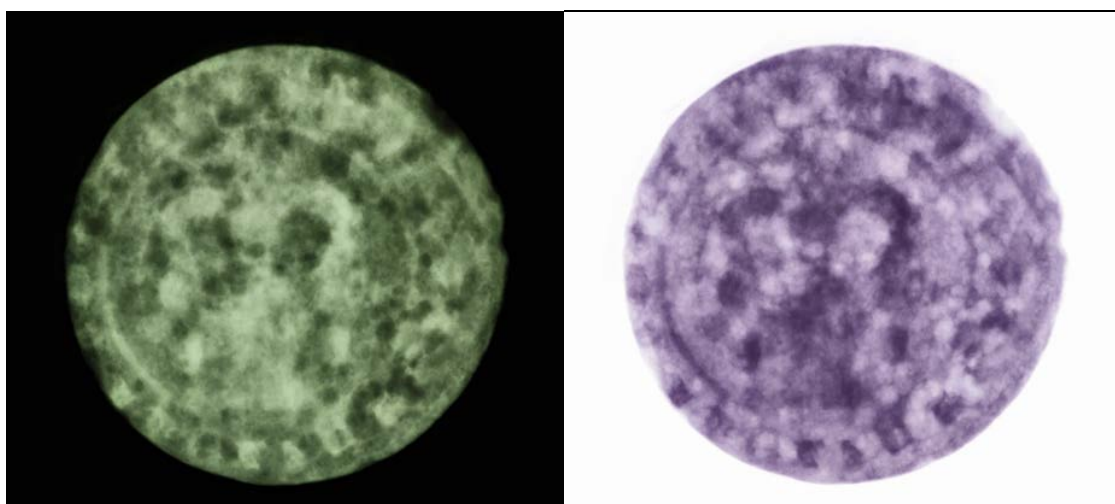
Myntet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. Myntets ena sida saknar i stort sätt hela sin prägling, medan morsvarande täcks av en hård krusta. Sidan bearbetas delvis men arbetet avslutas och en del krustor lämnas. Det informationsbärande skiktet befinner sig i en tunn skorpa som riskerar att släppa. För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet röntgas för att studera möjlig underliggande prägling samt skapa ett underlag för identifiering. Noteras bör att röntgenfotografierna visar åtsidan och frånsidan samtidigt.

Myntet efter konservering.

Preliminär identifiering: 1628-29, Fyk, Kopparmynt, Gustav II Adolf.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn

Fynd nr: 4

Kons nr:

Kontaktperson: Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB

Datum in: 2017-08-01

Datum ut: 2017-09-18

Föremål: Mynt

Material: Cu-legering

Antal: 1

Mått:

Vikt in: 6,55g **Vikt ut:** 4,06g

Foto: Ja

Behandling:

Myntet har en tydlig yttre form, dess bågiga sidor har heltäckande krustbildningar med några högre krustor. Ingen prägling är synlig.

Myntet före konservering.

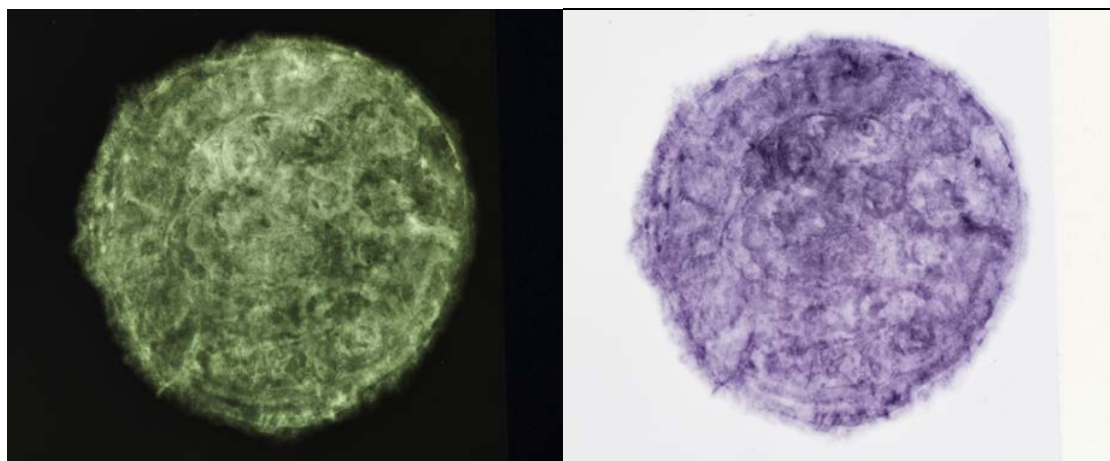
Myntet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. Myntet är helt utkorroderat och saknar metallisk kärna, inga ytor går att nå. För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

värmt avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet röntgas för att studera möjlig underliggande prägning samt skapa ett underlag för identifiering. Noteras bör att röntgenfotografierna visar åtsidan och frånsidan samtidigt.

Myntet efter behandling.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn

Fynd nr: 5

Kontaktperson: Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB

Kons nr:

Datum in: 2017-08-01

Datum ut: 2017-09-18

Föremål: Mynt

Material: Cu-legering

Antal: 1

Mått:

Vikt in: 10,48g **Vikt ut:** 10,40g

Foto: Ja

Behandling:

Myntet har förorenade ytor och några lägre krutor noteras. Dess prägling syns svagt.

Myntet före konservering.

Myntet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet efter konservering.

Identifiering: 1655, 1/4 Öre, Kopparmynt, Karl X Gustav.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn

Fynd nr: 6

Kontaktperson: Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB

Kons nr:

Datum in: 2017-08-01

Datum ut: 2017-09-18

Föremål: Mynt

Material: Cu-legering

Antal: 1

Mått:

Vikt in: 19,45g **Vikt ut:** 8,60g

Foto: Ja

Behandling:

Myntets ytor är i stort sätt helt täckt av föroreningar .

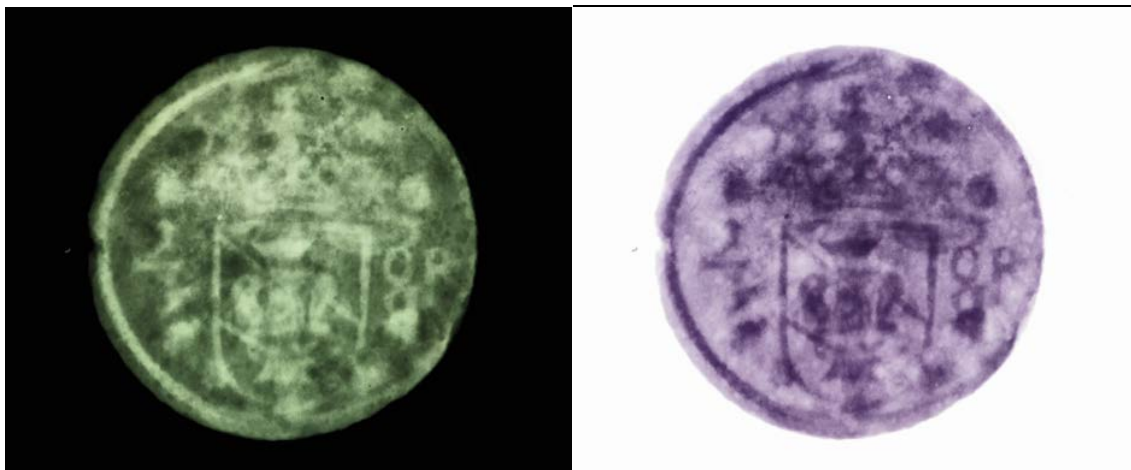
Myntet före konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Myntet röntgas för att studera möjlig underliggande prägning samt skapa ett underlag för identifiering. Noteras bör att röntgenfotografierna visar åtsidan och frånsidan samtidigt.

Myntet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. Vid rengöringen på dess ena sida exponerad ett par träfibrer, dessa ligger i kontakt med myntet. I det avlägsnade materialet finns några fröer och eventuella delar till insekter, dessa placeras i provrör och märks :A. De avrensade materialet märks :B och i detta finns fler fröer/insekts fragment.

Träts placering innan de frigörs.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Föroreningarna på myntets frånsida går att bearbeta ner till en nivå nära präglingen, nästan över hela ytan. Nivån för präglingen är instabil och en krusta/defekt lämnas. Motsvarande sida är hårt korroderad och jämnas endast något.

För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning.

Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet efter konservering.

Preliminär identifiering: 1635, ¼ Öre, Kopparmynt, Kristina.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 7**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** Mynt**Material:** Cu-legering, läder**Antal:** 1**Mått:****Vikt in:** 9,40g **Vikt ut:** 5,94g**Foto:** Ja**Behandling:**

Myntet har en tydlig yttre form, dess bågiga sidor har heltäckande krustbildningar, några högre krustor noteras. Ingen prägling är synlig och myntet bedöms vara hårt korroderat.

Myntet före konservering.

Pilen markerar ett fastkorroderat läderfragment.

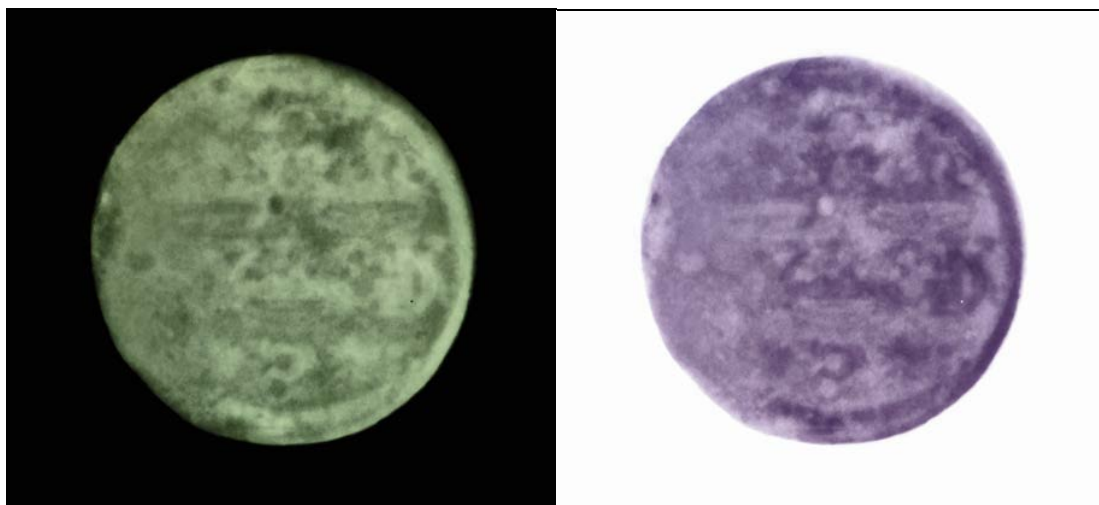
Myntet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. Myntet är mycket hårt korroderat och dess prägling har i stort sätt gått förlorad. Arbetet avslutas med en del produkter kvar på ytorna, för att säkerställa den information som

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

frilagts. För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet röntgas för att studera möjlig underliggande prägning samt skapa ett underlag för identifiering. Noteras bör att röntgenfotografierna visar åtsidan och frånsidan samtidigt.

Myntet efter konservering.

Preliminär identifiering: 1627, Fyk, Kopparmynt, Gustav II Adolf.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 8**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** Mynning, del av?**Material:** Ben**Antal:** 1**Mått:****Vikt in:** 8,23g **Vikt ut:** 6,90g**Foto:** Ja**Behandling:**

Föremålets yta är relativt förorenad, främst på dess insida då dessa tränger djupt ner i det spongiösa skiktet. Utsidan har flera svarvade linjer, brottytorna är av äldre datum.

Delen före konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Mynningen rengörs först under mikroskop med pensel och trästicka för att avlägsna de mer lösare föroreningarna. För att rengöra något djupare så används 75%-ig etanol och pensel. Som ytskydd en pasta av MCW/bivax som försiktigt värms/ poleras in i materialet.

Föremålet efter konservering.

Mynningen har ett genomgående hål, möjligtvis en typ av låsning för ett snöre och tänkbart är att detaljen är en del av ett skrivdorn.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 9**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** Mynning, del av/axel/lager?**Material:** Horn**Antal:** 1**Mått:****Vikt in:** 44,12g **Vikt ut:** 40,97g**Foto:** Ja**Behandling:**

Detaljen är lätt förorenad, främst i linjernas fördjupningar men även i dess brottyta. Halva vulsten och ut mot det kraftiga brottet är betydligt jämnare än dess motsvarande sida. Hålet sett från brottytan är mycket exakt medan den andra ingången tycks vara mer defekt. Det ser ut som om brottet varit massivt och direkt.

Delen före konservering.

Delen rengörs först under mikroskop med pensel och trästicka för att avlägsna de mer lösare föroreningarna. För att rengöra något djupare så används 75%-ig etanol och pensel. Som ytskydd en pasta av MCW/bivax som försiktigt värms/ poleras in i materialet.

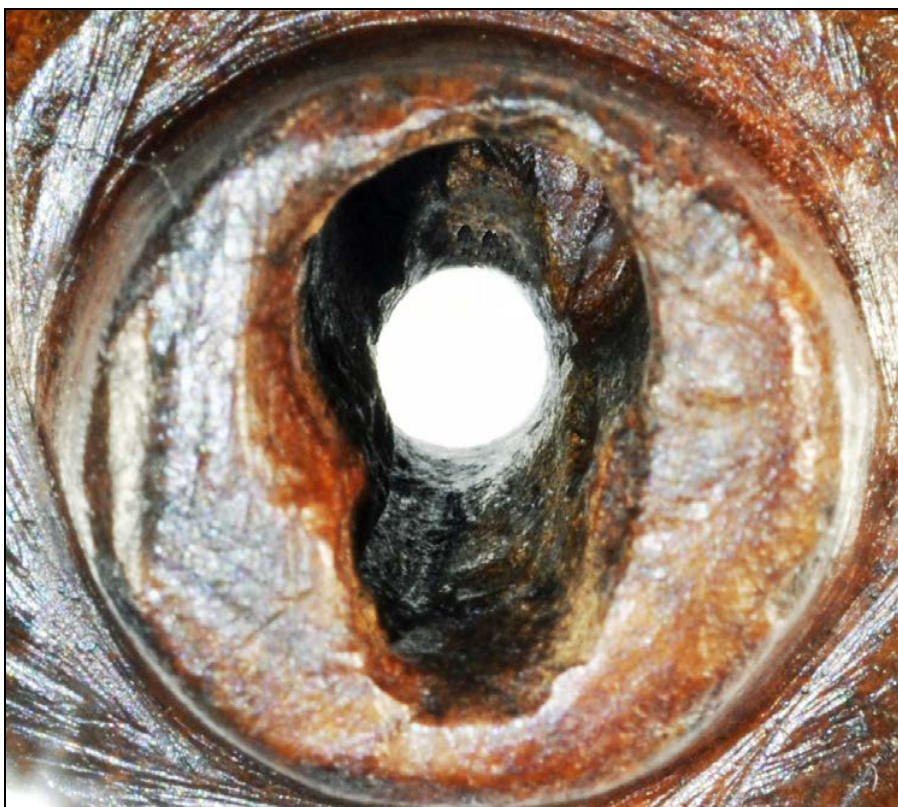
Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Föremålet efter konservering.

Detaljfotoграфи på ingångshålets slitage. Mycket kraftigt i sin början och som åter sig ner i materialet, tills det avslutas helt runt.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 10**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** Mynning/dosa del av?**Material:** Ben**Antal:** 1**Mått:****Vikt in:** 2,27g **Vikt ut:** 2,19g**Foto:** Ja**Behandling:**

Delen har tunna föroreningar främst i linjernas fördjupningar. Insidans ena kant har rester av en gängning, brottytorna är av äldre datum.

Detaljen före konservering.

Pilen markerar sidan med gängor.

Föremålet rengörs först under mikroskop med pensel och trästicka för att avlägsna de mer lösare föroreningarna. För att rengöra något djupare så används 75%-ig etanol och pensel. Som ytskydd en pasta av MCW/bivax som försiktigt värms/ poleras in i materialet.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Föremålet efter konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 11**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** Kam, delar av**Material:** Ben**Antal:** 6 del**Mått:****Vikt in:** 4,40g **Vikt ut:** 3,77g**Foto:** Ja**Behandling:**

Delarna täcks av föroreningar och dessa är något kraftigare och hårdare mellan de kvarsittande tänderna.

Delarna före konservering.

Delarna rengörs först under mikroskop med pensel och trästicka för att avlägsna de mer lösare föroreningarna. För att rengöra något djupare så används 75%-ig etanol och pensel. Under arbetet så delade sig den större tandskivan i två delar. Samtliga delar med tydlig passning monteras åter med Paraloid B72 1:1 i acetone. Samtliga tänder utom en monteras åter eftersom dess brottyta inte var komplett, dess placering är mellan 2 och 6. Som ytskydd en pasta av MCW/bivax som försiktigt värms/ poleras in i materialet.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Kammen efter konservering och
montering.

Hanteras varsamt, monterade delar.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 12**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** Skaft, ämne**Material:** Horn**Antal:** 1**Mått:****Vikt in:** Se nedan **Vikt ut:** Kursiv text**Foto:** Ja**Behandling:**

Delarna täcks av tunnare föroreningar, en lägre krusta noteras på ett av skaften.

Delarna före konservering.

29,01g 11,44g 6,78g 6,32g
27,55g 10,95g 6,47g 6,09g

Delarna rengörs först under mikroskop med pensel och trästicka för att avlägsna de mer lösare föroreningarna. För att rengöra något djupare så används 75%-ig etanol och pensel. Som ytskydd en pasta av MCW/bivax som försiktigt värms/ poleras in i materialet.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Delarna efter behandling.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Ort/Anläggning: Nyköping 231:1, Hotellet 26, Nyköpings sn**Fynd nr:** 13**Kontaktperson:** Patrik Gustavsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB**Kons nr:****Datum in:** 2017-08-01**Datum ut:** 2017-09-18**Föremål:** Söljor**Material:** Cu-legering**Antal:** 4**Mått:****Vikt in:** 3,56g, 11,46g (i krustan) **Vikt ut:** 2,73g, 8,09g**Foto:** Ja**Behandling:**

Söljorna uppvisar en något vittrad struktur men ytor nära den ursprungliga finns representerade, inslag av koppar(II)klorid är synligt. Spännets som är i det närmaste helt innesluten i en krusta tycka ha utsatts för ett något mer aggressivt förlopp.

Nyköping 231:1, Hotellet 26
Nyköping. Nr: 13

Nyköping 231:1, Hotellet 26
Nyköping. Nr: 13

Söljorna före konservering.

Föremålen rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. Det tydligare spännets torne är mycket kraftigt korroderat och under arbetet gick dess stång av. I krustan finns det tre stycken ihop korroderade söljor och dess status omöjliggör en separation. På ytorna lämnas vissa korrosionsprodukter eftersom de antingen bär en form eller är suport för omkringliggande områden. Vid arbetet med krustan omhändertogs några fröer, dessa placeras i provrör och märks :A.

För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas. Den avbrutna tornen monteras åter med Paraloid B72 1:1 i aceton.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-160

Föremålen efter konservering.

Hanteras varsamt, del monterad.